

แผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่า

โดย กองอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล
กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
ร่วมกับภาคีเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พื้นที่เกาะเต่า
ประจำปีงบประมาณ 2568

คำนำ

แผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่า ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อให้ได้แนวทางในการทำแผนและการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในรูปแบบที่เหมาะสมกับศักยภาพและบริบทของพื้นที่ โดยการเพิ่มมูลค่าและยกระดับพื้นที่เกาะเต่าด้วยความคิดสร้างสรรค์ ต่อยอดจากต้นทุนอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ที่มีอยู่เดิมของพื้นที่ 2) เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนายกระดับแหล่งท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในรูปแบบต้นแบบของประเทศ 3) เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่ ให้เกิดความรู้จักและมีการประสานงานกันได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ 4) เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายจากองค์กรต่าง ๆ ที่มีศักยภาพร่วมภารกิจในการทำงานด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีความมุ่งหวังให้เกิดผลผลิตเชิงปริมาณ ได้แก่ แผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่า ซึ่งประกอบไปด้วย ภาพรวมการท่องเที่ยวของเกาะเต่า ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ การประเมินความพร้อมของพื้นที่ แผนพัฒนาแบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตัวอย่างภาพอนาคตของพื้นที่ตามกรอบวิสัยทัศน์ ตลอดจน แผนงานโครงการตาม Roadmap พร้อมระบุหน่วยงานหลัก หน่วยงานรอง และคาดการณ์งบประมาณสำหรับการดำเนินการตามแผนงาน รวมถึงผลผลิตเชิงคุณภาพ ด้านองค์ความรู้และแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนถูกนำไปใช้ในการพัฒนาหรืออ้างอิงเพื่อกำหนดทิศทางในการเป็นต้นแบบด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ทางทะเลได้ รวมทั้ง ส่งเสริม บุคลากรด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องได้รับการอบรมให้มีความรู้และทักษะในการออกแบบ สร้างประสบการณ์ และมุมมองใหม่ให้กับแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่เกาะเต่า

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งมีภารกิจหลักในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างสมดุล ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะพื้นที่หมู่เกาะ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวทางระบบนิเวศสูงและเป็นจุดหมายท่องเที่ยวสำคัญของประเทศไทย โดย เกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีศักยภาพซึ่งจำเป็นต้องมีการวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบ เพื่อรักษาสมดุลระหว่างการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน

คณะทำงาน

2568

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ข
สารบัญภาพ	8
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 ผลผลิต.....	2
บทที่ 2 ขอบเขตการดำเนินงาน	3
2.1 เสนอแผนดำเนินงาน และรายละเอียดแผนปฏิบัติงาน รวมทั้งวิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน.....	4
2.2 จัดประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินกิจกรรมร่วมกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	7
2.3 ลงพื้นที่สำรวจ เก็บข้อมูลสภาพพื้นที่ และข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเกาะเต่า.....	7
2.4 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	8
2.5 จัดทำรายงานร่างแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	9
2.6 รวบรวมข้อมูลพื้นฐานเพื่อประกอบการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโลก (Global Sustainable Tourism: GSTC)	10
2.7 จัดทำรายงานข้อมูลรายงานข้อมูลพื้นฐานเพื่อประกอบการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโลก (Global Sustainable Tourism: GSTC).....	10
บทที่ 3 การทบทวนข้อมูลพื้นที่ศึกษาและกรอบยุทธศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	11
3.1 กรอบยุทธศาสตร์ระดับกระทรวงและกรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว.....	11
3.1.1 แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580).....	11
3.1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580	12

3.1.3	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570).....	13
3.1.4	แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566–2570).....	15
3.1.5	แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี.....	16
3.2	แผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดภาคใต้	17
3.2.1	กรอบแผนพัฒนาภาคใต้ในช่วง พ.ศ. 2566-2570	17
3.2.2	แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย พ.ศ. 2566 - 2570	18
3.3.3	แผนพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ.2566-2570.....	19
3.1.5	แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างบูรณาการ บริเวณเกาะเต่าและพื้นที่ใกล้เคียง	21
3.3	แผนงานพัฒนาระดับพื้นที่	23
3.3.1	แผนพัฒนาการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลเกาะเต่า	23
3.3.2	แผนการใช้ประโยชน์พื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งเกาะเต่า	24
3.3.x	ปฏิญญาเกาะเต่า.....	26
3.3.3	โครงการและความร่วมมือในพื้นที่	27
3.4	การทบทวนข้อมูลสภาพพื้นที่ศึกษา.....	31
3.4.1	ข้อมูลพื้นที่เกาะเต่า	31
3.4.2	ข้อมูลด้านกายภาพ	32
3.4.3	ข้อมูลด้านสังคม	34
3.4.4	ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ.....	38
3.4.5	ข้อมูลด้านนิเวศวิทยา	39
3.5	ข้อมูลการท่องเที่ยวของเกาะเต่า.....	45
3.5.1	รูปแบบกิจกรรมทางการท่องเที่ยว.....	47
3.5.2	โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่เกาะเต่า	47
บทที่ 4	เอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	50
4.1	แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน	51

4.1.1 ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน	51
4.1.2 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	52
4.2 แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	54
4.2.1 ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	54
4.2.2 หลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	55
4.3 หลักเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก.....	57
4.3.1 ความสำคัญของหลักเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก.....	57
4.3.2 การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศไทย	58
4.4 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	61
4.5 การบริหารจัดการพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	62
บทที่ 5 การประเมินความพร้อมด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่เกาะเต่า	64
บทที่ 6 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่า.....	66
6.1 การกำหนดกรอบการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เข้ากับพื้นที่.....	66
6.4 แผนงานโครงการตาม Roadmap พร้อมระบุหน่วยงานหลัก/รองและคาดการณ์งบประมาณ	76
1. การมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้ประกอบการ Community Engagement: Project - 2026-2030.....	76
2. การจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับเตรียมการโลกร้อน Environment Management for Climate Change: Project - 2026-2030.....	79
3. การติดตามสถานะยั่งยืน Monitoring and Report Sustainability: Project - 2026-2030.....	94
4. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน Sustainable Tourism : Project - 2026-2030.....	107
5. การอนุรักษ์ทะเล Marine Protection: Project - 2026-2030	109
6. SMART technology.....	115
บทที่ 7 แผนการจัดการภัยพิบัติ.....	116
ภาคผนวก ก. ร่างกำหนดการประชุมและรูปแบบกิจกรรมในโครงการ	121

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า
ตารางที่ 1 แผนการดำเนินงาน	4
ตารางที่ 3 เป้าประสงค์และตัวชี้วัดเชิงคุณภาพของแผนพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ.2566-2570	19
ตารางที่ 4 แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างบูรณาการ บริเวณเกาะเต่า และพื้นที่ใกล้เคียง.....	21
ตารางที่ 5 จำนวนครัวเรือนและประชากรในพื้นที่ตำบลเกาะเต่า (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2557).....	34
ตารางที่ 6 การสำรวจสถานภาพปะการังเกาะเต่า โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	42
ตารางที่ 6 แสดงการแบ่งเป้าหมาย SDGs.....	53

สารบัญภาพ

เรื่อง	หน้า
ภาพที่ 1 แผนที่แสดงที่ตั้ง เกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน	32
ภาพที่ 2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพื้นที่เกาะเต่า	37
ภาพที่ 3 รายละเอียดเกณฑ์การประเมินของ GSTC-D Version 2.0	58
ภาพที่ 4 ความเชื่อมโยงจาก GSTC สู่เป้าหมายการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนประเทศไทย	60

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย ทั้งในด้านการสร้างรายได้ การจ้างงาน และการกระจายประโยชน์ทางเศรษฐกิจสู่ชุมชนท้องถิ่น โดยแนวโน้มการท่องเที่ยวของประเทศยังคงมีความสามารถในการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ภายใต้บริบทของการแข่งขันในระดับภูมิภาคและระดับโลก อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของการท่องเที่ยวในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พื้นที่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งต้องเผชิญกับความเสี่ยงด้านความยั่งยืนมากขึ้นจากปัจจัยหลายประการ อาทิเช่น แรงกดดันด้านสิ่งแวดล้อม การใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างเข้มข้น การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้มาเยือน ความเปราะบางของระบบนิเวศ และความท้าทายด้านการบริหารจัดการแบบบูรณาการ ซึ่งล้วนเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับทิศทางแผนพัฒนาประเทศในปัจจุบัน

จากการเติบโตของการท่องเที่ยวในเกาะเต่าอย่างต่อเนื่องทำให้พื้นที่ประสบความท้าทายหลายประการ อาทิ ความเสื่อมโทรมของแนวปะการัง การจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสีย ความหนาแน่นของกิจกรรมดำน้ำ ความเพียงพอของทรัพยากรน้ำจืด ระบบคมนาคมภายในพื้นที่ การใช้พลังงาน การจัดการความปลอดภัย รวมถึงความจำเป็นในการยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับเกณฑ์สากล เช่น เกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Criteria: GSTC) เพื่อให้เกาะเต่าสามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างมีคุณภาพและแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ ในขณะเดียวกัน รัฐบาลได้กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 3 ซึ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพสูง การกระจายรายได้สู่เมืองรอง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว รวมถึงการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่นในการร่วมบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน ดังนั้น การจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่าจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้การบริหารจัดการพื้นที่เป็นไปตามแนวทางของแผนระดับประเทศ และเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

จากบริบทดังกล่าว กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจึงเห็นความสำคัญในการดำเนินโครงการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่า เพื่อจัดทำกรอบแนวทางการพัฒนาพื้นที่อย่างเป็นระบบ โดยเน้นการใช้ข้อมูลเชิงพื้นที่ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการบูรณาการข้อมูลด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ การจัดทำแผนดังกล่าวจะช่วยให้สามารถกำหนดแนวทางปฏิบัติ แผนงานโครงการ ระยะสั้น กลาง และยาว เพื่อยกระดับเกาะเต่าให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวต้นแบบด้านความยั่งยืนของประเทศไทย รวมทั้งสนับสนุนให้เกาะเต่าก้าวสู่การเป็นเกาะสีเขียวใน

ระดับสากลที่สามารถรักษาทรัพยากรธรรมชาติไว้ได้อย่างมั่นคง พร้อมทั้งสามารถสร้างรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชนในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อให้ได้แนวทางในการทำแผนและการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในรูปแบบที่เหมาะสมกับศักยภาพและบริบทของพื้นที่ โดยการเพิ่มมูลค่าและยกระดับพื้นที่เกาะเต่าด้วยความคิดสร้างสรรค์ ต่อยอดจากต้นทุนอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ที่มีอยู่เดิมของพื้นที่

1.2.2 เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาระดับแหล่งท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในรูปแบบต้นแบบของประเทศ

1.2.3 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่ ให้เกิดความรู้จักและมีการประสานงานกันได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2.4 เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายจากองค์กรต่าง ๆ ที่มีศักยภาพร่วมภารกิจในการทำงานด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.3 ผลผลิต

1.3.1 เชิงปริมาณ

1.3.1.1 แผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เกาะเต่า โดยกำหนดให้มีบทสรุปผู้บริหาร วิธีการดำเนินงาน ภาพรวมการท่องเที่ยวของเกาะเต่า ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ การประเมินความพร้อมของพื้นที่ แผนพัฒนาแบบบูรณาการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตัวอย่างภาพอนาคตของพื้นที่ตามกรอบวิสัยทัศน์ แผนงานโครงการตาม Roadmap พร้อมระบุหน่วยงานหลัก/รอง และ คาดการณ์งบประมาณ

1.3.2 เชิงคุณภาพ

1.3.2.1 องค์ความรู้และแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนถูกนำไปใช้ในการพัฒนาหรืออ้างอิงเพื่อกำหนดทิศทางในการเป็นต้นแบบด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ทางทะเลได้

1.3.2.2 บุคลากรด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องได้รับการอบรมให้มีความรู้และทักษะในการออกแบบ สร้างประสบการณ์ และมุมมองใหม่ให้กับแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่เกาะเต่า

บทที่ 2

ขอบเขตการดำเนินงาน

การจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่าเป็นกระบวนการสำคัญที่สอดคล้องกับภารกิจของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งมีบทบาทในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางระบบนิเวศและความยั่งยืนของทะเลไทย ตลอดจนส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและเกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในภาพรวม

พื้นที่เกาะเต่าและพื้นที่ใกล้เคียงเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์และโดดเด่นด้วยภูมิทัศน์ทางทะเลที่งดงาม แนวปะการังที่หลากหลาย และแหล่งดำน้ำที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ทำให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นจุดหมายสำคัญของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดภาระต่อทรัพยากรและระบบสิ่งแวดล้อม หากไม่มีแผนการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ก็อาจนำไปสู่ผลกระทบทางนิเวศ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว

ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่า เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการ การใช้ประโยชน์พื้นที่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างสมดุล โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนระดับโลก (Global Sustainable Tourism Criteria: GSTC) รวมถึงเพื่อสร้างต้นแบบพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนระดับประเทศ พร้อมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ให้สามารถร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาได้อย่างบูรณาการและต่อเนื่อง โดยการดำเนินโครงการครั้งนี้เป็นการสร้างกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม การสังเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่และเชิงนโยบาย ตลอดจนการออกแบบกลไกการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับศักยภาพและอัตลักษณ์ของพื้นที่ เพื่อให้การพัฒนาครั้งนี้เกิดความยั่งยืนทั้งในมิติสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของชุมชน

การวางแผนและดำเนินโครงการจึงต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน ครอบคลุมการเตรียมข้อมูล การลงพื้นที่ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการจัดทำรายงานตามข้อกำหนดเพื่อให้ได้แผนพัฒนาที่เป็นมาตรฐาน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และสอดคล้องกับทิศทางการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศไทย โดยมีขอบเขตการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 เสนอแผนดำเนินงาน และรายละเอียดแผนปฏิบัติงาน รวมทั้งวิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน

แผนการดำเนินงานภายใต้ขอบเขตการดำเนินงานโครงการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่า ประกอบด้วย ขั้นตอนวิธีการ ระยะเวลาดำเนินการซึ่งสอดคล้องกับหลักการแนวทางตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตของงาน ตามระยะเวลาการดำเนินการ 120 วัน ดังนี้

ตารางที่ 1 แผนการดำเนินงาน

ลำดับ	ขอบเขตการดำเนินงาน	แผนปฏิบัติงาน (วัน)			
		งวดที่ 1		งวดที่ 2	
		30 วัน	60 วัน	90 วัน	120 วัน
1	ศึกษา ทบทวน และรวบรวมข้อมูลเพื่อวางแผนการดำเนินงานโครงการ				
2	จัดทำแผนการดำเนินงานโครงการ อันประกอบด้วย แผนดำเนินงาน และรายละเอียดแผนปฏิบัติงาน รวมทั้งวิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน				
3	จัดประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินกิจกรรมร่วมกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง				
4	ศึกษา ทบทวน และรวบรวมข้อมูลยุทธศาสตร์และแผนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง				
5	ลงพื้นที่สำรวจ เก็บข้อมูลสภาพพื้นที่ และข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเกาะเต่า				
6	จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน				
7	รวบรวม วิเคราะห์และสังเคราะห์ พร้อมทั้งจัดทำร่างแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน				
8	รวบรวมข้อมูลพื้นฐานเพื่อประกอบการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโลก (Global Sustainable Tourism : GSTC)				
9	จัดทำรายงานข้อมูลรายงานข้อมูลพื้นฐานเพื่อประกอบการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโลก (Global Sustainable Tourism : GSTC)				

จากแผนการดำเนินงานข้างต้น โครงการออกแบบวิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ศึกษา ทบทวน และรวบรวมข้อมูลเพื่อวางแผนการดำเนินงานโครงการ โดยการดำเนินงานเริ่มต้นด้วยการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพพื้นที่เกาะเต่า ทั้งด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ระบบนิเวศ วัฒนธรรมท้องถิ่น โครงสร้างพื้นฐาน และสถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบัน รวมถึงทบทวนข้อมูลจากรายงานการวิจัย โครงการพัฒนาที่เคยดำเนินงาน และฐานข้อมูลจากหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คณะทำงานมีความเข้าใจบริบทพื้นที่อย่างรอบด้าน การรวบรวมข้อมูลช่วงแรกนี้ยังช่วยให้สามารถระบุประเด็นสำคัญ ช่องว่างข้อมูล และความต้องการของพื้นที่ได้อย่างแม่นยำ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดแนวทางการทำงานในขั้นตอนถัดไปของโครงการ

2. จัดทำแผนการดำเนินงานโครงการและแผนปฏิบัติงานอย่างละเอียด ภายหลังจากได้ภาพรวมของข้อมูลเบื้องต้น คณะทำงานจึงพัฒนาแผนการดำเนินงานซึ่งประกอบด้วยกรอบแนวทาง วิธีการ และขั้นตอนปฏิบัติงานในแต่ละช่วง รวมถึงการกำหนดผู้รับผิดชอบ แผนการลงพื้นที่ วิธีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง การจัดทำแผนดังกล่าวช่วยกำหนดทิศทางการทำงานให้สอดคล้องกับขอบเขตงาน (TOR) และหลักเกณฑ์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามมาตรฐานสากล เป็นระบบและสามารถติดตามได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. จัดประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินกิจกรรมร่วมกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยจัดให้มีการประชุมหารือร่วมกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ขอบเขต และแผนการทำงานของโครงการ คณะทำงานได้นำเสนอแผนการดำเนินงาน กระบวนการลงพื้นที่ และแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาที่วางไว้ พร้อมเปิดรับข้อเสนอแนะจากกรมฯ เพื่อนำไปปรับปรุงแนวทางการทำงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การประชุมนี้ยังเป็นขั้นตอนสำคัญในการวางระบบประสานงานกับหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เพื่อให้การเก็บข้อมูล การจัดกิจกรรม และการลงพื้นที่สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่นและต่อเนื่อง

4. ศึกษา ทบทวน และรวบรวมข้อมูลยุทธศาสตร์และแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาท่องเที่ยว โดยขั้นตอนนี้มุ่งทบทวนยุทธศาสตร์และแผนระดับต่าง ๆ ที่มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะเต่า อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี และแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนแผนยุทธศาสตร์เฉพาะด้าน เช่น แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างบูรณาการ บริเวณเกาะเต่าและพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งเป็นแผนสำคัญที่กำหนดกรอบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศชายฝั่ง การคุ้มครองแนวปะการัง และการใช้ประโยชน์พื้นที่ทางทะเลอย่างสมดุล ข้อมูลทั้งหมดนี้ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างแผนระดับต่าง ๆ เพื่อให้แผนพัฒนาที่จะจัดทำสอดคล้องกับนโยบายประเทศ ทิศทางจังหวัด และแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน

5. ลงพื้นที่สำรวจ เก็บข้อมูลสภาพพื้นที่ และข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวเกาะเต่า โดยคณะทำงานเก็บข้อมูลสภาพพื้นที่จริงของเกาะเต่าอย่างละเอียด ทั้งด้านภูมิทัศน์ ทรัพยากรธรรมชาติ แนวปะการัง หาดทราย แหล่งดำน้ำ จุดท่องเที่ยว ระบบคมนาคม การจัดการขยะ น้ำ และไฟฟ้า รวมถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ ซึ่งเปิดโอกาสให้คณะทำงานได้พูดคุยกับหน่วยงานท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ เพื่อเข้าใจปัญหา ความต้องการ และศักยภาพที่แท้จริงของพื้นที่อย่างรอบด้าน ข้อมูลทั้งหมดถูกรวบรวมเป็นฐานข้อมูลสำคัญสำหรับการจัดทำแผนพัฒนาในลำดับถัดไป

6. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของเกาะเต่าได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางทิศทางการพัฒนา โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม เช่น การระดมความคิดเห็น การระบุปัญหาและโอกาส การสร้างเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ และการออกแบบแนวทางพัฒนาร่วมกัน โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการนี้ช่วยสร้างความเข้าใจร่วมของทุกภาคส่วน และทำให้ร่างแผนพัฒนามีความสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่อย่างแท้จริง

7. รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำร่างแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากข้อมูลเอกสาร ข้อมูลภาคสนาม และข้อมูลจากกระบวนการมีส่วนร่วม คณะทำงานได้ดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปจัดทำร่างแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสำหรับเกาะเต่า โดยแผนดังกล่าวครอบคลุมวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ แนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว และแผนงานพัฒนาในระยะสั้น กลาง และยาว ร่างแผนนี้เป็นฉบับสำหรับทบทวนและหารือร่วมกับหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องต่อไป

8. การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเพื่อประกอบการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโลก (Global Sustainable Tourism Council: GSTC) โดยรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประเมินตามเกณฑ์ GSTC ทั้ง 4 มิติ ได้แก่ การบริหารจัดการอย่างยั่งยืน ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมต่อชุมชนท้องถิ่น การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และการจัดการผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม การรวบรวมข้อมูลตามกรอบมาตรฐานนี้ช่วยให้สามารถประเมินจุดแข็ง ช่องว่าง และโอกาสในการยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวของเกาะเต่าให้สอดคล้องกับระดับสากลในระยะต่อไป

9. จัดทำรายงานข้อมูลพื้นฐานเพื่อประกอบการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโลก (GSTC) เพื่อสรุปสภาพปัจจุบันของเกาะเต่าในด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รายงานนี้วิเคราะห์สถานะของพื้นที่ในแต่ละมิติตามเกณฑ์สากล ระบุข้อจำกัดและความท้าทาย ตลอดจนโอกาสในการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวในอนาคต รายงานฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของเอกสารประกอบแผนพัฒนาและถูกใช้เป็นฐานข้อมูลสำคัญสำหรับการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะเต่า

2.2 จัดประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมร่วมกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

คณะทำงานดำเนินการจัดประชุมร่วมกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อย่างน้อย 2 ครั้ง เพื่อกำหนดกรอบแนวทางการทำงานร่วมกันในภาพรวม โดยการประชุมในครั้งแรกมุ่งเน้นการชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการ ทบทวนขอบเขตงานและนำเสนอร่างแผนปฏิบัติงานเบื้องต้น รวมทั้งกำหนดวิธีการดำเนินงาน บทบาทของแต่ละหน่วยงาน และแนวทางการประสานความร่วมมือในพื้นที่เกาะเต่า โดยในการประชุมครั้งถัดไปมุ่งเน้นเพื่อทบทวนความก้าวหน้า ปรับปรุงแนวทางการทำงานตามข้อเสนอแนะของกรมฯ ติดตามการเก็บข้อมูลภาคสนาม และกำหนดแผนกิจกรรมช่วงถัดไปให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริงในพื้นที่ รวมทั้งการประชุมหารือเพิ่มเติมตามความจำเป็นระหว่างการทำงาน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อปัญหาและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างทันท่วงที และเพื่อให้แผนพัฒนาที่จัดทำมีความถูกต้อง ครบถ้วน และยึดโยงกับแนวทางการบริหารจัดการของกรมฯ อย่างแท้จริง

2.3 ลงพื้นที่สำรวจ เก็บข้อมูลสภาพพื้นที่ และข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเกาะเต่า

คณะทำงานลงพื้นที่สำรวจ เก็บข้อมูลสภาพพื้นที่ และข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวเกาะเต่า โดยการสำรวจภาคสนามเพื่อรวบรวมเป็นฐานข้อมูลสำคัญสำหรับการจัดทำแผนพัฒนา ซึ่งขอบเขตการดำเนินงานครอบคลุม ข้อมูลดังต่อไปนี้

2.3.1 ข้อมูลด้านกายภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย ลักษณะทางภูมิประเทศ ภูมิทัศน์ เช่น พื้นที่ราบ พื้นที่ลาดชัน ลักษณะหน้าผา ชายหาด แนวปะการัง แนวเขตป่า และพื้นที่อนุรักษ์ และองค์ประกอบทางกายภาพที่เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งล้วนมีผลต่อการวางแผนการใช้ประโยชน์พื้นที่ในอนาคต โดยคณะทำงานจัดทำแผนที่ที่ตั้งและขอบเขตพื้นที่ของเกาะเต่า พร้อมทั้งตรวจสอบความเชื่อมโยงของพื้นที่กับบริบทโดยรอบ อาทิ พื้นที่ด้านการเกษตร พื้นที่ชุมชน ตลอดจนจุดเชื่อมโยงด้านอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยว รวมถึงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ท่าเรือ ถนน ระบบคมนาคม สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ เพื่อวิเคราะห์ความครบถ้วนและความพร้อมของพื้นที่ในการรองรับการท่องเที่ยว

2.3.2 ข้อมูลด้านสังคมและประชากร ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลสถานการณ์ของประชากรในพื้นที่ เชื้อชาติ ศาสนา โครงสร้างประชากร เพศ อายุ การย้ายถิ่นฐาน การประกอบอาชีพ ตลอดจนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนบนเกาะเต่า ตลอดจนข้อมูลเชิงสังคมซึ่งสะท้อนภาพโครงสร้างสังคมร่วมสมัยของเกาะเต่า มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาต่างๆ

2.3.3 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ซึ่งครอบคลุม ลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจของพื้นที่และความเชื่อมโยงกับพื้นที่อื่นๆ ในระดับพื้นที่ข้างเคียง ระดับจังหวัดหรือระดับภูมิภาค เช่น ด้านการเกษตร อุตสาหกรรมการค้าและบริการ การท่องเที่ยว โดยการทบทวนข้อมูลทางเศรษฐกิจของหน่วยงานรัฐ รายงานการพัฒนา และข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการประเมินผลกระทบจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อโครงสร้างเศรษฐกิจ เช่น การพึ่งพาการท่องเที่ยวในระดับสูง การหมุนเวียนรายได้ในท้องถิ่น ความสามารถในการ

แข่งขันของผู้ประกอบการรายย่อย รวมถึงความเปราะบางทางเศรษฐกิจที่และห่วงโซ่อุปทานที่หล่อเลี้ยงเศรษฐกิจในภาพรวม

2.3.4 การสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวนไม่น้อยกว่า 400 ชุด เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มเป้าหมายที่อย่างเป็นระบบ โดยแบ่งผู้ตอบออกเป็น 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงกับการท่องเที่ยวในเกาะเต่า ทั้งในมิติการบริหารจัดการ การให้บริการ การใช้ประโยชน์พื้นที่ การรับประสบการณ์ท่องเที่ยว และการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น องค์กรประกอบของแบบสอบถามเป็นลักษณะของคำถามปิดและคำถามปลายเปิด ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการของคนในพื้นที่ ค้นหาอัตลักษณ์ และจุดขายของพื้นที่ ความคิดเห็นต่อศักยภาพพื้นที่ ตลอดจนการจัดระเบียบความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ไปจนถึงการเสนอความคิดเห็นเชิงลึกเพื่อใช้ประกอบการออกแบบแนวทางพัฒนาในอนาคต เพื่อนำไปสังเคราะห์เป็นแผนการพัฒนาที่ตอบโจทย์การเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะเต่า

2.3.5 การจัดทำรายงานสรุปวิเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ซึ่งนำข้อมูลทั้งหมดจากการสำรวจพื้นที่ การเก็บข้อมูลภาคสนาม การทบทวนเอกสารเชิงนโยบาย และความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวมของศักยภาพ ปัญหา ความต้องการ และทิศทางการพัฒนาที่เหมาะสมของเกาะเต่า โดยข้อมูลเหล่านี้จะถูกสังเคราะห์เป็นข้อเสนอเชิงรูปธรรม ทั้งด้านการพัฒนาคุณภาพให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ด้านการพัฒนาค่าและบริการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและตอบโจทย์ความยั่งยืน รวมถึงแนวทางการจัดการทรัพยากรและกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คณะทำงานดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่างาน ให้ครอบคลุมทั้งด้านเนื้อหา การบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และสถาบันการศึกษา ได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์สถานการณ์ และกำหนดทิศทางการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม โดยมีขอบเขตการดำเนินงานดังต่อไปนี้

2.4.1 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 50 คน และจัดกิจกรรมอบรมต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 2 วัน โดยครั้งที่ 1 (วันที่ 1) เป็นการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง Shared Vision เพื่อมุ่งเน้นการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมของทุกภาคส่วนเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะเต่า ผ่านการนำเสนอภาพรวมโครงการ การรับฟังความคิดเห็น การระดมสมองเกี่ยวกับบทบาท เป้าหมาย และทิศทางการพัฒนาภายในปี 2573 รวมถึงการดำเนินกิจกรรม Workshop เพื่อจัดทำกรอบยุทธศาสตร์เบื้องต้นของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างเป็นระบบและมีมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และ ครั้งที่ 2 (วันที่ 2) เป็นการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง Shared

Action ซึ่งมุ่งเน้นการนำข้อมูลผลการศึกษามาจากการดำเนินงานช่วงก่อนหน้า รวมถึงข้อมูลจากการประชุมครั้งที่ 1 มาทบทวน วิเคราะห์ และกำหนดแนวทางการพัฒนาในเชิงปฏิบัติ ผ่านกิจกรรมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทุกภาคส่วนร่วมกำหนดมาตรการ แนวทาง และตัวชี้วัดการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่สามารถนำไปใช้งานจริงในพื้นที่ ตลอดจนร่วมกันพิจารณาประเด็นเร่งด่วน ปัญหาเชิงโครงสร้าง และการจัดทำข้อเสนอเชิงบูรณาการในการบริหารจัดการพื้นที่เกาะเต่าให้เกิดความยั่งยืนในทุกมิติได้อย่างแท้จริง

2.4.2 การจัดหาวิทยากรและการสนับสนุนผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ โดยโครงการจะดำเนินการจัดหาวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำนวนไม่น้อยกว่า 3 ท่าน พร้อมรับผิดชอบค่าตอบแทนวิทยากรและค่าที่พักของวิทยากรทั้งหมด นอกจากนี้ต้องดูแลค่าที่พักและค่าเบี้ยเลี้ยงของผู้แทนจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จำนวนไม่น้อยกว่า 2 ท่าน เพื่อให้การเข้าร่วมกิจกรรม การบรรยาย และการกำกับติดตามการดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

2.4.3 โครงการจะดำเนินการคัดเลือกและจัดทำรายชื่อผู้เข้าร่วมอบรมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และเครือข่ายสถาบันการศึกษา โดยจัดทำรายชื่อผู้เข้าร่วมเสนอให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งพิจารณาและให้ความเห็นชอบก่อนเริ่มดำเนินการ เพื่อให้การจัดอบรมสะท้อนความต้องการของพื้นที่และมีความครอบคลุมทุกมิติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.4.4 การจัดเตรียมสื่อบันทึกภาพและรายงานหลักฐานการดำเนินงาน โดยโครงการจะดำเนินการจัดให้มีการบันทึกภาพหนึ่งอย่างเป็นระบบตลอดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ รวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงพื้นที่ เพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการติดตามประเมินผลและการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามที่กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งกำหนด

2.4.5 การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โครงการจะดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับพื้นที่และระดับส่วนกลาง เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน เช่น การจัดเตรียมสถานที่อบรม การเดินทางของผู้เข้าร่วม การจัดเตรียมอุปกรณ์ และการให้ข้อมูลสนับสนุนอื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.4.6 การขออนุมัติการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดกิจกรรม ซึ่งหากมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรายละเอียดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ เช่น รูปแบบกิจกรรม รายชื่อวิทยากร เวลา สถานที่ หรือองค์ประกอบอื่นใดโครงการจะต้องเสนอขอความเห็นชอบจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งก่อนดำเนินการทุกครั้ง เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบข้อกำหนด และเพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการอย่างเคร่งครัด

2.5 จัดทำรายงานร่างแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เมื่อกระบวนการเก็บข้อมูล การสำรวจพื้นที่ และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องเสร็จสมบูรณ์ คณะทำงานจะดำเนินการจัดทำร่างแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่า ซึ่งประกอบด้วยบทสรุป

ผู้บริหาร วิธีดำเนินงาน ภาพรวมการท่องเที่ยว ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ และการประเมินความพร้อมของเกาะเต่าในการยกระดับสู่มาตรฐานการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามกรอบรวมทั้งจัดทำแผนพัฒนาแบบบูรณาการที่ครอบคลุมทั้งมิติทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม เศรษฐกิจชุมชน โครงสร้างพื้นฐาน และการจัดการนักท่องเที่ยว พร้อมทั้ง ออกแบบ ภาพอนาคตของเกาะเต่าตามวิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และจัดทำ Roadmap รายโครงการ โดยระบุหน่วยงานหลัก หน่วยงานรอง และคาดการณ์งบประมาณในแต่ละช่วงเวลา รวมทั้งจัดทำรายงานสรุปวิเคราะห์ข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่ได้จากการสำรวจประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และส่งมอบตามรูปแบบที่กำหนด

2.6 รวบรวมข้อมูลพื้นฐานเพื่อประกอบการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโลก (Global Sustainable Tourism: GSTC)

เพื่อให้เกาะเต่าสามารถเข้าสู่กระบวนการประเมินตามมาตรฐานการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนระดับโลก (GSTC) ต้องมีการรวบรวมข้อมูลใน 6 มิติสำคัญ ได้แก่ (1) การจัดการแหล่งท่องเที่ยว เช่น แผนบริหารจัดการ การควบคุมผลกระทบ และกลไกการกำกับดูแล (2) ธรรมชาติและทัศนียภาพ เช่น ความสมบูรณ์ทางนิเวศ สภาพภูมิประเทศ แนวปะการัง และระบบนิเวศทางทะเล (3) สิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ เช่น การจัดการขยะ น้ำเสีย พลังงาน ภาวะโลกร้อน และความเสี่ยงภัยธรรมชาติ (4) วัฒนธรรมและประเพณี เช่น อัตลักษณ์ชุมชน แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น (5) ความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น ค่าครองชีพ คุณภาพชีวิต การเข้าถึงบริการ และความปลอดภัย และ (6) การประกอบธุรกิจและบริการ เช่น มาตรฐานธุรกิจท่องเที่ยว คุณภาพบริการ ความปลอดภัยนักท่องเที่ยว และความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการ

2.7 จัดทำรายงานข้อมูลรายงานข้อมูลพื้นฐานเพื่อประกอบการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโลก (Global Sustainable Tourism: GSTC)

ภายหลังจากรวบรวมข้อมูลตามกรอบ GSTC ครบถ้วน คณะทำงานจะดำเนินการจัดทำรายงานข้อมูลพื้นฐานเพื่อประกอบการจัดทำ GSTC ในรูปแบบรายงานฉบับสมบูรณ์ ซึ่งมีโครงสร้างตามข้อกำหนด เช่น ภาพรวมสถานะปัจจุบันของเกาะเต่าในแต่ละมิติตามเกณฑ์ GSTC จุดแข็ง จุดอ่อน ความเสี่ยง และโอกาส ตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางยกระดับพื้นที่ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อให้หน่วยงานสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปในอนาคต

บทที่ 3

การทบทวนข้อมูลพื้นที่ศึกษาและกรอบยุทธศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

การทบทวนข้อมูลแผนโครงการ และพื้นที่การศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานตามข้อเสนอโครงการการศึกษาความเป็นไปได้และกำหนดรูปแบบการจัดตั้งวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเนินทรายอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การทบทวนแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเนินทรายงามและพื้นที่เชื่อมโยง พ.ศ. 2566 – 2570 การวิเคราะห์เพื่อสร้างการเชื่อมโยงนโยบายและแผนระดับชาติ การทบทวนข้อมูลสภาพพื้นที่ศึกษา แหล่งท่องเที่ยวเนินทรายงาม (Sand Dune) อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ข้อมูลโครงสร้างการท่องเที่ยว สถิติการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร ข้อมูลการท่องเที่ยวของพื้นที่เนินทราย และ การสำรวจสภาพพื้นที่ในปัจจุบัน สามารถนำเสนอผลการศึกษาโดยสังเขปดังนี้

3.1 กรอบยุทธศาสตร์ระดับกระทรวงและกรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

จากการทบทวน และวิเคราะห์แผนนโยบายระดับชาติ เพื่อประเมินความเชื่อมโยงตามนโยบายและแผนระดับชาติ เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางของโครงการทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่า ดังนี้

3.1.1 แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561–2580 เป็นกรอบยุทธศาสตร์ระดับชาติระยะยาวฉบับแรกของประเทศไทยซึ่งจัดทำขึ้นตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 โดยมีเป้าหมายเพื่อกำหนดทิศทางพัฒนาประเทศให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว บนพื้นฐานของปณิธานของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อการพัฒนาอย่างสมดุลในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม พร้อมยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนและเสริมสร้างความมั่นคงของทรัพยากรธรรมชาติ สร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สังคมเป็นธรรม และฐานทรัพยากรอยู่ในภาวะยั่งยืน โดยแผนยุทธศาสตร์ชาติได้ระบุมุมมองหลักที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของประเทศอย่างรอบด้าน ครอบคลุมประเด็นความมั่นคง การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาคนและสังคม การเสริมสร้างโอกาส ความเสมอภาค และการสร้างระบบบริหารราชการแผ่นดินที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งประกอบไปด้วยยุทธศาสตร์หลักทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง (2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (3) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

ภายใต้ยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้านนั้น ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (ยุทธศาสตร์ที่ 2) เป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว โดยมุ่งเน้นการยกระดับผลิตภาพ การพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการสมัยใหม่ การยกระดับโครงสร้างพื้นฐาน การผลักดันวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมให้เป็นฐานสำคัญของเศรษฐกิจยุคใหม่ ตลอดจนการพัฒนาทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แนวทางดังกล่าวมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับภาคการท่องเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยวถูกจัดวางให้เป็นบริการฐานรายได้หลักที่ต้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้น พร้อมสอดคล้องกับแนวโน้มการเดินทางโลกที่ให้ความสำคัญต่อความปลอดภัย คุณภาพประสบการณ์ และความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (ยุทธศาสตร์ที่ 5) ยังเป็นกรอบยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุล ลดผลกระทบจากมลพิษ ดุแลระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง และส่งเสริมการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวและการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างมีมาตรฐาน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องตอบสนองต่อการพัฒนาทั้งมิติ เศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม ไปพร้อมกัน กล่าวคือ การยกระดับคุณภาพบริการจะต้องพัฒนาไปควบคู่กับการดูแลทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

3.1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 5 การท่องเที่ยว พ.ศ. 2561-2580 เป็นกรอบนโยบายสำคัญที่กำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยในระยะยาว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว รักษาความเป็นจุดหมายปลายทางระดับโลก และสร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งมุ่งเน้นการยกระดับรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งแบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ โดยกำหนดตัวชี้วัดสำคัญ เช่น การเพิ่มสัดส่วน GDP ด้านการท่องเที่ยวเป็นร้อยละ 30 ภายในปี 2580 การเพิ่มสัดส่วนรายได้ท่องเที่ยวเมืองรองตามสัดส่วน 60:40 ระหว่างเมืองหลักกับเมืองรอง และการยกระดับอันดับดัชนีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (TTCI) ให้ติด 1 ใน 24 ของโลก และให้ความสำคัญกับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดยุคใหม่ เช่น การสร้างอัตลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงภายในประเทศและภูมิภาค การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนห่วงโซ่คุณค่า และการยกระดับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

ซึ่งแผนแม่บทฯ ฉบับนี้ จัดทำขึ้นบนพื้นฐานของการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านท่องเที่ยวของประเทศไทยและแนวโน้มการท่องเที่ยวโลก กำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด แผนย่อย และแนวทางดำเนินงานอย่างเป็นระบบ 6 แผนย่อย ได้แก่ (1) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม (2) การท่องเที่ยว

เชิงธุรกิจ (3) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงามและแพทย์แผนไทย (4) การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ (5) การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค และ (6) การพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว

ภายใต้แผนย่อยที่ 6 การพัฒนาระบบนิเวศการท่องเที่ยว กำหนดเป้าหมายของแผนงานการพัฒนาโดย ประเทศไทยต้องยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยทั่วไป มาตรฐานโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม และมาตรฐานสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้แผนแม่บท ยังให้ความสำคัญกับการกระจายรายได้สู่ชุมชน การพัฒนาผู้ประกอบการรายย่อยและชุมชนท้องถิ่น การยกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการท่องเที่ยว และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำ โดยมุ่งเน้นให้การท่องเที่ยวเป็นกลไกในการยกระดับคุณภาพชีวิต การสร้างอาชีพ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกับชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวทั่วประเทศ

3.1.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เป็นแผนระดับที่ 2 ของประเทศ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการถ่ายทอดเป้าหมายจากยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติในช่วงปี 2566–2570 โดยมีเป้าหมายเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยให้เป็นสังคมก้าวหน้าและเศรษฐกิจสร้างคุณค่าอย่างยั่งยืน ภายใต้ฐานคิดสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ (1) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) แนวคิด Resilience (3) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ (SDGs) และ (4) โมเดลเศรษฐกิจ BCG ซึ่งถูกใช้เป็นการรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและการจัดลำดับประเด็นสำคัญของประเทศในระยะ 5 ปีข้างหน้า ซึ่งจัดวางโครงสร้างการพัฒนาออกเป็น 4 มิติหลักซึ่งมีบทบาทและความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ดังนี้

1) เศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมุ่งเน้นการเปลี่ยนผ่านจากภาคการผลิตและบริการแบบดั้งเดิมไปสู่กิจกรรมเศรษฐกิจที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูงบนฐานองค์ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ควบคู่กับการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า โดยแนวทางนี้มุ่งให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลกอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมาย เช่น เศรษฐกิจ BCG การท่องเที่ยวคุณภาพสูง การแพทย์ครบวงจร และบริการดิจิทัล รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสะอาดเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้มิตินี้ยังมีเป้าหมายเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว

2) สังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างโอกาสที่เท่าเทียมให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข ดิจิทัล การจ้างงาน และสวัสดิการสังคม โดยมีเป้าหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงฟื้นฟูความเชื่อมั่นของประชาชนในระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างกลไกที่เอื้อต่อการเข้าถึงโอกาสอย่างเป็นธรรม ทั้งในเมืองและชนบท การพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้มีศักยภาพ

การปรับระบบแรงงานสู่คุณภาพสูง และการกระจายรายได้ลงสู่ระดับท้องถิ่น ผ่านการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากและการพัฒนาเมืองรองให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจใหม่

3) วิถีชีวิตที่ยั่งยืน ซึ่งให้ความสำคัญกับการสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมที่สนับสนุนสุขภาวะคุณภาพชีวิต และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้ประชาชนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย มีสุขภาพดี และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอยู่อาศัยอย่างมีคุณภาพในระยะยาว โดยมีแนวทางพัฒนาเพื่อมุ่งลดปัจจัยเสี่ยงจากมลพิษ น้ำเสีย กิจกรรมเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดผลกระทบ รวมถึงการปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศ ภัยพิบัติ และสภาวะโลกร้อน การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการสร้างเมืองและชุมชนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มิติ

4) ปัจจัยสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศ ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมเชิงโครงสร้างให้ประเทศสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งยกระดับระบบบริหารจัดการภาครัฐและภาคธุรกิจให้มีความทันสมัย คล่องตัว และยึดหลักธรรมาภิบาล แนวทางสำคัญประกอบด้วย การเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ระบบข้อมูลเปิด (Open Data) การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ การพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรม การพัฒนาระบบกฎหมาย กฎระเบียบ และแรงจูงใจที่สนับสนุนเศรษฐกิจมูลค่าสูง รวมถึงการเสริมบทบาทภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงประเทศ

ทั้งนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ได้กำหนดจุดหมายการพัฒนาจำนวน 13 หมุดหมาย เพื่อใช้เป็นผลลัพธ์ปลายทางที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันขับเคลื่อนให้เกิดขึ้นจริงในระดับนโยบาย และระดับพื้นที่ โดยหมุดหมายแต่ละประการถูกออกแบบให้เชื่อมโยงกันแบบบูรณาการ ครอบคลุมตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ และสนับสนุนเป้าหมายหลักได้มากกว่าหนึ่งด้าน โดยในมิติที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ระบุอย่างชัดเจนในหมุดหมายที่ 2 ว่า “ประเทศไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความยั่งยืน” ซึ่งสะท้อนการปรับทิศทางการท่องเที่ยวไทยจากการพึ่งพาลาดเชิงปริมาณและกิจกรรมมูลค่าต่ำ ไปสู่การท่องเที่ยวคุณภาพสูงที่สร้างมูลค่าเพิ่มบนฐานของความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทรัพยากรท่องเที่ยวได้รับการฟื้นฟูและคงคุณภาพในระยะยาว ทั้งยังตอบโจทย์แนวโน้มพฤติกรรมการเดินทางใหม่ของโลกที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์เฉพาะถิ่น ความปลอดภัย สุขอนามัย และมาตรฐานการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น หลังสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งเป็นปัจจัยเร่งให้ภาคท่องเที่ยวต้องปรับตัวเชิงโครงสร้าง โดยได้กำหนดเป้าหมายย่อยและตัวชี้วัดที่มุ่งสร้างการเติบโตเชิงคุณภาพ อาทิ เช่น การเพิ่มสัดส่วนนักท่องเที่ยวคุณภาพและนักท่องเที่ยวที่เดินทางซ้ำ การยกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวและบริการให้สอดคล้องกับกรอบสากล รวมถึงการกระจายประโยชน์จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนอย่างเป็นธรรม เพื่อเป็นกลไกในการจัดการท่องเที่ยวโดยคนในพื้นที่และสร้างคุณค่าทางสังคมไปพร้อมกัน

3.1.4 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566–2570)

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566–2570) เป็นกรอบนโยบายการท่องเที่ยวระดับชาติที่ถูกออกแบบขึ้นเพื่อขับเคลื่อนการพลิกโฉมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยให้สามารถฟื้นคืนจากวิกฤตโควิด-19 พร้อมทั้งยกระดับคุณภาพและความยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ “การท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นคุณค่า มีความสามารถในการปรับตัว เติบโตอย่างยั่งยืน และมีส่วนร่วม” ซึ่งสะท้อนความมุ่งหวังให้การท่องเที่ยวกลายเป็นระบบเศรษฐกิจสร้างคุณค่าที่สมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยสาระสำคัญของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมของประเทศต่อการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงทุกรูปแบบ ควบคู่กับการมุ่งสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายในประเทศ การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ และการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ทันสมัยผ่านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรม ตลอดจนการยกระดับคุณภาพบุคลากรและผู้ประกอบการให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถรับมือกับบริบทยุคใหม่ของการท่องเที่ยว (New Normal) โดยเฉพาะในช่วงฟื้นฟูหลังสถานการณ์โควิด-19 ภายใต้การบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น และประชาชน เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต นอกจากนี้ยังมุ่งสอดรับกับแนวคิดเศรษฐกิจ BCG เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ซึ่งประกอบไปด้วยยุทธศาสตร์หลัก 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย (Resilient Tourism)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาปัจจัยพื้นฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพสูง (Quality Tourism)

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว (Tourism Experience)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism)

โดยในมิติด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนฉบับนี้มีการกำหนดแนวทางเชิงนโยบายเพื่อคุ้มครอง ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการจัดการการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ เช่น การอนุรักษ์และต่อยอดทรัพยากรธรรมชาติ การใช้เทคโนโลยีเพื่อบริหารจัดการทรัพยากร การจัดการของเสียในภาคท่องเที่ยว การควบคุมก๊าซเรือนกระจก รวมถึงการผลักดันให้แหล่งท่องเที่ยวผ่านมาตรฐานความยั่งยืนระดับสากล เช่น GSTC และมาตรฐาน Green Destination รวมทั้งมุ่งเน้นการฟื้นฟูระบบนิเวศในพื้นที่ท่องเที่ยวที่เปราะบาง เช่น การฟื้นฟูแนวปะการัง การจัดสร้างปะการังเทียม การลดผลกระทบจากกิจกรรมดำน้ำ การพัฒนาระบบจัดการของเสีย และการส่งเสริมการเดินทางที่

ปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำ (Low-Emission Transport) เพื่อปรับลดภาวะต่อทรัพยากรธรรมชาติในระยะยาว และรองรับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญต่อแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งของประเทศ กล่าวได้ว่า ซึ่งแผนฉบับนี้มีการเชื่อมโยงการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและแนวคิดเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) เพื่อประยุกต์ใช้ในการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าบริการท่องเที่ยวและศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติออกมอย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity) เพื่อป้องกันการเสื่อมโทรมของทรัพยากรในระยะยาว

3.1.5 แผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี

กรอบยุทธศาสตร์ระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้กำหนดเป้าประสงค์และกลยุทธ์ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรประเทศสามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์ การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และการพัฒนาความรู้รองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมอย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบไปด้วย ยุทธศาสตร์ 3 ประเด็น ดังนี้

1) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1: อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน โดยเป้าประสงค์ของประเด็นนี้มุ่งให้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและเป็นฐานการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ไม่ทำลายระบบนิเวศในระยะยาว กลยุทธ์สำคัญคือการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่ง การกำหนดเขตคุ้มครองที่เหมาะสม และการป้องกันความเสื่อมโทรมของทรัพยากร โดยเฉพาะทรัพยากรที่มีความเปราะบาง เช่น ป่าชายเลน แนวปะการัง และหญ้าทะเล การดำเนินงานตามกลยุทธ์นี้เป็นฐานสำคัญในการรักษาสมดุลระบบนิเวศและสนับสนุนกิจกรรมเศรษฐกิจทางทะเลและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอนาคต

2) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2: สร้างความตระหนัก จิตสำนึก และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีเป้าประสงค์เพื่อขยายและยกระดับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกระดับ ทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน และภาคประชาสังคม เพื่อร่วมกันบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแบบบูรณาการ โดยยึดหลักการบริหารจัดการที่โปร่งใสและยั่งยืน โดยมีกลยุทธ์หลัก ซึ่งประกอบด้วยการพัฒนากลไกและเครื่องมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการร่วมกัน การส่งเสริมเครือข่ายภาคประชาชนและภาคเอกชนในการร่วมดูแลทรัพยากร และการเพิ่มประสิทธิภาพการบูรณาการระหว่างหน่วยงานรัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริหารจัดการมีความครอบคลุมและมีพลังการทำงานร่วมกันในทุกระดับ ทั้งนี้ การดำเนินงานตามกลยุทธ์นี้จะช่วยสร้างสังคมที่มีจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนชายฝั่งในการจัดการทรัพยากรของตนเอง

3) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3: มุ่งองค์ความรู้ที่ตอบสนองต่อการบริหารทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งมุ่งสร้างและพัฒนาฐานความรู้ที่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านระบบนิเวศ ผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศ และความเสี่ยงด้านภัยธรรมชาติ โดยมี

เป้าประสงค์คือให้มีองค์ความรู้ที่สามารถใช้สนับสนุนการบริหารทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้อย่างเท่าทันและมีประสิทธิภาพ และมีการกำหนดกลยุทธ์ประกอบด้วย การสำรวจ ปรับปรุง และพัฒนาฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ การจัดทำผังการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่งแบบบูรณาการ การศึกษา วิจัย และติดตามการเปลี่ยนแปลงสภาพของระบบนิเวศ ตลอดจนการพัฒนาเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศเพื่อรองรับการตัดสินใจเชิงนโยบาย เช่น MIS และ DSS ซึ่งจะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างแม่นยำ ทันต่อสถานการณ์ และสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมได้ในระยะยาว

ยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) มีความเชื่อมโยงโดยตรงต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและพื้นที่ชายฝั่งทะเล ซึ่งอาศัยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของคุณภาพประสบการณ์ท่องเที่ยว โดยยุทธศาสตร์ทั้ง 3 ประเด็น ในด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในพื้นที่ หรือการพัฒนาความรู้และฐานข้อมูล ล้วนส่งผลให้ระบบนิเวศที่รองรับกิจกรรมท่องเที่ยวมีความมั่นคงและยั่งยืนมากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมความยั่งยืนให้กับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย โดยช่วยรักษาคุณค่าของทรัพยากร สร้างกลไกการมีส่วนร่วม และวางระบบความรู้รองรับการบริหารจัดการ เพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถเติบโตได้อย่างสมดุลและยั่งยืนในระยะยาว

3.2 แผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดภาคใต้

ในการศึกษา วิเคราะห์ ความเชื่อมโยงแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภาคใต้ ทั้งระดับพื้นที่และระดับภาพรวมที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ความเชื่อมโยงทั้งนโยบาย แผนงาน ยุทธศาสตร์ รวมถึงแผนพัฒนาอื่นๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยคณะทำงานศึกษาและทบทวนข้อมูลที่สำคัญดังต่อไปนี้

3.2.1 กรอบแผนพัฒนาภาคใต้ในช่วง พ.ศ. 2566-2570

กรอบแผนพัฒนาภาค พ.ศ. 2566–2570 ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำหนดทิศทางการพัฒนาภาคใต้ให้มุ่งสู่การเป็น “แหล่งท่องเที่ยวและบริการคุณภาพสูง แหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและมูลค่าสูง และศูนย์กลางเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงระหว่างภูมิภาค” โดยมีกรอบแนวคิด S Direction ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาตามองค์ประกอบ PEARL ได้แก่

P (Premium Services & Tourism): ยกระดับคุณภาพ มาตรฐาน และความปลอดภัยของบริการด้านการท่องเที่ยวให้เป็นการท่องเที่ยวคุณภาพสูง

E (Environment & Natural Resources Reservation): ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นฐานรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจ

A (Agro-based Industries and Organic Farmland): ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย และการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า

R (Research, Innovation & Technology): ใช้นางานวิจัยและนวัตกรรมมาพัฒนาสินค้าเกษตรหลักของภาคให้เป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง

L (Linked Economic Corridor): พัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจใหม่เชื่อมโยงการค้าและการลงทุนทั้งในและนอกประเทศ

โดยแนวทางการพัฒนาเฉพาะด้านการท่องเที่ยว ภาคใต้มีเป้าหมายยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวและบริการให้เป็นมาตรฐานสูง และมีมูลค่าทางเศรษฐกิจมากขึ้น ผ่านแนวทางสำคัญ ได้แก่ (1) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน มีความปลอดภัย และเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวได้สะดวก เช่น ท่าเรือ ระบบขนส่ง ระบบสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ (2) ยกระดับมาตรฐานบริการและสนับสนุนธุรกิจบริการที่ต่อเนื่องกับการท่องเที่ยว (3) พัฒนากิจกรรมและบริการท่องเที่ยวให้หลากหลายและสร้างสรรค์ เน้นมาตรฐานและความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เชิงนิเวศ เชิงสุขภาพ เชิงธุรกิจและประชุมสัมมนา รวมถึงการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เมืองเก่า และวิถีชุมชน โดยใช้เอกลักษณ์ของพื้นที่เป็นจุดขาย (4) ส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ด้านท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะต่าง ๆ

3.2.2 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย พ.ศ. 2566 - 2570

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (East Coast Southern Sub-region) ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของภาคใต้ติดทะเลอ่าวไทย ประกอบด้วยจังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา โดยมีวิสัยทัศน์และประเด็นยุทธศาสตร์ ซึ่งลำดับความสำคัญของอุตสาหกรรมหลักที่ได้รับการคัดเลือกได้แก่

(1) ภาคการท่องเที่ยว (2) สินค้าเกษตรสำคัญ เช่น ปาล์มน้ำมัน ผลไม้ และยางพารา (3) อาหารทะเลและสัตว์เศรษฐกิจอื่น รวมทั้งปศุสัตว์ โดยกลุ่มจังหวัดกำหนด เป้าหมายการพัฒนาว่า “พัฒนาการท่องเที่ยว การเกษตร และอุตสาหกรรมชีวภาพ สู่ผลิตภัณฑ์และบริการคุณภาพสูงที่สร้างมูลค่าเพิ่มอย่างยั่งยืน”

โดยมีประเด็นการพัฒนาหลักของกลุ่มจังหวัด ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

ประเด็นที่ 1: การพัฒนาภาคการเกษตร ครอบคลุมพืช ประมง ปศุสัตว์ สมุนไพร และไม้เศรษฐกิจ

ประเด็นที่ 2: การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มคุณภาพ มาตรฐาน ความหลากหลาย และมูลค่าของบริการท่องเที่ยว

ประเด็นที่ 3: การส่งเสริมอุตสาหกรรม การค้า การลงทุน และการค้าระหว่างประเทศ

ประเด็นที่ 4: การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคม โลจิสติกส์ เครือข่ายการสื่อสาร และพลังงาน

ประเด็นที่ 5: การพัฒนาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและความยั่งยืนของทรัพยากรในพื้นที่

รวมทั้งมีการกำหนดเป้าประสงค์รวมเพื่อกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนการพัฒนาภูมิภาค ดังนี้ (1) เป็นศูนย์กลางการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรสำคัญ เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ข้าว ไม้ผล สมุนไพร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจ และปศุสัตว์ที่มีความโดดเด่น (2) ส่งเสริมให้มูลค่าการค้าและการลงทุนของกลุ่มจังหวัดเพิ่มสูงขึ้น (3) พัฒนากลุ่มจังหวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวนานาชาติที่มีมาตรฐานสูงและมีความหลากหลายของกิจกรรมท่องเที่ยว (4) มีระบบโครงสร้างพื้นฐาน ระบบขนส่ง และโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพรองรับการเติบโตของเศรษฐกิจและกิจกรรมต่าง ๆ (5) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสมบูรณ์ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และสภาพสังคมเอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.3.3 แผนพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ.2566-2570

แผนพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ. 2566–2570 จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแผนพัฒนาระดับพื้นที่ระยะ 5 ปี โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการขับเคลื่อนศักยภาพของจังหวัดให้เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาคใต้ ตอนบนอย่างยั่งยืน โดยจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีจุดแข็งเชิงพื้นที่ที่โดดเด่น คือ การเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวทางทะเลที่มีชื่อเสียงระดับโลก (เกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า) และเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรที่สำคัญ (ยางพาราและปาล์มน้ำมัน)

แผนพัฒนาฯ จึงถูกออกแบบมาเพื่อ แปลงจุดแข็งเชิงพื้นที่ (Area-based Strengths) เหล่านี้ให้กลายเป็น มูลค่าทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน (Sustainable High-Value Economy) ผ่านการบูรณาการมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจนวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์รวมวิสัยทัศน์ (Vision) ของจังหวัดสุราษฎร์ธานีภายใต้แผนฉบับนี้ มุ่งเน้นสถานะการเป็น "เมืองแห่งการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพและศูนย์กลางเศรษฐกิจฐานชีวภาพและบริการภาคใต้ ที่อยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน" (Surat Thani: A City of Quality Tourism and Southern Bio-based and Service Economy Hub, Coexisting with the Environment Sustainably) เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว จังหวัดได้กำหนด พันธกิจ (Missions) หลัก 4 ด้าน และ เป้าประสงค์รวม (Overall Goals) 5 ด้าน เพื่อเป็นกรอบในการประเมินความสำเร็จของแผน ดังนี้

ตารางที่ 2 เป้าประสงค์และตัวชี้วัดเชิงคุณภาพของแผนพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ.2566-2570

เป้าประสงค์รวม (Overall Goals)	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพที่สำคัญ
1. สินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปมีมูลค่าสูง	มูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และผลไม้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง
2. อุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยเน้นนักท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ และการรับรองมาตรฐานความยั่งยืน
3. ระบบโครงข่ายคมนาคมและโลจิสติกส์เพื่อรองรับการพัฒนาจังหวัด	การเชื่อมโยงทางบก น้ำ และอากาศที่มีประสิทธิภาพ และลดต้นทุนโลจิสติกส์

เป้าประสงค์รวม (Overall Goals)	ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพที่สำคัญ
4. พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนสู่สังคมเป็นสุข	ประชาชนมีสุขภาวะที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน และความเข้มแข็งของชุมชน
5. ฐานทรัพยากรธรรมชาติที่มั่นคงและมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม	การจัดการของเสีย (ขยะ, น้ำเสีย) มีประสิทธิภาพ และพื้นที่ป่าไม้/ป่าชายเลนเพิ่มขึ้น

โดยแผนพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานีแบ่งออกเป็นประเด็นยุทธศาสตร์หลักที่มุ่งเน้นการขับเคลื่อนเชิงพื้นที่อย่างมีเอกภาพ โดยมีการบูรณาการมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกันภายใต้กรอบการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานชีวภาพและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง (Bio-based and Agro-Industry) ซึ่งมุ่งเน้นการพลิกโฉมภาคการเกษตรให้สอดคล้องกับ โมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและมูลค่าสินค้าเกษตรหลักของจังหวัด

2) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่ยั่งยืน (Quality and Sustainable Tourism) เพื่อการเปลี่ยนผ่านสู่การท่องเที่ยวที่มีมูลค่าสูงและยั่งยืนเป้าหมาย อาทิเช่น การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะ (สมุย, พะงัน, เต่า) และพื้นที่หลักบนฝั่งให้เป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism) และแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัยเชิงอนุรักษ์ โดยดึงดูด นักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ (High-Spending Tourists) โดยมีกลไกสำคัญด้านความยั่งยืน คือ (1) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เกาะ: เน้นการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ น้ำเสียและขยะมูลฝอย บนเกาะอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) ของพื้นที่ และ (2) การยกระดับมาตรฐาน: ส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยวและผู้ประกอบการได้รับการรับรองมาตรฐานสากลด้านความยั่งยืน (เช่น Global Sustainable Tourism Council - GSTC)

3) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมและระบบโลจิสติกส์จังหวัดสุราษฎร์ธานีถูกวางตำแหน่งให้เป็น ศูนย์กลางด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ภาคใต้ (Southern Logistics Hub) เชื่อมโยงการขนส่งหลายรูปแบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาระบบโครงข่ายทางถนน ทางรถไฟ (โดยเฉพาะโครงการรถไฟทางคู่) ท่าเรือ และท่าอากาศยานสุราษฎร์ธานีให้มีประสิทธิภาพสูง เพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายสินค้าเกษตรและนักท่องเที่ยวไปยังภูมิภาคอื่น

4) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมเป็นสุขมุ่งเน้นการยกระดับความมั่นคงในชีวิต การศึกษา และสาธารณสุขของประชาชน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาระบบบริการสุขภาพให้ทันสมัยและเข้าถึงได้ง่าย (โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลและพื้นที่เกาะ)

5) ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มั่นคง โดยมีเป้าหมายเพื่อการบริหารจัดการและฟื้นฟู ป่าไม้และทรัพยากรชายฝั่ง รวมถึงการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ การสร้างความมั่นคงด้านน้ำเพื่อการเกษตรและการอุปโภคบริโภค

3.1.5 แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างบูรณาการ บริเวณเกาะเต่าและพื้นที่ใกล้เคียง

แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการพื้นที่เกาะเต่าและพื้นที่ใกล้เคียงจัดทำขึ้นเพื่อรับมือกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมจากกิจกรรมท่องเที่ยว การใช้ประโยชน์ชายฝั่ง การขยายพื้นที่ก่อสร้างบนเกาะ การกัดเซาะหน้าดิน รวมถึงผลกระทบจากปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาว เพื่อให้การจัดการทรัพยากรเป็นระบบมากขึ้น และมีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ 7 แผน ได้แก่ (1) แผนการกำหนดเขตการจัดการพื้นที่ (2) แผนอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร (3) แผนท่องเที่ยวและนันทนาการ (4) แผนการมีส่วนร่วมของชุมชน (5) แผนฐานข้อมูล (6) แผนการเฝ้าระวังทรัพยากร และ (7) แผนสนับสนุนเชิงนโยบาย โดยมีตัวชี้วัดผลสำคัญและโครงการสำคัญของแผนงาน ดังนี้

ตารางที่ 3 แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างบูรณาการ บริเวณเกาะเต่าและพื้นที่ใกล้เคียง

แผนงาน	เป้าหมาย	โครงการสำคัญ
แผนงานที่ 1 : การกำหนดเขตการจัดการพื้นที่ทางทะเล	แบ่งเขตใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสม	กำหนดเขตอนุรักษ์ / พื้นฟู / ดำน้ำ / ทู่นเรือ / ใช้ประโยชน์ทั่วไป
แผนงานที่ 2 : อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ	ลดความเสื่อมโทรม เพิ่มการฟื้นตัวของระบบนิเวศ	ฟื้นฟูปะการัง / อนุรักษ์เต่าทะเล / ปะการังเทียม / โครงการดิน-ขยะ-น้ำทิ้งสู่ทะเล
แผนงานที่ 3 : จัดการท่องเที่ยวและนันทนาการ	ควบคุมผลกระทบจากการท่องเที่ยว	ดัชนีคุณภาพชายหาด / โครงการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ / สื่อความหมาย
แผนงานที่ 4 : การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน	ให้ชุมชนเป็นเจ้าของและร่วมจัดการทรัพยากร	เครือข่ายประชาชนอนุรักษ์ทะเล / กลไกประชุมพื้นที่
แผนงานที่ 5 : ฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศ	ให้ข้อมูลถูกต้องและใช้กำกับการจัดการพื้นที่	ฐานข้อมูล GIS / แผนที่ดิจิทัล / ข้อมูลคุณภาพน้ำและปะการัง
แผนงานที่ 6 : การเฝ้าระวังและประเมินสถานะทรัพยากร	ติดตามการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศ	ตรวจสอบสุขภาพปะการัง / คุณภาพน้ำทะเล / ประเมินปะการังเทียม
แผนงานที่ 7 : บริหารจัดการและสนับสนุนเชิงนโยบาย	ทำให้การจัดการพื้นที่เป็นระบบและยั่งยืน	สนับสนุนกฎหมายสิ่งแวดล้อม / จัดทำมาตรการใช้พื้นที่ / ลดภัยคุกคาม

การจัดการพื้นที่ทางทะเลของเกาะเต่าเป็นกลไกสำคัญในการอนุรักษ์และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติที่มีความเปราะบางสูง อาทิ แนวปะการัง ภูเขาทะเล แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ และระบบนิเวศชายฝั่ง ซึ่งเป็นรากฐานของเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของพื้นที่ การกำหนดเขตการจัดการพื้นที่ทางทะเล (Marine Management Zones) จึงเป็นมาตรการสำคัญในการกำกับการใช้ประโยชน์พื้นที่ให้สอดคล้องกับศักยภาพการรองรับ ความเหมาะสมตามสภาพนิเวศ และระดับความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ การกำหนดเขตดังกล่าวยังมีบทบาทช่วยสนับสนุนการฟื้นฟูทรัพยากร ลดผลกระทบจากกิจกรรมดำน้ำ และลดความขัดแย้งจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่หลากหลายกลุ่ม

จากการสำรวจพื้นที่รอบเกาะเต่าพบว่า พื้นที่ใต้ทะเลมีความหลากหลายทั้งด้านสภาพภูมิประเทศและระบบนิเวศ ตั้งแต่บริเวณลาดชันของเขาคินปูน แนวปะการังน้ำตื้นตามอ่าวต่าง ๆ จนถึงแนวปะการังน้ำลึกซึ่งเป็นจุดดำน้ำสำคัญของนักท่องเที่ยว การจัดเขตการบริหารจัดการจึงต้องพิจารณาปัจจัยด้านความเสี่ยง เช่น ความเสียหายจากการทิ้งสมอ การเหยียบย่ำปะการัง ภาวะการรองรับของนักท่องเที่ยวในแต่ละจุด รวมถึงผลกระทบจากปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาว การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และมลพิษจากกิจกรรมชุมชนและภาคธุรกิจ

การกำหนดเขตพื้นที่ทะเลของเกาะเต่ามีแบ่งออกเป็นหลายประเภทตามรูปแบบการใช้ประโยชน์ ได้แก่

- **เขตอนุรักษ์ (Conservation Zone)** เพื่อคุ้มครองพื้นที่ที่มีความสำคัญทางนิเวศสูง
- **เขตฟื้นฟู (Rehabilitation Zone)** สำหรับพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบและต้องการการฟื้นฟู
- **เขตกิจกรรมดำน้ำ (Dive Activity Zone)** เพื่อควบคุมปริมาณและประเภทของกิจกรรมดำน้ำ
- **เขตจอดเรือและทิ้งสมอ (Mooring/Anchorage Zone)** สนับสนุนการติดตั้งทุ่นผูกเรือเพื่อลดการทิ้งสมอ
- **เขตใช้ประโยชน์ทั่วไป (General Use Zone)** สำหรับกิจกรรมทั่วไปที่ไม่กระทบต่อทรัพยากรสูง

แต่ละเขตมีมาตรการเฉพาะ เช่น การควบคุมจำนวนผู้เข้าพื้นที่ การกำหนดเวลาทำกิจกรรม การห้ามทิ้งสมอเรือ การกำหนดพื้นที่เปราะบางที่ต้องห้ามทำกิจกรรม รวมถึงพื้นที่อนุบาลสัตว์น้ำที่ต้องได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ

การดำเนินงานด้านการจัดการพื้นที่ทางทะเลจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ได้แก่ เทศบาลตำบลเกาะเต่า หน่วยงานรัฐด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล ชุมชนประมง ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และองค์กรภาคประชาสังคม โดยมีการตรวจคุณภาพน้ำทะเล การประเมินสุขภาพแนวปะการัง และการติดตั้งทุ่นเพื่อป้องกันการทิ้งสมอเพิ่มขึ้นในช่วงฤดูการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ

กล่าวได้ว่า การกำหนดเขตการจัดการพื้นที่ทางทะเลเป็นกรอบสำคัญในการวางแผนระยะยาว เพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รองรับการบริหารจัดการความเสี่ยง และสนับสนุนการฟื้นฟูระบบนิเวศในอนาคต เพื่อให้เกาะเต่ายังคงรักษาคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และคุณภาพชีวิตของชุมชนได้อย่างยั่งยืน

3.3 แผนงานพัฒนาระดับพื้นที่

3.3.1 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลเกาะเต่า

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลเกาะเต่า พ.ศ. 2560–2562 ได้ถูกจัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวระดับท้องถิ่นให้มีความเป็นระบบ เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างสมดุล รวมถึงสร้างกลไกการบริหารพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยแผนฉบับนี้สอดคล้องกับนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวระดับชาติ และทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเกาะเต่า ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวระดับโลกที่มีความสำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายเพื่อ (1) ต้องการให้เกาะเต่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่คงความงดงามไว้ (2) ประชาชนมีแหล่งรายได้จากการท่องเที่ยว (3) คนในชุมชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ

โดยแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 3 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์หลักของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลเกาะเต่า โดยการพัฒนาศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวจึงถูกกำหนดเป็นภารกิจสำคัญเพื่อให้การท่องเที่ยวเติบโตควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีโครงการสำคัญภายใต้ยุทธศาสตร์นี้ อาทิเช่น (1) โครงการอบรมความรู้ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งมุ่งยกระดับศักยภาพบุคลากรด้านบริการ การพัฒนาทักษะของผู้ประกอบการ และการสร้างมาตรฐานบริการที่ดีเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้น (2) โครงการจัดงานวันเปิดโลกใต้ทะเลเกาะเต่า ซึ่งเป็นเทศกาลสำคัญที่ผสมผสานการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เข้ากับการประชาสัมพันธ์ทรัพยากรใต้น้ำที่โดดเด่นของพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการคือ ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล ควบคู่กับการกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่นจากการท่องเที่ยว โดยผลลัพธ์ที่คาดหวังคือ การสร้างภาพลักษณ์ของเกาะเต่าในฐานะแหล่งท่องเที่ยวที่ปลอดภัย มีความยั่งยืน และได้รับการยอมรับในระดับสากล

2) ยุทธศาสตร์ด้านการเมืองและการบริหาร ที่มุ่งเน้นการสร้างระบบสนับสนุนที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการบริหารจัดการข้อมูล การสื่อสาร และความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง โดยมีโครงการสำคัญ อาทิเช่น การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายแนะนำเส้นทาง และสื่อข้อมูลท่องเที่ยว ซึ่งมีบทบาทอย่างยิ่งในการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในพื้นที่เกาะที่มีภูมิประเทศซับซ้อนและมีแหล่งท่องเที่ยวกระจายตัว การจัดทำระบบป้ายที่มีมาตรฐานช่วยให้ผู้มาเยือนสามารถเดินทางได้อย่างสะดวก ลดความสับสน และเสริมประสบการณ์ท่องเที่ยวโดยรวมให้มีความประทับใจยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การบริหารจัดการข้อมูลท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบยังเป็นรากฐานสำคัญต่อการวางแผนการประชาสัมพันธ์ และการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวของเกาะเต่าในอนาคต

3) ยุทธศาสตร์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหัวใจของการสร้างความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเกาะเต่า เนื่องจากเกาะเต่ามีต้นทุนสำคัญคือระบบนิเวศทางทะเล แนวปะการัง และทรัพยากรชายฝั่งที่มีความอ่อนไหว การอนุรักษ์และฟื้นฟูจึงเป็นประเด็นสำคัญที่แผนให้ความสำคัญสูง โครงการภายใต้ยุทธศาสตร์นี้ประกอบด้วย (1) โครงการลดใช้ถุงพลาสติกและโฟม เพื่อสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชนและผู้ประกอบการ และช่วยลดขยะทะเลที่ส่งผลกระทบต่อแนวปะการังโดยตรง (2) โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมดูแลทรัพยากรเกาะเต่า เช่น การจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากร และการระดมความร่วมมือจากชุมชน เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม (3) โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การวางทุ่นผูกเรือเพื่อป้องกันความเสียหายของแนวปะการังจากเรือท่องเที่ยว การจัดทำปะการังเทียมเพื่อเพิ่มแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ และสนับสนุนการท่องเที่ยวดำน้ำเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน (4) โครงการบูรณาการจัดการท่องเที่ยวและนันทนาการซึ่งช่วยผลักดันแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการกิจกรรมรณรงค์ และการพัฒนารูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่ลดผลกระทบต่อระบบนิเวศ ซึ่งช่วยสร้างสมดุลระหว่างการท่องเที่ยวและการคงอยู่ของทรัพยากรธรรมชาติในระยะยาว

กล่าวได้ว่า แผนพัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2560–2562 ของเทศบาลตำบลเกาะเต่าเป็นกรอบการพัฒนาที่มุ่งยกระดับการท่องเที่ยวควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างเศรษฐกิจการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้ยุทธศาสตร์หลักด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว แผนนี้มุ่งผลักดันให้เกาะเต่าสามารถพัฒนาทรัพยากรบุคคลและมาตรฐานบริการ ขณะเดียวกันก็ผลักดันการจัดกิจกรรมเทศกาลระดับชุมชนเพื่อกระตุ้นนักท่องเที่ยวและเสริมสร้างภาพลักษณ์ของพื้นที่ นอกจากนี้ แผนยังเน้นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นต้นทุนหลักของการท่องเที่ยว ด้วยการฟื้นฟูแนวปะการัง การลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการบริหารจัดการ ขณะเดียวกันได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูล ป้ายแนะนำเส้นทาง และระบบสนับสนุนต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ตลอดจนการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน ความสมดุล และประโยชน์ร่วมกันระหว่างเศรษฐกิจชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติอย่างแท้จริง

3.3.2 แผนการใช้ประโยชน์พื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งเกาะเต่า

แผนการใช้ประโยชน์พื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งเกาะเต่า จัดทำโดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ร่วมกับหน่วยวิจัยปะการังและสัตว์พื้นทะเล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศทางทะเล-ชายฝั่ง และกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นกรอบในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวของเกาะเต่าในระยะยาว เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเล-ชายฝั่งอย่างปลอดภัย ยั่งยืน และลดผลกระทบจากกิจกรรมมนุษย์ โดยแต่ละเขตมีวัตถุประสงค์การคุ้มครองที่แตกต่างกันตามความเปราะบางของพื้นที่ทรัพยากรโดยกำหนดเขตการจัดการ

พื้นที่ทางทะเล 7 ประเภท ได้แก่ เขตอนุรักษและคุ้มครองสิ่งแวดล้อม เขตคุ้มครองแนวปะการัง เขตท่องเที่ยวดำน้ำ เขตที่รักษาพันธุ์สัตว์น้ำ เขตขยายเขตรักษาพันธุ์ เขตห้ามเรือเข้า และพื้นที่กิจกรรมพิเศษ เช่น พื้นที่ฟื้นฟูแนวปะการังหรือพื้นที่พัฒนาแหล่งดำน้ำเทียม

1) เขตอนุรักษและคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

พื้นที่เขตอนุรักษและคุ้มครองสิ่งแวดล้อมครอบคลุมรัศมีสามกิโลเมตรจากชายฝั่งของเกาะเต่าและเกาะนางยวน รวมทั้งบริเวณกองหินชุมพรและกองตั่งกู ซึ่งเป็นเขตที่มีการกำกับดูแลอย่างเข้มงวดเพื่อลดความเสี่ยงต่อระบบนิเวศทางทะเล การทำประมงในเขตนี้ถูกห้ามทั้งหมด ยกเว้นเพียงเบ็ดราวและอวนลอยของประมงพื้นบ้าน รวมถึงห้ามใช้ลอบทะเลและฉมวกยิงปลา การลักลอบเก็บสัตว์คุ้มครอง เช่น หอยมือเสือ ถือเป็นกรกระทำที่ผิดกฎหมาย เขตนี้ได้รับการกำหนดจากประกาศระดับกระทรวง อำเภอ และกติกาชุมชนร่วมกับเครือข่ายผู้ประกอบการดำน้ำบนเกาะ

2) เขตคุ้มครองแนวปะการัง

เขตคุ้มครองแนวปะการังครอบคลุมพื้นที่รอบแนวปะการังทั่วเกาะเต่า พร้อมเขตกันชนรัศมีหนึ่งร้อยเมตร เพื่อป้องกันความเสียหายจากกิจกรรมมนุษย์โดยตรง กิจกรรมสำคัญที่ห้าม ได้แก่ การทิ้งสมอเรือ การเหยียบย่ำปะการัง การทิ้งขยะหรือให้อาหารปลา รวมถึงการใช้เครื่องมือประมงที่ถูกห้ามในเขตสามพันเมตร เช่น อวนถ่วงและอวนลอย เขตนี้ออกแบบมาเพื่อถนอมพื้นที่แนวปะการังธรรมชาติซึ่งมีความเปราะบางสูง

3) เขตท่องเที่ยวดำน้ำ (Scuba Diving Zone)

เขตท่องเที่ยวดำน้ำกำหนดจากระยะรัศมีแปดสิบลเมตรรอบทุ่นจอดเรือที่จุดดำน้ำทุกแห่ง รวมถึงบริเวณกองหินชุมพรและกองตั่งกู ซึ่งเป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมดำน้ำลึกอย่างเข้มข้น เขตนี้ห้ามทิ้งขยะ เศษอาหาร หรือให้อาหารปลา และห้ามทำประมงทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นอวน ตกปลาท่องเที่ยว หรือการยิงปลา ทั้งแบบใช้หรือไม่ใช้อุปกรณ์ดำน้ำ เพื่อป้องกันอันตรายต่อนักดำน้ำและลดผลกระทบต่อทรัพยากรทะเล

4) เขตที่รักษาพันธุ์สัตว์น้ำ

เขตรักษาพันธุ์สัตว์น้ำเป็นพื้นที่คุ้มครองสูงสุดซึ่งได้รับการประกาศเป็นทางการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ครอบคลุมบางส่วนของเกาะเต่าและเกาะนางยวน ภายในเขตนี้ห้ามทำประมงทุกชนิด รวมถึงการเก็บสัตว์น้ำ จำพวกหอย เม่น ปลิงทะเล และปู ห้ามเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำหรือเปลี่ยนแปลงลักษณะแหล่งน้ำตามกฎหมาย และห้ามปลูกสร้างสิ่งใดในพื้นที่ นอกจากนี้ยังห้ามทิ้งสมอ เหยียบปะการัง ทิ้งขยะ หรือให้อาหารปลา ทำให้เขตนี้เป็นฐานคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติระดับเข้มที่สุุดบนเกาะเต่า

5) เขตที่รักษาพันธุ์สัตว์น้ำเพิ่มเติม

เขตนี้เป็นพื้นที่เสนอประกาศเพิ่มเติมบริเวณงทรายแดง ครอบคลุมรัศมีสามร้อยเมตร เพื่อขยายการคุ้มครองไปยังพื้นที่ที่เริ่มมีแนวโน้มเสื่อมโทรมเชิงนิเวศ ห้ามทำการประมงทุกประเภท ห้ามเก็บสัตว์น้ำ เช่น เม่นทะเล หอย ปลิงทะเล รวมถึงห้ามทิ้งสมอ เขี่ยบปะการัง ทิ้งขยะ หรือให้อาหารปลา เขตนี้ทำหน้าที่เป็นโซนกันชนเพื่อเสริมประสิทธิภาพการคุ้มครองเขตรักษาพันธุ์สัตว์น้ำหลัก

6) เขตห้ามเรือเข้า / เขตดำน้ำผิวน้ำ

เขตนี้กำหนดด้วยทุ่นไขปลาสีเหลืองรอบแนวปะการังน้ำตื้น ซึ่งเสี่ยงต่อการถูกทำลายจากแรงกระแทกและการเหยียบย่ำของนักท่องเที่ยว ห้ามเรือที่มีเครื่องยนต์เข้าพื้นที่ อนุญาตเฉพาะเรือคายัคและเรือขนาดเล็กที่ไร้เครื่องยนต์ ห้ามเรือใหญ่ผูกทุ่นเหลือง และห้ามทิ้งสมอในทุกกรณี นักท่องเที่ยวจากเรือนำเที่ยวห้ามสวมตีนกบหรือรองเท้า และแนะนำให้ใช้เสื้อชูชีพ เขตนี้ยังห้ามการขุดลอก การก่อสร้าง และการทำประมงทุกรูปแบบ เพื่อคุ้มครองแนวปะการังน้ำตื้นอย่างเด็ดขาด

7) พื้นที่กิจกรรมพิเศษ

พื้นที่กิจกรรมพิเศษเป็นเขตที่กำหนดไว้สำหรับโครงการหรือการดำเนินการเฉพาะที่ส่งผลต่อทรัพยากรทั้งบนบกและทะเล แบ่งออกเป็นสามลักษณะ ได้แก่ พื้นที่ฟื้นฟูแนวปะการัง ซึ่งครอบคลุมหลายอ่าวที่มีความเสื่อมโทรม เช่น หาดทรายขาว อ่าวโฉลกบ้านเก่า และอ่าวเทียนนอก โดยมุ่งเน้นการฟื้นฟูผ่านปะการังเทียมและการลดผลกระทบจากลุ่มน้ำ พื้นที่พัฒนาแหล่งดำน้ำใหม่ ซึ่งอนุญาตให้สร้างปะการังเทียมหรือประติมากรรมใต้น้ำเพื่อกระจายนักท่องเที่ยวออกจากพื้นที่ธรรมชาติ เช่น บริเวณเรือหลวงสัตกูดและหินไฟ และพื้นที่พัฒนาท่าเทียบเรือซึ่งอยู่ในอ่าวแม่หาด ต้องมีการขออนุญาตอย่างเข้มงวดและห้ามกิจกรรมที่อาจทำลายระบบนิเวศโดยรอบ

3.3.x ปฏิญญาเกาะเต่า

ปฏิญญานี้เป็นข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ภาคประชาสังคม กลุ่มประมงพื้นบ้าน และประชาชนในพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแนวทางการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของเกาะเต่าอย่างยั่งยืน โดยมีข้อตกลงซึ่งมุ่งเน้นการจัดการร่วม การกำหนดกติกาใช้พื้นที่ทางทะเล การควบคุมกิจกรรมท่องเที่ยว และการบริหารจัดการเรือและการประมงอย่างยั่งยืน พร้อมสร้างมาตรฐานใหม่ด้านความปลอดภัย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการรักษาสมดุลระหว่าง การท่องเที่ยว คุณภาพ และ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตระหนักถึงระบบนิเวศของเกาะเต่า

ที่มีความอ่อนไหวและสำคัญอย่างยิ่งต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยเฉพาะแนวปะการังซึ่งเป็นทรัพยากรหลักที่สร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจและดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก ขณะเดียวกัน การเติบโตของการท่องเที่ยวและกิจกรรมทางทะเลรูปแบบต่าง ๆ กลับเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความสมบูรณ์ของทรัพยากรเหล่านี้ เช่น การทอดสมอเรือบนแนวปะการัง การให้อาหารปลา การเหยียบหรือกระทบกระแทกแนวปะการัง การใช้เรือหรือทุ่นที่ไม่ปลอดภัย รวมถึงกิจกรรมดำน้ำที่ไม่ได้มาตรฐาน ปฏิญาณฉบับนี้จึงมุ่งวางกรอบการจัดการร่วมที่ชัดเจน ควบคู่กับการส่งเสริมความรู้ ความตระหนัก และความรับผิดชอบในหมู่ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว

โดยปฏิญญาได้มีการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรในรูปแบบบูรณาการ ทั้งด้านการกำหนดกติกาการใช้พื้นที่ทางทะเล การควบคุมกิจกรรมดำน้ำและการใช้เรือ การจัดการประมงพื้นบ้านอย่างเหมาะสม และการจัดระบบติดตามตรวจสอบทรัพยากรทางทะเลอย่างต่อเนื่อง มาตรการด้านความปลอดภัยทางทะเลได้รับความสำคัญเป็นพิเศษ โดยมีข้อกำหนดเรื่องการตรวจสอบเรือ การจัดเตรียมอุปกรณ์ชูชีพ การใช้ทุ่นผูกเรือแทนการทอดสมอ และข้อบังคับสำหรับผู้นำดำน้ำเพื่อให้มั่นใจว่า กิจกรรมท่องเที่ยวไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศ นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์กฎระเบียบ การสร้างจิตสำนึกในชุมชน การจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรเพื่อใช้ประกอบการวางแผน และการพัฒนาเครือข่ายเฝ้าระวังร่วมกันระหว่างหน่วยงานรัฐ ชุมชน และภาคธุรกิจ

ซึ่งหากพิจารณาในภาพรวมจะเห็นได้ว่า ปฏิญญาเกาะเต่าถือเป็นกรอบความร่วมมือด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลที่มีความสำคัญระดับประเทศ ซึ่งสะท้อนความตั้งใจของชุมชนเกาะเต่าและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการเป็นต้นแบบของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลอย่างมีความรับผิดชอบ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงความงดงามสำหรับคนรุ่นต่อไป

3.3.3 โครงการและความร่วมมือในพื้นที่

(1) โครงการ The Biodiversity Finance Initiative (BIOFIN)

โครงการ The Biodiversity Finance Initiative (BIOFIN) ซึ่งดำเนินงานในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นหนึ่งในความพยายามระดับประเทศในการตอบสนองต่อความท้าทายด้านการจัดการระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ ผ่านการพัฒนากลไกทางการเงินที่สามารถสนับสนุนการอนุรักษ์ ป่าไม้ และจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยมีมูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยทำหน้าที่เป็นผู้สรุปบทเรียนของโครงการตามทีละบูไว์ในรายงานว่า “ได้มอบหมายให้มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยดำเนินการสรุปบทเรียนการดำเนินงานภายใต้โครงการดังกล่าว” โครงการมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการสร้างรูปแบบการจัดการที่

สามารถตอบโจทยความท้าทายในพื้นที่ชายฝั่งที่มีความเปราะบางสูงอย่างเกาะเต่า ซึ่งพึ่งพาการท่องเที่ยวเป็น รายได้หลัก และเผชิญแรงกดดันต่อทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง

กรอบแนวคิด BIOFIN มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพของการลงทุนเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพใน ระดับประเทศ ผ่านการปรับปรุงการบริหารจัดการด้านการเงิน บุคลากร และทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้สามารถ คຸ້ມครองและฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพได้อย่างยั่งยืน “โดยมุ่งเพิ่มการลงทุนในการจัดการระบบนิเวศและ ความหลากหลายทางชีวภาพ” ทั้งนี้ BIOFIN มีเป้าหมายในการสร้างผลลัพธ์ทางการเงิน 4 ประการ ได้แก่ การ สร้างรายได้จากการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ การปรับโครงสร้างการใช้จ่ายของรัฐที่เกี่ยวข้อง การหลีกเลี่ยงค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูในอนาคต และการเพิ่มประสิทธิภาพการลงทุนในด้านความหลากหลายทาง ชีวภาพให้เกิดผลสูงสุด ซึ่งสะท้อนถึงการพยายามยกระดับการจัดการทรัพยากรจากระดับชุมชนไปสู่ระดับนโยบาย ของประเทศ

ในบริบทของเกาะเต่า โครงการ BIOFIN ได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนากลไกทางการเงินสำหรับการจัดการ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ผู้นำ ชุมชน และประชาชนในพื้นที่ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางร่วมกัน รายงานระบุว่า “ผู้บริหารและ เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเกาะเต่า ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนา กลไกดังกล่าวร่วมกัน” การดำเนินงานจึงไม่ใช่เพียงการนำเครื่องมือด้านการเงินมาใช้เท่านั้น แต่เป็นกระบวนการ เรียนรู้ร่วมกันของภาคีในพื้นที่ที่ต้องการปรับระบบการจัดการทรัพยากรให้เข้มแข็งและมีความยั่งยืนมากขึ้น

กระบวนการพัฒนากลไกทางการเงินประกอบด้วย 3 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ (1) การศึกษาและสร้างความเข้าใจ (2) การพัฒนากลไกทางการเงิน และ (3) การพัฒนากลไกขับเคลื่อนการจัดการสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทาง ชีวภาพ ซึ่งรายงานได้แสดงขั้นตอนเหล่านี้ไว้อย่างชัดเจนในแผนภาพที่ 2 ขั้นตอนแรกมุ่งเน้นการสำรวจสภาพ ปัญหา ทบทวนอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศึกษาทางเลือกด้านกลไกการเงินที่เหมาะสมกับ บริบทเกาะเต่า ขั้นตอนที่สองเป็นการออกแบบกลไกทางการเงินที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ส่วนขั้นตอนที่สามเป็น การสร้างระบบสนับสนุนเพื่อนำกลไกดังกล่าวไปใช้ในพื้นที่และติดตามผล ซึ่งลักษณะการทำงานแบบมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนเป็นจุดแข็งสำคัญของโครงการนี้

หนึ่งในกลไกทางการเงินที่สำคัญซึ่ง BIOFIN เลือกทดลองในเกาะเต่าคือ “กลไกการจัดเก็บค่าดูแลปะการังและ แก้วปัญหาขยะ” โดยตั้งอยู่บนหลักการว่าผู้ใช้บริการระบบนิเวศควรมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากร รายงาน ระบุว่า เป็นกลไกที่เก็บจาก “ผู้ที่ได้รับการบริการจากระบบนิเวศในพื้นที่เกาะเต่า” ซึ่งสะท้อนมุมมองการจัดการ

ทรัพยากรแบบ ecosystem-based financing ที่ช่วยให้มีงบประมาณหมุนเวียนสำหรับการอนุรักษ์โดยไม่ต้องรอการสนับสนุนจากรัฐเพียงอย่างเดียว

กระบวนการสรุปบทเรียนของโครงการมีความครอบคลุมและเข้มข้น โดยดำเนินการระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม 2566 ผ่านการทบทวนเอกสาร การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โครงการ การสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ การประชุมกลุ่มย่อย และการสังเกตการณ์กิจกรรมต่าง ๆ ก่อนนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นรายงานฉบับสมบูรณ์ รายงานระบุว่า “ได้ใช้วิธีการแบบผสมผสาน... และนำข้อมูลมาวิเคราะห์จัดทำเป็นรายงานสรุปบทเรียน” แนวทางนี้สะท้อนถึงกระบวนการประเมินโครงการที่ให้ความสำคัญกับมุมมองหลากหลายด้าน ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ ชุมชน และองค์กรสนับสนุน

จากการดำเนินงาน พบว่าปัจจัยความสำเร็จของโครงการมีหลายประการ ทั้งความร่วมมือของภาคีในพื้นที่ การสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ เช่น UNDP และการมีนโยบายระดับประเทศที่สอดคล้องกับแนวคิด BIOFIN เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ นอกจากนี้ โครงการยังก่อให้เกิดการสร้างควมตระหนักรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ผ่านกิจกรรมรณรงค์ การประชาสัมพันธ์ และการอบรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม โครงการยังพบข้อจำกัดบางประการ เช่น การจัดเก็บค่าบริการจากนักท่องเที่ยวยังต้องอาศัยการสื่อสารและการยอมรับจากผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง ระบบติดตามผลและความโปร่งใสของการใช้เงินยังต้องพัฒนาให้มีความชัดเจนและเชื่อมโยงกับเป้าหมายด้านความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงการขยายผลไปสู่กิจกรรมอนุรักษ์อื่น ๆ ที่ต้องอาศัยทรัพยากรจำนวนมากกว่าเดิม

โดยสรุป โครงการ BIOFIN เกาะเต่าเป็นตัวอย่างของการนำแนวคิดด้านการเงินเชิงอนุรักษ์มาประยุกต์ใช้ในพื้นที่จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ประโยชน์จากความร่วมมือของทุกภาคส่วนในพื้นที่เพื่อพัฒนาระบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน โครงการนี้ไม่เพียงสะท้อนถึงวิธีการแก้ไขปัญหาทรัพยากรในระดับพื้นที่ แต่ยังชี้ให้เห็นถึงแนวทางการออกแบบกลไกทางการเงินที่สามารถประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่น ๆ ในประเทศไทยที่เผชิญความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อมคล้ายคลึงกัน

(2) โครงการ Koh Tao Better Together

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจต่อชุมชนเกาะเต่าอย่างรุนแรง โดยเฉพาะกลุ่มเรือรับจ้างท่องเที่ยวขนาดเล็กและกลุ่มประมงพื้นบ้านกว่า 200 ลำหรือ

ครอบครัว ซึ่งเดิมมีรายได้หลักจากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาทำกิจกรรมทางทะเล รายได้ของผู้ประกอบอาชีพเหล่านี้ลดลงอย่างมากจากเดิมเฉลี่ยวันละ 2,000–3,000 บาท เหลือเพียงสัปดาห์ละ 2,000–3,000 บาท หรือบางเดือนไม่มีรายได้เลย แม้เกาะเต่าจะกลับมาเปิดรับนักท่องเที่ยวในระยะต่อมา แต่จำนวนผู้มาเยือนส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งไม่สามารถทดแทนรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติในช่วงก่อนโควิดได้ โครงการ “Koh Tao Better Together” จึงถือกำเนิดขึ้นจากแนวคิดการบรรเทาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจ ผ่านการระดมทุนเพื่อสร้างงานให้แก่กลุ่มเรือรับจ้างและประมงพื้นบ้าน โดยให้ดำเนินกิจกรรมเก็บขยะทะเลและขยะชายหาดรอบเกาะเต่า ซึ่งนอกจากช่วยลดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชุมชนในช่วงวิกฤตแล้ว ยังเป็นการมีส่วนร่วมฟื้นฟูระบบนิเวศและทรัพยากรชายฝั่งที่เป็นพื้นฐานของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับค่าตอบแทนเดือนละ 3,000 บาท เป็นระยะเวลา 3 เดือน ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2563 ถึงกุมภาพันธ์ 2564

การดำเนินงานของโครงการเป็นความร่วมมือระหว่าง UNDP, ธนาคารกรุงไทย, มูลนิธิริักษ์ไทย และเทศบาลตำบลเกาะเต่า โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการที่ประกอบด้วยตัวแทนจากหลายภาคส่วนในชุมชน รวมถึงตัวแทนผู้ได้รับประโยชน์ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส มีส่วนร่วม และสามารถพิจารณาผู้เข้าร่วมโครงการได้อย่างเหมาะสม กระบวนการดำเนินงานเริ่มจากการลงพื้นที่เพื่อเข้าถึงกลุ่มเรือรับจ้างและประมงพื้นบ้านโดยตรง การประชุมแลกเปลี่ยนเพื่อทำความเข้าใจปัญหาและความต้องการจริงของผู้ประกอบอาชีพ การคัดเลือกผู้รับประโยชน์ผ่านคณะกรรมการชุมชน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมเรื่องการจัดการขยะในพื้นที่ ทั้งนี้ การดำเนินกิจกรรมเก็บขยะมีการวางแผนร่วมกันระหว่างชุมชนและผู้รับประโยชน์ และมีระบบการติดตามผลอย่างเป็นระบบ นับตั้งแต่การรายงานผลรายบุคคล การใช้ภาพถ่ายกิจกรรม การสื่อสารผ่านกลุ่มไลน์หรือเฟซบุ๊ก รวมถึงการประชุมสรุปรายเดือน ทำให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่อง ตรวจสอบได้ และสะท้อนปัญหาและความคับหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หนึ่งในบทเรียนที่สำคัญของโครงการคือการจัดตั้งคณะกรรมการจากหลายภาคส่วนซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้าใจร่วมกันและความโปร่งใสในการตัดสินใจ ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของชุมชน และทำให้กระบวนการสนับสนุนเป็นไปตามความจำเป็นของผู้ประกอบอาชีพในพื้นที่ นอกจากนี้ การคัดเลือกผู้ได้รับประโยชน์ผ่านการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรง ทำให้ความช่วยเหลือตรงกับความต้องการจริงของชุมชน และยังสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ผู้เข้าร่วม เนื่องจากเงินสนับสนุนอยู่ในรูปแบบ “การจ้างงาน” ไม่ใช่การให้เงินช่วยเหลือโดยตรง จึงทำให้ผู้เข้าร่วมรู้สึกถึงคุณค่าของบทบาทที่ตนมีต่อการฟื้นฟูเกาะเต่า และมั่นใจในความถูกต้องของการรับสิทธิประโยชน์ผ่านการตรวจสอบกันเองในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพ

นอกจากนี้ รูปแบบกิจกรรมเก็บขยะที่มีความยืดหยุ่น—สามารถเข้าร่วมได้ทั้งแบบรายบุคคลและแบบรวมกลุ่ม—ช่วยให้เกิดการปรับตัวตามวิธีการทำงานของแต่ละครอบครัว และยังเอื้อต่อการติดตามตรวจสอบกันเองในชุมชน ซึ่งเพิ่มความรับผิดชอบร่วมกันในการดูแลพื้นที่ การติดตามผลที่ใช้ทั้งบันทึกรายบุคคล ภาพถ่าย หลักฐานการเก็บขยะ การสื่อสารผ่านกลุ่มออนไลน์ และการประชุมรายเดือน ช่วยให้โครงการมีระบบการเก็บข้อมูลที่ชัดเจน โปร่งใส และสามารถใช้ในการประเมินประสิทธิผลของโครงการได้จริง

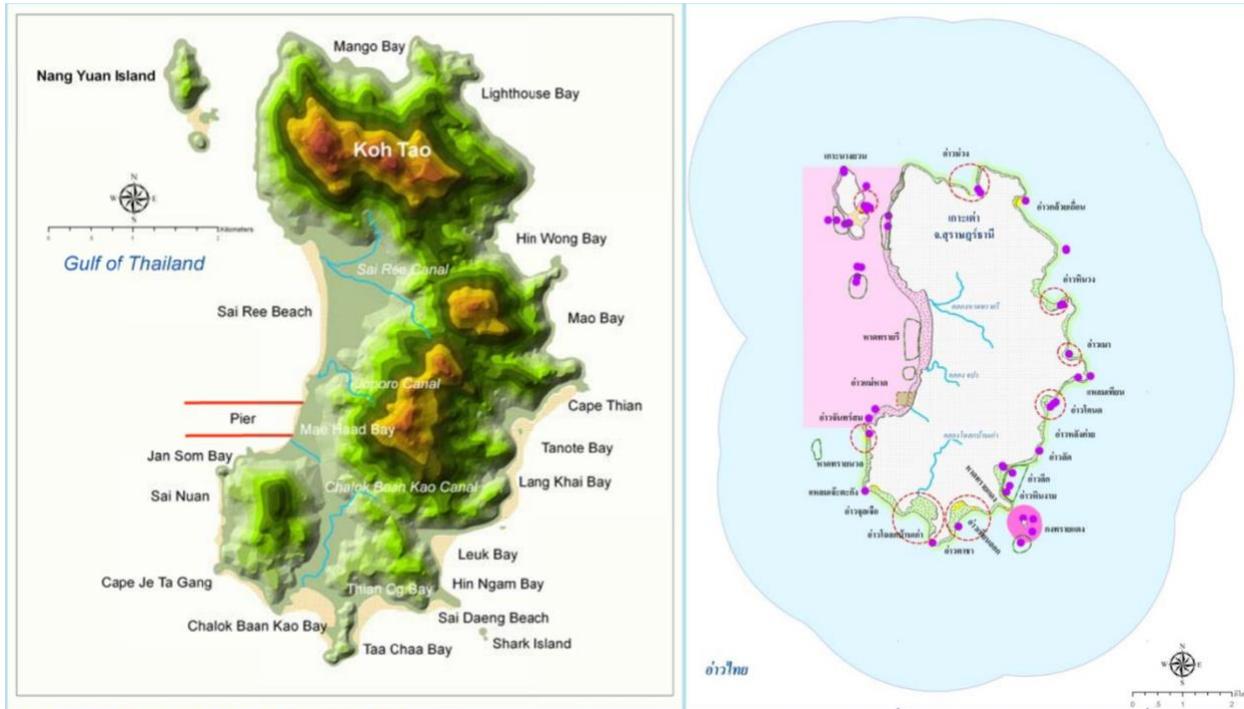
ในด้านผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เงินสนับสนุนที่ชุมชนได้รับถูกนำไปใช้ในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคพื้นฐาน เช่น ข้าวสาร การสนับสนุนค่าใช้จ่ายของบุตรหลานในการไปโรงเรียน การจัดหาทุนเพื่อประกอบอาชีพ เช่น ค่าน้ำมันเรือเพื่อออกทำประมง รวมถึงการเก็บเป็นเงินสำรองฉุกเฉินในครัวเรือน เงินดังกล่าวจึงไม่เพียงช่วยบรรเทาภาระทางเศรษฐกิจของครอบครัวผู้ประกอบอาชีพที่ได้รับผลกระทบโดยตรง แต่ยังช่วยให้เกิดการหมุนเวียนเศรษฐกิจในชุมชนเกาะเต่าอีกด้วย ผลลัพธ์ดังกล่าวสะท้อนว่าโครงการ Koh Tao Better Together ไม่ได้เป็นเพียงโครงการช่วยเหลือเฉพาะหน้าในช่วงวิกฤตเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกที่ช่วยเชื่อมโยงความต้องการทางเศรษฐกิจกับการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และเพิ่มศักยภาพของเกาะเต่าในการฟื้นตัวและเตรียมพร้อมต่อสถานการณ์ในอนาคต

3.4 การทบทวนข้อมูลสภาพพื้นที่ศึกษา

3.4.1 ข้อมูลพื้นที่เกาะเต่า

เกาะเต่า เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอเกาะพะงัน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของชายฝั่งทะเลจังหวัดสุราษฎร์ธานี ลักษณะพื้นที่เป็นหมู่เกาะประกอบด้วยเกาะสำคัญ 2 เกาะ ได้แก่ เกาะเต่า และ เกาะนางยวน (เกาะหางเต่า) โดยพื้นที่ส่วนใหญ่ของเกาะเป็นภูเขาหินปูนสูงชัน มีพื้นที่ราบเพียงประมาณร้อยละ 30 ของพื้นที่ทั้งหมด ลักษณะภูมิประเทศดังกล่าวทำให้เกาะเต่าเป็นแนวปะทะลมฝน ช่วยในการกักเก็บน้ำฝนจากลำคลองเล็ก ๆ ไหลลงสู่ทะเลอย่างเป็นธรรมชาติ ด้วยสภาพภูมิประเทศแบบภูเขาสลับกับพื้นที่ราบขนาดเล็ก เกาะเต่าจึงมีความหลากหลายทางชีวภาพทั้งทางบกและทางทะเล บริเวณป่าเขาตอนกลางและตอนบนพบพรรณไม้ชายฝั่งทะเลและพรรณไม้เฉพาะถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ ส่วนพื้นที่ทางทะเลมีแนวปะการังที่มีความสมบูรณ์สูง มีความหลากหลายของปะการัง ปลา และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังจำนวนมาก ทำให้ระบบนิเวศบริเวณนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในภูมิภาค โดยบริเวณพื้นที่ตำบลเกาะเต่า ถูกประกาศกำหนดให้เป็นเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม เพื่อ

ป้องกัน อนุรักษ์ และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุลตามระบบนิเวศดั้งเดิม (ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมฯ, 2557)

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงที่ตั้ง เกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน
ที่มา: กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2560)

3.4.2 ข้อมูลด้านกายภาพ

เกาะเต่าเป็นเกาะขนาดเล็กกลางอ่าวไทย อยู่ในกลุ่มเดียวกับเกาะสมุยและเกาะพะงัน โดยในอดีตเคยถูกใช้เป็นสถานที่คุมขังนักโทษการเมือง (กบฏบวรเดช) ในสมัยรัฐบาลคณะราษฎร ก่อนปี พ.ศ. 2476 ต่อมากรมราชทัณฑ์ได้ขึ้นทะเบียนพื้นที่เป็นราชพัสดุเมื่อปี พ.ศ. 2478 หมายเลขแปลงที่ 34 ครอบคลุมเกาะเต่าและเกาะหางเต่า (เกาะนางยวนในปัจจุบัน) และมีการปรับปรุงทะเบียนในปี พ.ศ. 2523 เป็นหมายเลข สฎ. 588 โดยมีรายการสิ่งปลูกสร้างรวม 20 รายการ ครอบคลุมพื้นที่ซึ่งมีอาณาเขตจรดทะเลทุกด้าน ภายหลังยุติบทบาทการเป็นสถานควบคุม เกาะเต่าเริ่มมีประชาชนอพยพเข้ามาตั้งรกราก จนกลายเป็นชุมชนถาวรและได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลเกาะเต่า เมื่อวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2555 ตาม

ประกาศกระทรวงมหาดไทย โดยอาศัยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2546) และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2546)

ตำบลเกาะเต่าตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของชายฝั่งจังหวัดสุราษฎร์ธานี ห่างจากอ่าวบ้านดอนประมาณ 115 กิโลเมตร และห่างจากปากน้ำจังหวัดชุมพรประมาณ 74 กิโลเมตร เกาะเต่าประกอบด้วยเกาะสำคัญ 2 เกาะ ได้แก่ เกาะเต่า และ เกาะนางยวน มีพื้นที่รวมประมาณ 21.03 ตารางกิโลเมตร หรือ 12,007 ไร่ ตัวเกาะมีรูปร่างคล้ายเมล็ดถั่ว มีความยาวประมาณ 7.6 กิโลเมตร และกว้างที่สุดประมาณ 3.4 กิโลเมตร ลักษณะชายฝั่งมีความเว้าแหว่งเป็นธรรมชาติ ประกอบด้วย 11 อ่าว และ 10 แหลม ความยาวแนวชายฝั่งรวมประมาณ 28.60 กิโลเมตร และมีแนวปะการังยาวประมาณ 8 กิโลเมตร ล้อมรอบพื้นที่ส่วนใหญ่ของเกาะ

1) ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศของเกาะเต่าส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ภูเขาคิดเป็นประมาณ 70% ของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนพื้นที่ราบมีเพียงประมาณ 30% จุดสูงสุดของเกาะอยู่ที่ระดับ 374 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยแนวเทือกเขาวางตัวในแนวทิศเหนือ-ใต้

บริเวณด้านทิศตะวันออกของเกาะเป็นหน้าผาสูงชัน ขณะที่ด้านทิศตะวันตกเป็นพื้นที่ลาดชันน้อยลงและเป็นพื้นที่ราบ ซึ่งเป็นที่ตั้งของชุมชน เช่น บริเวณบ้านหาดทรายรีและบ้านแม่หาด พื้นที่ดังกล่าวยังทำหน้าที่เป็นที่กำบังลมในช่วงฤดูมรสุมอีกด้วย

ในอดีตเกาะเต่าและเกาะนางยวนเคยแยกออกจากกัน แต่ต่อมาเกิดการทับถมของตะกอนทรายจนเกิดแนวสันทรายเชื่อมต่อกันที่เข้าด้วยกัน จึงมีลักษณะเป็นเกาะที่เชื่อมต่อกันในปัจจุบัน

ลักษณะของดินบนเกาะเต่าเป็น ดินทราย เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีการยึดเกาะต่ำและมีความเสี่ยงต่อการพังทลาย จึงจำเป็นต้องมีการจัดการพื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่เหมาะสม พื้นที่ทางทะเลโดยรอบเกาะเต่า-เกาะนางยวนมีความลึกเฉลี่ยประมาณ 30-40 เมตร พื้นที่ท้องทะเลมีลักษณะลาดชันสูง การขึ้นลงของน้ำทะเลเป็นแบบ น้ำเตี้ย (Diurnal Tide) คือ น้ำขึ้น-น้ำลงวันละ 1 ครั้ง และพื้นที่ชายฝั่งส่วนมากเป็น หาดหินและลาดชัน และมีแนวปะการังล้อมรอบเกือบทั่วทั้งเกาะ โดยพื้นที่บนเกาะเต่าส่วนใหญ่เป็น ป่าเบญจพรรณ ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อระบบนิเวศ การรักษาหน้าดิน และความหลากหลายทางชีวภาพของเกาะ

2) สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของเกาะเต่าและเกาะนางยวนเป็นแบบมรสุมเมืองร้อน (Tropical Monsoon Climate) โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม 2 ช่วง ได้แก่ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ส่งผลให้พื้นที่มีความชุ่มชื้นสูงและมีฝนตกกระจายเกือบตลอดทั้งปี ทั้งนี้ สามารถแบ่งฤดูกาลได้เป็น 2 ฤดูหลัก คือ ฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน ซึ่งเป็นช่วงที่มีฝนตกน้อย อุณหภูมิสูง คลื่นลมสงบ และน้ำทะเลใส เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง ส่วนฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึง

พฤศจิกายน อยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้เกิดฝนฟ้าคะนองบ่อยครั้ง และต่อเนื่องด้วยช่วงมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงมกราคม ซึ่งนำมาซึ่งฝนตกหนักในหลายพื้นที่โดยรวมแล้ว เกาะเต่าเป็นพื้นที่ที่มีฝนตกแทบตลอดทั้งปี อันเป็นลักษณะเฉพาะของภูมิอากาศแบบมรสุมในเขตร้อน

3.4.3 ข้อมูลด้านสังคม

สภาพทางสังคมของเกาะเต่าสะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างชุมชนที่มีขนาดเล็กแต่มีองค์ประกอบพื้นฐานที่เพียงพอรองรับการดำรงชีวิตของประชาชนและกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมหลักของพื้นที่ โดยตำบลเกาะเต่าประกอบด้วยพื้นที่ชุมชนหลัก 3 หมู่บ้าน ได้แก่ 1) บ้านหาดทรายรี 2) บ้านแม่หาด 3) บ้านโฉลกบ้านเก่า ซึ่งเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจ การอยู่อาศัย และกิจกรรมการท่องเที่ยวของประชาชนบนเกาะ ชาวเกาะเต่าส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ โดยมีวัดประจำพื้นที่จำนวน 1 แห่ง ทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมจิตใจและสถานที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนาของชุมชน มีกิจกรรมสำคัญประจำปีของชุมชน ได้แก่ งานสงกรานต์และรดน้ำผู้สูงอายุในช่วงเดือนเมษายน ซึ่งเป็นประเพณีที่ชาวบ้านร่วมสืบสานเพื่อแสดงความกตัญญูและความเป็นสิริมงคล ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ยังคงพบเห็น ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน การทำขนมไทย และงานจักสาน ส่วนภาษาถิ่นที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันคือ ภาษาถิ่นใต้ ซึ่งสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนดั้งเดิม

ในพื้นที่เกาะเต่ามีสถานศึกษาในระดับพื้นฐาน ได้แก่ โรงเรียนระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษา 1 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง และศูนย์การศึกษาอนุบาลและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) 1 แห่ง เพื่อรองรับการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น

โดยระบบบริการสาธารณสุขของเกาะเต่าประกอบด้วยหน่วยบริการพื้นฐาน ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเกาะเต่า 1 แห่ง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) 3 แห่ง คลินิกทางการแพทย์ 4 แห่ง ร้านขายยาแผนปัจจุบัน 9 แห่ง คลินิกพยาบาล 7 แห่ง คลินิกทันตกรรม 1 แห่ง โครงสร้างดังกล่าวช่วยให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้อย่างเพียงพอ

สำหรับจำนวนประชากรอย่างเป็นทางการ ณ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2555 มีจำนวนทั้งสิ้น 1,727 คน อย่างไรก็ตาม เกาะเต่ายังมีประชากรแฝงที่อาศัยอยู่จริงจำนวนมาก โดยเฉพาะแรงงานต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียนตามกฎหมายอีกประมาณ 17,000 คน และยังมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนจำนวนมาก โดยในปี พ.ศ. 2555 พบว่ามีนักท่องเที่ยวถึง 352,209 คน ซึ่งเป็นตัวเลขสะท้อนศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและความจำเป็นของการบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 4 จำนวนครัวเรือนและประชากรในพื้นที่ตำบลเกาะเต่า (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2557)

หมู่บ้าน	ครัวเรือน	ชาย	หญิง	รวม
หมู่ที่ 1 บ้านหาดทรายรี	1,490	342	291	633
หมู่ที่ 2 บ้านแม่หาด	914	322	271	593
หมู่ที่ 3 บ้านโฉลกบ้านเก่า	1,070	285	216	216
รวม	3,474	949	778	1,727

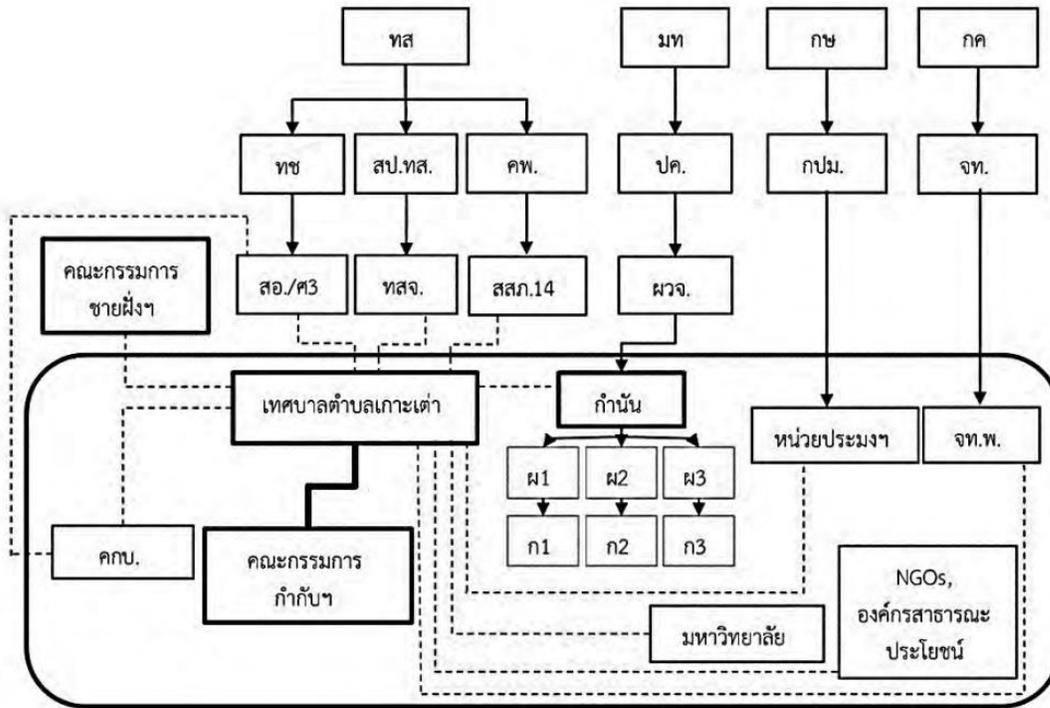
ที่มา: อรพรรณ ณ บางช้าง-ศรีเสาวลักษณ์ (2557)

ทั้งนี้ เมื่อจำนวนประชากรและแรงงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงบทบาทของเกาะเต่าในฐานะแหล่งท่องเที่ยวสำคัญระดับนานาชาติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงมีข้อเสนอให้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสมดุล มีระบบบริหารจัดการ การใช้ประโยชน์ที่ดิน และการจัดบริการสาธารณะที่รองรับการเติบโตของเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งตำบลเกาะเต่าในอดีตอยู่ภายใต้การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเต่า ซึ่งแต่เดิมมีฐานะเป็นสภาตำบล ต่อมาภายหลังการตราพระราชบัญญัติตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเต่าอย่างเป็นทางการในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 113 ตอนพิเศษ 52 ง เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2539 โดยมีผลให้เกาะเต่าได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตั้งแต่วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ในช่วงแรก องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเต่าได้ใช้อาคารสถานีอนามัยตำบลเกาะเต่า เลขที่ 21/2 หมู่ที่ 2 เป็นที่ทำการชั่วคราวสำหรับการปฏิบัติงาน ต่อมา กระทรวงมหาดไทยจึงได้ประกาศยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเต่าให้เป็นเทศบาลตำบลเกาะเต่า เมื่อวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2555 ตามอำนาจในพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม การยกฐานะดังกล่าวทำให้เทศบาลตำบลเกาะเต่ามีอำนาจหน้าที่ที่กว้างขึ้นและมีความเป็นอิสระมากขึ้นในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการ และการจัดบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น รวมถึงได้รับการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณ และบุคลากรจากหน่วยงานส่วนกลางตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ส่งผลให้รูปแบบการบริหารท้องถิ่นมีความเหมาะสมกับลักษณะพื้นที่เกาะ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการด้านเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยว และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเกาะเต่าได้ดียิ่งขึ้น

โดยในมิติของ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการกำกับดูแล และการประสานงานระหว่างหน่วยงานหลายระดับ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น รวมถึงองค์กรภาคประชาสังคมและภาควิชาการ โดยหน่วยงานในระดับนโยบายและกำกับดูแลซึ่งมีบทบาทเชิงนโยบาย การอนุรักษ์ และการกำกับใช้ประโยชน์ทรัพยากร เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมทรัพยากรน้ำ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุราษฎร์ธานี สถานี

พัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ 14 หน่วยงานตำรวจและความมั่นคง เช่น กองกำกับการตำรวจน้ำ ตำรวจภูธรจังหวัด กรมการปกครอง และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ซึ่งเป็นผู้กำกับ ดูแล และสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนควบคุมการใช้ประโยชน์พื้นที่ในเชิงนโยบายและด้านกฎหมาย

สัญลักษณ์	ความหมาย	อักษรย่อ	หน่วยงาน
→	หน่วยงานในสังกัด	จท.	กรมเจ้าท่า
---	สนับสนุนและดำเนินงานร่วมกัน	จท.พ.	สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค 4 สาขาเกาะพะงัน
	กำกับ ดูแล และติดตามผลการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม	ทช.	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
□	หน่วยงานท้องถิ่น	ทส.	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
		ทสจ.	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุราษฎร์ธานี
		ปค.	กรมการปกครอง
		ผ1	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 1
		ผ2	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 2
		ผ3	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 3
		มท.	กระทรวงมหาดไทย
		ผวจ.	ผู้ว่าราชการจังหวัดจังหวัดสุราษฎร์ธานี
		ศ3.	ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 3 (ชุมพร)
		สป.ทส.	สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
		สสภ.	สำนักงานสิ่งแวดล้อมสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14
		สอ.	ส่วนอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
		หน่วยประมง	หน่วยบริหารจัดการประมงทะเลเกาะเต่า
		NGOs	กลุ่มรักษ์เกาะเต่า, New Heaven Reef Conservation Program
อักษรย่อ	หน่วยงาน		
กค.	กระทรวงคมนาคม		
กษ.	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์		
กปม.	กรมประมง		
ก1	คณะกรรมการหมู่บ้าน หมู่ 1		
ก2	คณะกรรมการหมู่บ้าน หมู่ 2		
ก3	คณะกรรมการหมู่บ้าน หมู่ 3		
คกบ.	คณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง		
คณะกรรมการกำกับ	คณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผล		
คณะกรรมการชายฝั่ง	คณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามผล		
คท.	กรมควบคุมมลพิษ		

ภาพที่ 2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพื้นที่เกาะเต่า
ที่มา: สุวลักษณ์ สารมณี สัพันธ์ และคณะ (2559)

ในระดับพื้นที่ เทศบาลตำบลเกาะเต่าทำหน้าที่เป็นแกนกลางของการบริหารจัดการพื้นที่ ทั้งในด้านการพัฒนาเมือง การจัดบริการสาธารณะ และการกำกับดูแลสิ่งแวดล้อม โดยมีการทำงานประสานกับกำนัน และผู้ใหญ่บ้านทั้งสามหมู่บ้าน ซึ่งรับผิดชอบการดูแลทุกข์สุขของประชาชน การรับฟังปัญหาในชุมชน และการประสานงานกับฝ่ายราชการระดับอำเภอและจังหวัด นอกจากนี้ ภายในพื้นที่ยังมีกลไกคณะกรรมการหลายชุด ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการกำนัน และคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตำบล ซึ่งทำหน้าที่เป็นช่องทางการมีส่วนร่วมของชุมชน สนับสนุนการเฝ้าระวัง บำรุงรักษา และดำเนินมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทะเล นอกจากนี้ การบริหารจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติในพื้นที่เกาะเต่ายังได้รับความร่วมมือจากสถาบันการศึกษา และองค์กรภาคประชาสังคม (NGOs) เช่น New Heaven Reef Conservation Program ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการฟื้นฟูแนวปะการัง ติดตามคุณภาพสิ่งแวดล้อม และสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์แก่ชุมชนและนักท่องเที่ยว ซึ่งสะท้อนลักษณะการบริหารจัดการแบบพหุภาคี (multi-stakeholder governance) ที่อาศัยบทบาทสนับสนุนกันและกัน ทั้งในด้านนโยบาย การปฏิบัติการ การวิชาการ และการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเกาะเต่ามีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว

3.4.4 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

ลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจของเกาะเต่ามีความโดดเด่นชัดเจนว่าเป็นระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพิงอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นหลัก ทั้งในรูปแบบกิจกรรมทางตรงและกิจกรรมเกี่ยวเนื่อง โดยประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจที่พัก บังกะโล รีสอร์ท โรงเรียนสอนดำน้ำ ธุรกิจนำเที่ยวทางทะเล ร้านอาหาร ร้านค้า บริการเรือทัวร์รอบเกาะ รวมถึงผู้ทำสวนมะพร้าวและพาณิชยกรรมรายย่อยที่ได้รับอานิสงส์จากกระแสการท่องเที่ยวเช่นเดียวกัน รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนในพื้นที่อยู่ในระดับค่อนข้างดี โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 240,000 บาท/ปี สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของภาคบริการที่หล่อเลี้ยงเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจหลัก คือ จำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นต่อปี ซึ่งการศึกษาข้อมูลทางเศรษฐกิจจากหน่วยงานภาครัฐและข้อมูลสถิติย้อนหลังระบุว่า ในปี พ.ศ. 2555 มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังเกาะเต่ามากถึง 352,902 คน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบทบาทของเกาะเต่าในฐานะแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลระดับนานาชาติ โดยเฉพาะกิจกรรมดำน้ำชมปะการังที่สร้างชื่อเสียงโดดเด่น

ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับพื้นที่ใกล้เคียง เช่น เกาะพะงัน เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดชุมพร มีลักษณะเป็นห่วงโซ่อุปทานด้านการคมนาคม การขนส่งสินค้า อุปกรณ์ดำน้ำ อาหาร เครื่องอุปโภค บริโภค และแรงงาน โดยเกาะเต่ามีการนำเข้าสินค้าเกือบทั้งหมดจากแผ่นดินใหญ่เนื่องจากข้อจำกัดของพื้นที่ ประกอบกับการเป็นศูนย์กลางการดำน้ำที่สำคัญทำให้มีความเคลื่อนไหวของเงินทุนและแรงงานจากหลายพื้นที่เข้ามาอย่างต่อเนื่อง แม้เกาะเต่าจะมีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวสูง แต่การพึ่งพาการ

ท่องเที่ยวในระดับมากยังทำให้พื้นที่ที่มีความเปราะบางต่อภาวะวิกฤต เช่น สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ โรคระบาด และความผันผวนทางเศรษฐกิจโลก

โดยโครงสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่ยังเชื่อมโยงกับรูปแบบการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายหาดและชุมชนหลัก 3 แห่ง ได้แก่ บ้านหาดทรายรี บ้านแม่หาด และบ้านโกลกบ้านเก่า ซึ่งเป็นศูนย์กลางของแหล่งที่พัก ร้านอาหาร และบริการท่องเที่ยว โดยชายหาดหลัก เช่น หาดแม่หาด หาดทรายรี และอ่าวโกลกบ้านเก่า มีบทบาทสำคัญในฐานะแหล่งรายได้หลักและเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของชุมชน

3.4.5 ข้อมูลด้านนิเวศวิทยา

ในอดีต เกาะเต่ามีความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ซึ่งช่วยยึดเกาะหน้าดินและลดการพังทลายตามธรรมชาติ ส่งผลให้น้ำทะเลรอบเกาะมีความใสสะอาด และทำให้แนวปะการังสามารถเจริญเติบโตได้ดี จึงเกิดระบบนิเวศทางทะเลที่สมบูรณ์และสวยงาม เกาะเต่าจึงกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่มีชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะกิจกรรมดำน้ำแบบผิวน้ำและดำน้ำลึก นอกจากนี้ เกาะเต่ายังเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีการเรียนดำน้ำและออกบัตรดำน้ำมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก อย่างไรก็ตาม ความนิยมด้านการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วได้นำไปสู่การขยายตัวของสิ่งปลูกสร้างบนบกเพื่อรองรับธุรกิจท่องเที่ยว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ที่ดิน โดยเฉพาะการพัฒนาในพื้นที่ลาดชันซึ่งก่อให้เกิดการเปิดหน้าดิน การชะล้างพังทลายลงสู่ทะเล ตลอดจนปัญหาขยะและน้ำเสียจากชุมชนที่ไหลลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ อีกทั้งในปี พ.ศ. 2553 ยังเกิดปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาวในหลายพื้นที่รอบเกาะเต่า ซึ่งเป็นสัญญาณของผลกระทบสะสมทั้งจากธรรมชาติและกิจกรรมมนุษย์ ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลให้คุณภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเกาะเต่ามีแนวโน้มเสื่อมโทรมลงอย่างต่อเนื่อง

ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมี “กติกากาการจัดการร่วม” ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย เพื่อให้การใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลเกิดขึ้นอย่างสมดุลและยั่งยืน การจัดการเชิงนิเวศที่เหมาะสมต้องพิจารณาทั้งพื้นที่บนบกและในทะเล เนื่องจากระบบนิเวศทั้งสองส่วนมีความเชื่อมโยงกัน เช่น หากมีการพัฒนาชายฝั่งใกล้แนวปะการังโดยไม่ควบคุม เช่น การปล่อยน้ำเสีย การก่อสร้างท่าเทียบเรือ หรือร้านอาหารริมทะเล ก็อาจทำให้แนวปะการังได้รับผลกระทบโดยตรง

ในด้านการจัดการพื้นที่บนบก มักสามารถกำหนดขอบเขตได้ง่าย เนื่องจากมีสภาพภูมิประเทศที่ชัดเจน เช่น ภูเขา แม่น้ำ หรือเส้นแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ แต่ระบบนิเวศทางทะเลมีขอบเขตที่ยืดหยุ่นและซับซ้อนกว่า เพราะมีการเคลื่อนที่ของสิ่งมีชีวิตข้ามพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เช่น ปลาทะเลที่อาศัยในแนวปะการังอาจเคลื่อนที่ไปยังหญ้าทะเลหรือทะเลเปิด ตัวอ่อนของสิ่งมีชีวิตอาจใช้แหล่งอนุบาลต่างกันจากพื้นที่ที่ตัวเต็มวัยอาศัยอยู่ เต่าทะเลก็มีวงจรชีวิตที่ครอบคลุมทั้งทะเลลึก แนวปะการัง หญ้าทะเล และชายหาดที่ใช้ขึ้นมาวางไข่ ดังนั้น การกำหนดเขตคุ้มครองทางทะเลจึงต้องคำนึงถึงการเคลื่อนที่และรูปแบบการแพร่กระจายของสิ่งมีชีวิตด้วย

ที่ผ่านมา แผนการจัดการพื้นที่ในประเทศไทยมักให้ความสำคัญกับพื้นที่บนบกมากกว่าทะเล เช่น อุทยานแห่งชาติทางทะเลหลายแห่งมีการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์เฉพาะบนบก แต่ยังไม่มีการจัดการในทะเลที่ชัดเจน ทำให้เมื่อไม่สามารถกำหนดเขตที่สอดคล้องกับสภาพทรัพยากรและรูปแบบการใช้พื้นที่ ก็เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ใช้ประโยชน์ เช่น ความขัดแย้งระหว่างการอนุรักษ์กับการท่องเที่ยว การทำประมงพื้นบ้านกับกิจกรรมดำน้ำ หรือแม้แต่ความขัดแย้งระหว่างรูปแบบการท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ นำไปสู่การเสื่อมโทรมของทรัพยากรในหลายพื้นที่

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะบริเวณเกาะเต่า ความเปราะบางของระบบนิเวศที่ความชัดเจนมากขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงแรงกดดันจากการท่องเที่ยว หากไม่มีมาตรการจัดการที่รัดกุมและยั่งยืน เกาะเต่าซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลสำคัญของประเทศอาจเผชิญปัญหาความเสื่อมโทรมอย่างรุนแรง และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชนในระยะยาว

1) ระบบนิเวศในพื้นที่

เกาะเต่าเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ครอบคลุมทั้งระบบนิเวศบนบกและระบบนิเวศทางทะเล โดยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอยู่อาศัยและการปรับตัวของพืชและสัตว์หลากหลายชนิด อันเป็นผลจากภูมิประเทศชายฝั่งแบบลาดชันและสภาพแวดล้อมที่มีความเฉพาะตัว

ระบบนิเวศบนบกของเกาะประกอบด้วยสังคมพืชหลากหลายประเภท เช่น สังคมพืชป่าชายเลน สังคมพืชหาดหินหรือหน้าผาหิน และสังคมพืชบนสันทรายและชายหาด ซึ่งเอื้อต่อการเจริญเติบโตของพรรณไม้เฉพาะถิ่นหลายชนิด อาทิ เทียนทะเล (*Pemphis acidula*), โพธิ์ทะเล (*Thespesia populneoides*), ประงผา (*Cycas clivicola*), หญ้าลอยลม (*Spinifex littoreus*), กกทะเล (*Fimbristylis sericea*), ยางนา (*Dipterocarpus alatus*) และเคี่ยม (*Cotylobium lanceolatum*) พรรณไม้เหล่านี้มีความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพลมแรงและไอน้ำเค็มได้ดี อีกทั้งยังทำหน้าที่สำคัญในการยึดหน้าดินและลดการชะล้างพังทลายของดิน ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการคงอยู่ของแนวปะการังในบริเวณชายฝั่ง ควบคู่กับความสำคัญด้านพืชแล้ว เกาะเต่ายังเป็นถิ่นอาศัยของสัตว์เฉพาะถิ่นที่หายาก เช่น เขียดงูเกาะเต่า (*Ichthyophis kotaoensis*), นกขาปี่ไหนด (*Caloenas nicobarica*) และนกออกหรืออินทรีทะเลท้องขาว (*Haliaeetus leucogaster*) สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของพื้นที่ต่อการอนุรักษ์สัตว์ป่าในภูมิภาค

ในด้านระบบนิเวศทางทะเล เกาะเต่าเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์สูงสุดแห่งหนึ่งของอ่าวไทย การสำรวจโดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2556) พบความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในแนวปะการังเป็นจำนวนมาก ทั้งสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังอย่างน้อย 70 ชนิด และปะการังแข็งอย่างน้อย 40 สกุล โดยกลุ่มที่พบมาก ได้แก่ วงศ์ Acroporidae รองลงมาคือวงศ์ Faviidae, Fungiidae และ Siderastreidae

ส่วนกลุ่มปลาที่สำรวจพบมีไม่น้อยกว่า 261 ชนิด จาก 61 วงศ์ โดยประกอบด้วยปลากระดูกอ่อน เช่น ฉลาม และกระเบน 6 ชนิด และปลากระดูกแข็ง 255 ชนิด นอกจากนี้ เกาะเต่ายังเป็นแหล่งวางไข่ของเต่าทะเลสำคัญสองชนิด ได้แก่ เต่าตะนุหรือเต่าเขียว (*Chelonia mydas*) และเต่ากระ (*Eretmochelys imbricata*) ซึ่งเป็นชนิดพันธุ์ที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศชายฝั่งและอยู่ในสถานภาพการอนุรักษ์ระดับโลก ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสมบูรณ์ของระบบนิเวศทะเลของเกาะเต่า ทั้งในเชิงความสำคัญด้านนิเวศวิทยาและฐานทรัพยากรที่รองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเกาะในระยะยาว อีกทั้งยังชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของพื้นที่ในการเป็นแหล่งอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลของประเทศไทย

ทรัพยากรธรรมชาติของเกาะเต่าเปรียบเสมือนทุนทางธรรมชาติ (Natural Capital) ที่เป็นรากฐานสำคัญของเศรษฐกิจท้องถิ่น ความงดงามและความหลากหลายของแนวปะการังและสัตว์น้ำใต้ทะเลเป็นแรงดึงดูดหลักที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนเกาะเต่าอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติและติดอันดับแหล่งดำน้ำสำคัญของโลก โดยในมิติของความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรใต้ทะเล จากการศึกษาของศักดิ์ อนันต์ ปลาทอง และคณะ จากคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในโครงการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยวเกาะเต่า ได้สำรวจความหลากหลายและการกระจายตัวของปะการังรอบเกาะ โดยเก็บข้อมูลจากสถานีสำรวจจำนวน 56 สถานี พบปะการังหลากหลายชนิด และมีปะการังที่พบมากที่สุดรวม 13 ประเภท ซึ่งสะท้อนถึงความหลากหลายทางชีวภาพของแนวปะการังรอบเกาะเต่าอย่างชัดเจน

นอกจากปะการังแล้ว งานสำรวจยังครอบคลุมถึงความหลากหลายของชนิดปลาในแนวปะการังบริเวณเกาะเต่าและเกาะนางยวน โดยพบปลาทั้งหมด 200 ชนิด 104 สกุล จาก 46 วงศ์ วงศ์ปลาที่พบเด่น ได้แก่ ปลาสลิดหิน ปลานกขุนทอง ปลาปู และปลาเก๋/กระริง เป็นต้น กลุ่มปลาที่พบมากที่สุดด้านจำนวนชนิดและปริมาณ รวมถึงพบกระจายในทุกสถานีสำรวจ คือปลาสลิดหินและปลานกขุนทอง สำหรับพื้นที่ที่มีความหลากหลายของชนิดปลาสูงที่สุดคือสถานีอ่าวลึกและอ่าวโตนด ขณะที่พื้นที่บางส่วน เช่น อ่าวโกลกบ้านเก่า และเกาะนางยวน พบชนิดปลาน้อยกว่าพื้นที่อื่น ซึ่งสะท้อนความแตกต่างของสภาพถิ่นอาศัยและระดับผลกระทบในแต่ละอ่าว

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาตามลักษณะการอยู่อาศัยของปลา พบว่าปลาที่อาศัยสัมพันธ์กับแนวปะการัง (Reef associated fish) เป็นกลุ่มหลักมากที่สุด รองลงมาคือปลาที่หลบซ่อนตามซอกหิน (Cryptic species) ส่วนกลุ่มปลาพื้นทรายรอบแนวปะการัง (Benthic fish) และปลากลางน้ำ (Pelagic fish) มีสัดส่วนน้อยกว่า ขณะเดียวกัน หากจำแนกตามมิติการใช้ประโยชน์ พบว่ากลุ่มปลาที่พบมากที่สุดคือปลาทั่วไปในแนวปะการัง (Major species) ส่วนปลาที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ (Target species) และปลาดัชนีชี้วัดความสมบูรณ์ของแนวปะการัง (Indicator species) มีสัดส่วนรองลงมา โดยปลาดัชนีชี้วัดที่ใช้สะท้อนสุขภาพแนวปะการัง เช่น ปลาผีเสื้อบางชนิด และปลาไหลมอเรย์ ซึ่งมักพบหนาแน่นในพื้นที่ที่แนวปะการังยังค่อนข้างสมบูรณ์

ตารางที่ 5 การสำรวจสถานภาพปะการังเกาะเต่า โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

พื้นที่	แนวปะการังที่มีความกว้าง	ความลึก	ปะการังที่มีชีวิตครอบคลุม%	ปะการังตาย%	สถานภาพ
ทิศเหนือแหลมนางญวนไปทางทิศตะวันออกเฉียงอ่าวม่วง	๓๐ - ๑๐๐	๖ - ๙	๒๕ - ๔๐	๓๐ - ๕๕	สมบูรณ์ปานกลาง
ทิศตะวันออกเฉียง แหลมกล้วยเถื่อน ลงมาจนถึงแหลมทรายแดง			๒๐ - ๕๐	๑๕ - ๖๕	สมบูรณ์ปานกลาง
ทิศใต้ แหลมทรายแดงไปทางทิศตะวันตกผ่านอ่าวเทียน แหลมตาโต๊ะ อ่าวโกลก บ้านเก่า สิ้นสุดที่แหลมเจตดาวัง	๕๐ - ๓๐๐	๓ - ๗	๑๐ - ๔๐	๒๐ - ๙๐	เสียหายมาก
ทิศตะวันตก ช่วงที่ ๑ เริ่มจากแหลมเจตดาวังถึงแหลมผักบุง	๕๐-๒๕๐	๕-๘	๓๐-๖๐	๔๐-๖๐	สมบูรณ์ปานกลาง
ช่วงที่ ๒ เริ่มจากแหลมผักบุงถึงบ้านหาดทรายรี	๕๐-๒๕๐	๕-๘	๔๕-๖๐	๓๕-๕๕	สมบูรณ์ปานกลาง
ช่วงที่ ๓ เริ่มจากบ้านหาดทรายรีถึงแหลมนางญวน	๕๐-๒๕๐	๕-๘	๒๐-๕๕	๔๐-๗๐	เสียหาย

ที่มา: กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (2561)

อย่างไรก็ตาม แนวปะการังหลายพื้นที่ได้รับผลกระทบจากกิจกรรมท่องเที่ยว โดยเฉพาะการดำน้ำตื้นซึ่งมักเกิดใกล้ชายฝั่ง นักท่องเที่ยวจำนวนมากเหยียบย่ำหรือจับต้องปะการังเพื่อทรงตัว ส่งผลให้เกิดความเสียหายทางกายภาพในวงกว้าง ขณะที่การใช้พื้นที่ดำน้ำรอบเกาะมีความไม่เท่าเทียม บางจุดถูกใช้งานหนาแน่นมากแต่บางจุดแทบไม่มีการใช้ ทำให้ความเสื่อมโทรมกระจุกตัวในบางพื้นที่ นอกจากนี้ การเสื่อมถอยของทรัพยากรทางทะเลยังเชื่อมโยงกับกิจกรรมบนบกอย่างใกล้ชิด การลดลงของพื้นที่ป่าบนเกาะจากการพัฒนาและการเปิดหน้าดิน โดยเฉพาะบริเวณลาดชัน ส่งผลให้เกิดการชะล้างพังทลายและตะกอนดินไหลลงสู่ทะเล ตะกอนเหล่านี้ทับถมบนแนวปะการัง ทำให้ปะการังฟื้นตัวได้ยากและเสื่อมโทรมลงเร็วขึ้นจากการวิเคราะห์ระดับแรงกดดันพบว่าพื้นที่ด้านตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะเต่าได้รับผลกระทบสูงที่สุดเนื่องจากเป็นบริเวณที่พื้นที่ป่าลดลงมากในช่วงที่ผ่านมา

การจัดทำหุ่นเพื่อป้องกันแนวปะการัง

การจัดทำหุ่นเพื่อป้องกันแนวปะการังที่เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นมาตรการสำคัญเพื่อรักษาระบบนิเวศทางทะเล โดยมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในปี 2568 และช่วงหลายปีที่ผ่านมา ดังนี้:

วัตถุประสงค์และการดำเนินงาน

- ป้องกันการทำลายจากสมอเรือ: การวางทุ่นจอดเรือ (Mooring Buoys) ช่วยให้เรือท่องเที่ยวและเรือประมงไม่ต้องทอดสมอลงบนแนวปะการัง ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ปะการังหักพัง
- การซ่อมแซมและบำรุงรักษา: ในปี 2568 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) ร่วมกับอาสาสมัครพิทักษ์ทะเลและชมรมครูดำน้ำเกาะเต่า ยังคงปฏิบัติงานสำรวจและซ่อมแซมทุ่นที่ชำรุดเพื่อให้ใช้งานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ
- การแบ่งเขตการใช้งาน: มีการติดตั้งทุ่นเพื่อกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเล เพื่อแจ้งให้นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการทราบถึงแนวเขตปะการังที่ห้ามเข้าหรือต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ

ความเคลื่อนไหวล่าสุดในปี 2568

1. โครงการ Spotlight Koh Tao 2025: ในเดือนมิถุนายน 2568 ได้มีการจัดงานเพื่อแสดงผลงานด้าน การอนุรักษ์ โดยเน้นย้ำถึงความสำคัญของทุ่นจอดเรือและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
2. การวางทุ่นในจุดนำร่อง: หน่วยงานภาครัฐได้ร่วมกับสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวเกาะเต่า ติดตั้งทุ่นเพิ่มเติม เพื่อกระจายนักดำน้ำไปยังแนวปะการังเทียม ลดความแออัดและผลกระทบต่อแนวปะการังธรรมชาติ
3. กิจกรรม "YOUNG รักษ์ทะเล": ในเดือนกรกฎาคม 2568 ทพเรือภาคที่ 2 และ ศรชล. ได้ร่วมกับชุมชนจัด กิจกรรมอนุรักษ์ ซึ่งรวมถึงการดูแลรักษาทุ่นจอดเรือเพื่อป้องกันการทิ้งสมอ

ทั้งนี้ได้รับการสนับสนุน จาก 3 หน่วยงานหลักได้แก่ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.): ซึ่งทำหน้าทีในการติดตามข่าวสารการวางทุ่นและกิจกรรมอนุรักษ์ได้ที่ เว็บไซต์กรม ทช. รวมถึง สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวเกาะเต่า ซึ่งเป็นผู้ประสานงานหลักระหว่างผู้ประกอบการและภาครัฐในการจัดทำทุ่นและโครงการฟื้นฟูปะการัง และ ภาคประชาชน กลุ่ม Reef Guardian Thailand: อาสาสมัครในพื้นที่ที่คอยสอดส่องและดูแลแนวทุ่นและปะการังในเขตเกาะเต่า

2) อุทกศาสตร์ชายฝั่ง

กระบวนการชายฝั่ง (coastal processes) เป็นกระบวนการด้านอุทกศาสตร์ที่เกิดขึ้นทั้งในทะเลและบริเวณชายฝั่ง ซึ่งเกิดจากปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ลม คลื่น น้ำขึ้น-น้ำลง และกระแสน้ำ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ส่งผลโดยตรงต่อสภาพแวดล้อมชายฝั่งทั้งในทะเลอ่าวไทย ดังนี้

(1) ลมมรสุม (Monsoonal Wind) ซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางและความรุนแรงของคลื่นในแต่ละช่วงเวลา โดยในช่วงกลางตุลาคม-กุมภาพันธ์: เกิดลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดพาอากาศเย็นและแห้งจากจีนลงสู่ประเทศไทย ทำให้บริเวณอ่าวไทยด้านตะวันตก รวมถึงเกาะเต่า เกิดคลื่น

ลมแรง และมักเกิดการกัดเซาะชายฝั่ง โดยเฉพาะพื้นที่ตอนกลางของอ่าวไทย เช่น ชุมพร สุราษฎร์ธานี ไปจนถึงนครศรีธรรมราช สงขลา และปัตตานี และช่วงพฤษภาคม-ตุลาคม: ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดพาความชื้นจากมหาสมุทรอินเดีย ทำให้เกิดฝนตกและคลื่นลมแรงเป็นพิเศษบริเวณฝั่งอันดามัน แม้ฝั่งอ่าวไทยจะได้รับอิทธิพลไม่มากนัก แต่บางช่วง โดยเฉพาะช่วงปลาย ลมตะวันตกอาจพัดแรงข้ามภาคใต้เข้ามาถึงเกาะเต่าได้

(2) พายุหมุนเขตร้อน (Tropical Cyclone) ซึ่งแม้ว่าบริเวณอ่าวไทยจะไม่ใช้เส้นทางหลักของพายุรุนแรง แต่ยังสามารถได้รับผลกระทบจาก พายุดีเปรสชัน ซึ่งมีความเร็วลมน้อยกว่า 63 กิโลเมตรต่อชั่วโมง พายุประเภทนี้แม้ความรุนแรงไม่มาก แต่ทำให้เกิดฝนตกหนัก คลื่นสูง และส่งผลให้ชายฝั่งเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติในพื้นที่ที่พายุพัดผ่าน

(3) คลื่น (Wave) ซึ่งเกิดจากลมมรสุมเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเกิดคลื่นในอ่าวไทย โดยลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้เกิดคลื่นขนาดใหญ่ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง รวมถึงเกาะเต่า โดยคลื่นแรงที่สุดมักเกิดในช่วงพฤศจิกายน-ธันวาคม จากการปะทะของลมแรงระยะไกล รวมถึงคลื่นที่เดินทางมาจากทะเลจีนใต้ และ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้: ส่งผลให้เกิดคลื่นใหญ่บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอ่าวไทย เช่น ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด แต่ผลต่อเกาะเต่าค่อนข้างจำกัด และเกิดเพียงบางช่วงเวลาที่มีลมพัดแรงข้ามภาคใต้ ทั้งนี้ สำหรับเกาะเต่า คลื่นที่มีความรุนแรงมากที่สุดมักจะเกิดในช่วงปลายปี จากนั้นความแรงของคลื่นจะลดลงในช่วงมกราคม-เมษายน ส่วนช่วงเปลี่ยนฤดูลมในเดือนเมษายน-พฤษภาคม อาจเกิดคลื่นแรงจากการสลับทิศของลมชั่วคราว

(4) กระแสน้ำและผลต่อชายฝั่ง ซึ่งในช่วงพฤษภาคม-กันยายน ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ กระแสน้ำจะพัดออกจากชายฝั่ง ทำให้คลื่นโดยรวมไม่รุนแรงมากนัก โดยเฉพาะบริเวณชายฝั่งใกล้เกาะและอ่าวต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม เมื่อออกห่างจากฝั่ง คลื่นอาจมีความแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ด้านตะวันตกของเกาะ เช่น หาดทรายรี แม้โดยรวมจะถือว่าเป็นช่วงที่คลื่นไม่แรงมาก แต่ยังมีช่วงเวลาที่ลมแปรปรวนทำให้คลื่นมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเป็นครั้งคราว

3) การจัดการน้ำเสีย

การจัดการน้ำเสียของเกาะเต่าเป็นประเด็นสิ่งแวดล้อมที่ทวีความสำคัญขึ้นตามจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเพิ่มขึ้นในแต่ละปี ซึ่งเป็นลักษณะปัญหาที่พบได้ทั่วไปในแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะทั่วโลก กล่าวคือ เมื่อระบบบำบัดน้ำเสียและขยะยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ผลกระทบจะไม่ได้เกิดแค่นอกเกาะเท่านั้น แต่จะลามสู่ทะเลโดยตรง เนื่องจากคุณภาพน้ำชายฝั่งเชื่อมโยงกับระบบนิเวศทางทะเลอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะบริเวณแนวปะการังที่เป็นทรัพยากรหลักของเกาะเต่า

จากผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทะเลของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14 สุราษฎร์ธานี สะท้อนว่า เกาะเต่ามีปัญหาการปนเปื้อนแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มและฟีคัลโคลิฟอร์มสูงเกินเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลประเภทที่ 4 เพื่อการนันทนาการ โดยมีการเก็บตัวอย่างจากหาดท่องเที่ยวหลัก 3 แห่ง

ได้แก่ หาดแม่หาด หาดทรายรี และหาดโกลกบ้านเก่า รวม 9 สถานี พบว่าหลายจุดมีค่าปนเปื้อนสูงมาก โดยเฉพาะบริเวณหาดแม่หาดและหาดทรายรี ซึ่งมีค่าที่สูงเกินมาตรฐานอย่างต่อเนื่องทั้งการสำรวจในปี 2554 และการตรวจซ้ำในปี 2555 สะท้อนถึงความเสี่ยงด้านสุขอนามัยและผลกระทบต่อระบบนิเวศชายฝั่ง โดยสาเหตุที่ทำให้คุณภาพน้ำทะเลของเกาะเต่าต่ำกว่ามาตรฐานสามารถจำแนกได้เป็น 3 ส่วนหลัก ส่วนแรกคือการระบายน้ำเสียจากชุมชน ร้านค้า และสถานประกอบการท่องเที่ยว เช่น โรงแรมและรีสอร์ท เนื่องจากเกาะเต่ายังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสยรวม การจัดการส่วนใหญ่จึงเป็นแบบต่างคนต่างทำ หรือระบายลงท่อที่ไหลลงทะเลโดยตรง แม้ผู้ประกอบการรายใหญ่บางแห่งจะมีระบบบำบัดของตนเองหรือชุดบำบัดน้ำเสีย แต่ผู้ประกอบการขนาดกลางและเล็ก รวมถึงครัวเรือนจำนวนมากยังขาดระบบบำบัด ส่งผลให้น้ำเสียถูกปล่อยลงสู่ทะเลโดยไม่ผ่านการจัดการที่เหมาะสม ทั้งนี้ อุปสรรคสำคัญของการพัฒนาระบบบำบัดน้ำเสีย ได้แก่ การขาดงบประมาณ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ของเกาะที่เป็นภูเขาสูงชัน การให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมที่ยังไม่ทั่วถึงในกลุ่มผู้ประกอบการ และการขาดแผนรองรับนักท่องเที่ยวในระยะยาว ทำให้ส่วนใหญ่เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

นอกจากนี้ยังมีน้ำเสียที่เกิดจากขยะ ซึ่งเป็นปัญหาสะสมเรื้อรังของเกาะเต่า โดยเกาะมีจุดทิ้งขยะหลักเพียงแห่งเดียวบริเวณทางไปอ่าวโตนด แม้จะมีเตาเผาขยะ แต่ยังไม่สามารถกำจัดได้ทันกับปริมาณที่เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดน้ำชะขยะไหลซึมลงสู่ระบบน้ำใต้ดินและแหล่งน้ำธรรมชาติ และอาจส่งต่อไปยังทะเลในระยะยาว ส่วนที่สามคือปัญหาน้ำทิ้งจากเรือและน้ำท่อกเรือ เนื่องจากเกาะเต่าเป็นศูนย์กลางท่องเที่ยวสำคัญของอ่าวไทย มีทั้งเรือโดยสารและเรือท่องเที่ยวจำนวนมาก แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์หรือควบคุมการปล่อยน้ำเสียจากเรืออย่างเป็นรูปธรรม ทำให้คุณภาพน้ำชายฝั่งยังมีความแปรปรวน โดยเฉพาะเมื่อปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน พบว่าเกาะเต่าต้องรับภาระน้ำเสียในระดับสูงมาก หากสมมติให้นักท่องเที่ยวพักเฉลี่ย 5 วัน และใช้อัตราการเกิดน้ำเสียเฉลี่ย 132.5 ลิตรต่อคนต่อวัน ส่งผลให้เกิดน้ำเสียประมาณ 3,362,688.5 ลิตรต่อวัน ซึ่งเป็นปริมาณที่ต้องอาศัยระบบจัดการที่มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง ไม่เช่นนั้นคุณภาพน้ำทะเลและศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของเกาะเต่าจะมีแนวโน้มเสื่อมถอยลง

3.5 ข้อมูลการท่องเที่ยวของเกาะเต่า

เกาะเต่ามีแหล่งดำน้ำหลายแห่งที่มีความสวยงามแตกต่างกัน เช่น อ่าวลึก แหลมเทียน กองหินวง อ่าวมะม่วง กงทรายแดง และเกาะฉลาม ซึ่งบางครั้งสามารถพบปลาฉลามขนาดใหญ่เป็นฝูงได้ นอกจากนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยวทางบกที่มีคุณค่า ทั้งในด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม เช่น สวนหิน จปร. และจุดชมวิวจอห์น-สุวรรณ ซึ่งเป็นจุดชมวิวมียี่สิบสี่ชั่วโมงและเป็นสัญลักษณ์ทางภูมิทัศน์ของเกาะ

สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญทางทะเลและทางบก เช่น แหลมหิน จปร., เกาะนางยวน, อ่าวแหลมเทียน, อ่าวลึก, อ่าวหินวง, กองหินชุมพร และกองหินเขียว ต่างเป็นสินทรัพย์ทางเศรษฐกิจที่ส่งเสริมอุตสาหกรรมดำน้ำและการท่องเที่ยวธรรมชาติให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันก็สร้างความจำเป็นเร่งด่วนในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากร และมาตรการลดผลกระทบจากกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น การเสื่อมโทรมของแนวปะการัง การพังทลายของหน้าดิน และแรงกดดันต่อระบบนิเวศ

ระบบนิเวศของเกาะเต่ามีความอุดมสมบูรณ์ทั้งบนบกและใต้ทะเล โดยเฉพาะแนวปะการังที่มีความสวยงามและมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง จึงทำให้เกาะเต่าเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวทางทะเลที่ได้รับความนิยมมากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมักเดินทางมาทำกิจกรรมดำน้ำตื้นและดำน้ำลึกเพื่อชมปะการังและสัตว์ทะเล อีกทั้งเกาะเต่ายังเป็นศูนย์กลางการสอนดำน้ำและออกบัตรดำน้ำที่สำคัญระดับโลก โดยในช่วงก่อนการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (พ.ศ. 2560–2562) เกาะเต่ามีนักท่องเที่ยวเฉลี่ยปีละประมาณ 460,000 คน และหลังสถานการณ์โรคระบาดคลี่คลาย การท่องเที่ยวได้ฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2565 มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าพื้นที่รวม 277,000 คน (ศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี เกาะเต่า, 2566)

กิจกรรมดำน้ำถือเป็นกิจกรรมหลักที่สร้างอัตลักษณ์และความโดดเด่นให้กับเกาะเต่า โดยมีแหล่งดำน้ำที่สำคัญหลายแห่ง เช่น อ่าวลึก แหลมเทียน กองหินวง อ่าวมะม่วง กองทรายแดง และเกาะฉลาม ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรใต้ทะเลอุดมสมบูรณ์และมีความคงตัวของแนวปะการังที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจำนวนมาก นอกจากนี้ เกาะเต่ายังมีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติอื่น ๆ ที่ได้รับความนิยม เช่น การปีนเขา เดินป่า กีฬาทางน้ำ และการพายเรือคายัค ตลอดจนจุดชมวิวที่สำคัญ ได้แก่ จุดชมวิวจอห์น-สุวรรณ ซึ่งมองเห็นแนวชายหาดโค้งสวยงาม สวนหิน จปร. ที่มีภูมิทัศน์โดดเด่นและเป็นสถานที่ประวัติศาสตร์ที่รัชกาลที่ 5 เคยเสด็จประพาส และเกาะนางยวนซึ่งเป็นกลุ่มเกาะสามเกาะที่เชื่อมต่อกันด้วยสันทรายสีขาวอันเป็นเอกลักษณ์

อย่างไรก็ดี ความนิยมด้านการท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้นได้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาพื้นที่บนบกอย่างรวดเร็วเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว ทั้งการก่อสร้างที่พัก ร้านอาหาร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การขยายตัวดังกล่าวนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน โดยเฉพาะพื้นที่ลาดชัน ซึ่งทำให้หน้าดินถูกเปิดออกและเสี่ยงต่อการพังทลาย เมื่อฝนตก ตะกอนดินจากพื้นที่พัฒนาอาจไหลลงสู่ทะเลและส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศชายฝั่งและแนวปะการังที่เป็นทรัพยากรสำคัญของเกาะเต่า ดังนั้น แม้ว่าทรัพยากรธรรมชาติใต้ทะเลจะเป็นฐานสำคัญของการท่องเที่ยว แต่การบริหารจัดการพื้นที่บนบกอย่างระมัดระวังและยั่งยืนจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการรักษาสมดุลระหว่างการท่องเที่ยวและระบบนิเวศในระยะยาว

3.5.1 รูปแบบกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยว

เกาะเต่ามีทรัพยากรท่องเที่ยวหลากหลาย ทั้งทางทะเลและทางบก โดยเฉพาะกิจกรรมดำน้ำซึ่งถือเป็นไฮไลต์ที่นักท่องเที่ยวจากทั่วโลกเดินทางมาสัมผัส ไม่ว่าจะเป็นการดำน้ำลึกหรือดำน้ำตื้น จุดดำน้ำแต่ละแห่งมีความงดงามแตกต่างกันไป อาทิ อ่าวลึก แลลมเทียน กองหินวง อ่าวมะม่วง กงทรายแดง และเกาะฉลาม ซึ่งบางช่วงสามารถพบฉลามขนาด 2–3 เมตร ว่ายรวมกันเป็นฝูง สร้างความตื่นตาตื่นใจให้แก่นักดำน้ำเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากกิจกรรมท่องเที่ยวทางทะเลแล้ว เกาะเต่ายังมีแหล่งท่องเที่ยวทางบกที่น่าสนใจ เช่น สวนหิน จปร. ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเกาะ มีลักษณะเป็นโขดหินรูปร่างสวยงามแปลกตา และเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากเป็นจุดที่ปรากฏรอยจารึกพระปรมาภิไธย “จปร.” ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจากการเสด็จประพาสทางทะเล นอกจากนี้ จุดชมวิวจอห์น-สุวรรณ ที่บ้านโฉลก บ้านเก่า ทางทิศใต้ของเกาะ ยังเป็นจุดชมทิวทัศน์ยอดเยี่ยม ซึ่งสามารถมองเห็นว่าวของอ่าวโฉลกบ้านเก่าและอ่าวเทียนนอก ที่ตั้งอยู่ใกล้กันจนมีลักษณะคล้ายเกาะพีพีตอน จังหวัดกระบี่

เกาะนางยวน ซึ่งตั้งอยู่ทางเหนือของเกาะเต่า เป็นอีกหนึ่งสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ ประกอบด้วยเกาะเล็ก 3 เกาะที่เชื่อมต่อกันด้วยสันทรายสีขาว เมื่อระดับน้ำทะเลลดลง นักท่องเที่ยวสามารถเดินข้ามระหว่างเกาะได้อย่างสะดวก เกาะนางยวนเป็นพื้นที่รีสอร์ทเอกชน นักท่องเที่ยวจึงต้องชำระค่าธรรมเนียมเข้าเกาะ (คนไทย 30 บาท ต่างชาติ 100 บาท) เพื่อนำไปใช้ในการดูแลรักษาความสะอาดและจัดการพื้นที่จุดเด่นของเกาะนางยวนคือ น้ำทะเลใสเป็นสีเขียวมรกต แนวปะการังที่ยังค่อนข้างสมบูรณ์ และจุดชมวิวยอดเกาะที่ต้องเดินขึ้นประมาณ 20 นาที เมื่อขึ้นไปถึงยอดเขาจะพบลานหินกว้างที่สามารถชมวิวยอดทรายขาวทอดยาวเชื่อมทั้งสามเกาะท่ามกลางทะเลสีเขียวเข้มได้อย่างงดงาม มีการจัดทำเขตทุ่นกันเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ ทิวทัศน์โดยรอบของเกาะนางยวนและกองหินธรรมชาติที่ปกคลุมตัวเกาะยังช่วยเสริมให้พื้นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ บางบริเวณหินวางซ้อนกันเป็นชั้นคล้ายศิลปะธรรมชาติ ขณะเดียวกันเกาะเต่าที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากชายฝั่ง ยังทำให้พื้นที่คงความเป็นธรรมชาติและความเป็นส่วนตัวอย่างยาวนาน ซึ่งกลายเป็นเสน่ห์สำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการความผ่อนคลายและความเป็นส่วนตัวให้เดินทางมาเยือนเกาะนี้อย่างต่อเนื่อง

3.5.2 โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่เกาะเต่า

โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่เกาะเต่าโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่เกาะเต่าได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับการเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวระดับโลก แม้ว่าจะมี

ข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ ถนนและการคมนาคม ภายในเกาะส่วนใหญ่เป็นถนนคอนกรีตที่เชื่อมต่อระหว่างอำเภอหลักและหมู่บ้านต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม เส้นทางส่วนใหญ่มักมีความลาดชันสูงและแคบ ซึ่งเป็นความท้าทายในการคมนาคมและเป็นปัจจัยเสี่ยงสำหรับนักท่องเที่ยวที่ใช้รถจักรยานยนต์ให้เช่า ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวและเป็นจุดพักรถ ที่สำคัญของเกาะมักตั้งอยู่บริเวณท่าเรือหลัก โดยทำหน้าที่เป็นจุดเริ่มต้นให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวและเป็นจุดที่รถโดยสารท้องถิ่นหรือรถแท็กซี่ (รถสองแถว) มารวมตัวกันเพื่อรับ-ส่งผู้โดยสาร ระบบการเชื่อมต่อการขนส่งเส้นทางท่องเที่ยวของเกาะเต่า มีศูนย์กลางอยู่ที่สถานีท่าเรือแม่หาดซึ่งเป็นจุดเชื่อมโยงสำคัญระหว่างเรือเฟอร์รี่โดยสารจากแผ่นดินใหญ่ บริการรถแท็กซี่ท้องถิ่น (ส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบรถกระบะดัดแปลง) เรือเช่าเหมาลำ และธุรกิจดำน้ำ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ส่วน ท่าเรือ หลักและเป็นประตูสู่เกาะคือ ท่าเรือแม่หาด ซึ่งเป็นท่าเทียบเรือที่ใช้ในการขนส่งสินค้าอุปโภคบริโภคและเป็นจุดรับ-ส่งเรือโดยสารความเร็วสูงและเรือนอนจากท่าเรือหลักบนแผ่นดินใหญ่ โดยการเข้าถึงเกาะเต่าสามารถทำได้โดยเรือเฟอร์รี่และเรือโดยสารความเร็วสูงจากสองจังหวัดหลักในภาคใต้ โดยมีตารางเวลาเดินเรือที่ให้บริการตลอดทั้งปี คือ

1) การเดินทางจากท่าเรือชุมพร: การเดินทางจากท่าเรือในจังหวัดชุมพรเป็นเส้นทางที่ได้รับความนิยม เนื่องจากมี ระยะทางสั้นที่สุด ในการข้ามไปยังเกาะเต่า โดยใช้เวลาเดินทางประมาณ 1.5 – 3 ชั่วโมง โดยมีผู้ประกอบการหลัก คือ บริษัทเรือเร็วลมพระยา (Lomprayah) ให้บริการเชื่อมต่อทั้งจากท่าเรือทุ่งมะขามน้อย หรือท่าเรือตามช่วงฤดูกาล

2) การเดินทางจากสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีระยะทางยาวกว่า โดยส่วนใหญ่มักเชื่อมต่อจากท่าเรือดอนสักหรือท่าเรืออื่น ๆ ในพื้นที่ โดยอาจใช้เวลาเดินทางตั้งแต่ 4 ชั่วโมง ถึง 9 ชั่วโมง (สำหรับเรือนอน) ผู้ประกอบการจะให้บริการเชื่อมต่อกับเกาะสมุยและเกาะพะงันก่อนถึงเกาะเต่า

ในปัจจุบัน ระบบไฟฟ้าเข้าถึง 95% ของพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาบางประการ เช่น ความขาดแคลนน้ำจืด การระบายน้ำไม่ดี และขีดความสามารถโครงสร้างพื้นฐานที่ยังไม่รองรับจำนวนนักท่องเที่ยวจำนวนมาก (เทศบาลตำบลเกาะเต่า, 2560)

โอกาสและความท้าทาย

ปัจจุบัน แนวโน้มการพัฒนาเมืองและพื้นที่ท่องเที่ยวในระดับนานาชาติให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนมากขึ้น โดยมีกรอบอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity: CBD) เป็นกลไกสำคัญในการกำหนดทิศทางกรอบอนุรักษ์ทรัพยากรของประเทศต่าง ๆ การประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ ครั้งที่ 15 (CBD COP 15) ได้ย้ำถึงความจำเป็นของการฟื้นฟู ลดภัยคุกคาม และใช้ประโยชน์ความหลากหลายชีวภาพควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ประเทศไทยได้แสดงเจตนาสมัครใจในการเดินทางเป้าหมายดังกล่าว ผ่านการส่งเสริมโมเดลเศรษฐกิจ BCG การสนับสนุนกลไกทางการเงิน เทคโนโลยี และองค์ความรู้เพื่อการอนุรักษ์

รวมถึงการลดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ปี 2050 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

ในระดับประเทศ มีการขับเคลื่อนการอนุรักษ์และป้องกันการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ผ่านนโยบายและแผนต่าง ๆ เช่น แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580 ซึ่งให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติอย่างสมดุล การปรับปรุงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ และการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมทางทะเล อาทิ ขยะทะเล มลพิษ และแนวปะการังเสื่อมโทรม อีกทั้งยังมีแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558–2564 ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพอย่างเป็นธรรม

อย่างไรก็ตาม ในพื้นที่ชายฝั่งที่พึ่งพาการท่องเที่ยวอย่างเข้มข้น เช่น เกาะเต่า การท่องเที่ยวเองกลับเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงกดดันต่อทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีนัยสำคัญ การขยายตัวของที่พัก โรงแรม ร้านอาหาร การคมนาคม รวมถึงกิจกรรมท่องเที่ยวทางทะเล เช่น ดำน้ำและล่องเรือ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในพื้นที่ลาดชัน ซึ่งนำไปสู่การเปิดหน้าดิน การกัดเซาะ และการไหลของตะกอนลงสู่ทะเล นอกจากนี้ ระบบจัดการน้ำเสียที่ไม่สมบูรณ์ยังนำไปสู่การปล่อยน้ำทิ้งลงทะเล ส่งผลต่อคุณภาพน้ำชายฝั่งและเพิ่มความเปราะบางของแนวปะการัง โดยเฉพาะเมื่อเกิดเหตุการณ์โลกร้อน เช่น ปะการังฟอกขาวที่เกาะเต่าในปี 2553 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเสี่ยงของระบบนิเวศต่อผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมทั้งจากธรรมชาติและกิจกรรมมนุษย์

ขยะจากกิจกรรมท่องเที่ยว โดยเฉพาะขยะทะเล เป็นอีกหนึ่งปัญหาที่ทำลายต่อการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ชายฝั่ง ขยะส่วนหนึ่งมาจากกิจกรรมบนบก เช่น บ้านเรือน การท่องเที่ยว และแม่น้ำ ขณะที่อีกส่วนหนึ่งมาจากกิจกรรมทางทะเล ได้แก่ เรือท่องเที่ยว การขนส่ง และประมงพื้นบ้าน โดยขยะที่พบมาก ได้แก่ พลาสติก ขวดแก้ว กระจัง เศษอาหาร และเครื่องมือประมง ซึ่งสามารถถูกพัดพาไปได้ไกลด้วยกระแสน้ำและลม ขยะเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเล ทั้งการทำลายแนวปะการัง การลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพ การทำลายสายใยอาหาร และการทำให้สัตว์ทะเลตายจากการกินพลาสติกหรือพันกันด้วยอุปกรณ์ประมง อีกทั้งขยะบางประเภทสามารถสลายตัวเป็นไมโครพลาสติกที่ปนเปื้อนในน้ำทะเล สะสมในสัตว์น้ำ ส่งผลต่อการหายใจ การย่อยอาหาร และการสืบพันธุ์ของสัตว์ทะเล รวมถึงส่งต่อไปถึงห่วงโซ่อาหารของมนุษย์

ในด้านโอกาส เกาะเต่ามีข้อได้เปรียบจากการที่เป็นพื้นที่ที่ได้รับความสนใจจากหน่วยงานรัฐ ภาคประชาสังคม และองค์กรสนับสนุนต่าง ๆ ซึ่งเข้ามาดำเนินงานด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้สามารถจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ตัวอย่างเช่น

การสนับสนุนกลุ่มประมงพื้นบ้าน การฟื้นฟูสัตว์น้ำและแหล่งที่อยู่อาศัยด้วยซั้งปลาจากวัสดุธรรมชาติ การจัดหาทุ่นไผ่ปลาเพื่อลดความจำเป็นของประมงไกลฝั่ง และการสนับสนุนอาชีพเสริม เช่น กลุ่มปลาตากแห้ง หรือกลุ่มผ้ามัดย้อม ซึ่งช่วยสร้างรายได้ให้ชุมชนควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ นอกจากนี้ ยังมีการปลูกฝังจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่เยาวชนและนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความห่วงใยต่อทรัพยากรธรรมชาติในระยะยาว

หน่วยงานท้องถิ่นอย่างเทศบาลตำบลเกาะเต่าได้กำหนดทิศทางการพัฒนาที่ให้ความสำคัญต่อการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2566–2570 ซึ่งสอดคล้องกับแผนระดับจังหวัด ภาค และยุทธศาสตร์ชาติ โดยมุ่งเน้นการปรับปรุงคุณภาพทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การอนุรักษ์พื้นที่ธรรมชาติ และการสร้างความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ทิศทางดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า แม้เกาะเต่าจะเผชิญความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อมจากความเติบโตของภาคการท่องเที่ยว แต่ก็มีศักยภาพในการฟื้นฟูและรักษาสมดุลระบบนิเวศ หากมีการบริหารจัดการที่ดี ประสานพลังระหว่างรัฐ เอกชน และชุมชน รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างแท้จริง (โครงการ BIOFIN, 2566)

บทที่ 4

เอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญสำหรับการกำหนดแนวทางการศึกษา เนื่องจากการศึกษาจำเป็นจะต้องรวบรวมและสรุปองค์ความรู้จากวรรณกรรมและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ

แนวทางการศึกษาตามกรอบแนวคิดของคณะทำงาน ซึ่งมีประโยชน์ต่อการกำหนดขอบเขตและการดำเนินการงานตามกลไกของวิธีการดำเนินงาน ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษา ค้นคว้า เพื่อศึกษาตามโครงการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่า ผลจากการดำเนินงานจะสามารถช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในพื้นที่เกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอประเด็นจากการรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางและบทสรุปในการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เริ่มได้รับความสนใจในเวทีนานาชาติ ตั้งแต่การประชุมด้านสิ่งแวดล้อมโลกครั้งแรกขององค์การสหประชาชาติ ณ กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน เมื่อปี พ.ศ. 2515 โดยต่อมาในปี พ.ศ. 2526 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development) เพื่อศึกษาว่าการพัฒนาจะดำเนินไปควบคู่กับการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างไร โดยผลการศึกษาถูกรวบรวมในรายงานชื่อ Our Common Future ซึ่งเรียกร้องให้ประชาคมโลกปรับวิถีชีวิตที่ฟุ่มเฟือย และมุ่งสู่การพัฒนาที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม รายงานฉบับนี้เป็นฐานสำคัญของการประชุม Earth Summit ที่กรุงรีโอเดจาเนโร ประเทศบราซิล ในปี พ.ศ. 2535 โดยมีเอกสารสำคัญที่รู้จักกันในชื่อ Brundtland Report ซึ่งได้ให้คำจำกัดความของการพัฒนาอย่างยั่งยืนว่าเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลดทอนความสามารถของคนรุ่นอนาคตในการตอบสนองความต้องการของตนเอง อย่างไรก็ตาม นักวิชาการจำนวนไม่น้อยที่มองว่าการเติบโตอย่างยั่งยืน เป็นแนวคิดที่ขัดแย้งกันในตัวเอง เนื่องจากการเติบโตทางเศรษฐกิจมักสร้างแรงกดดันต่อสิ่งแวดล้อม แต่ Brundtland Report ชี้ให้เห็นว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการรักษาสุขภาพแวดล้อม หากมีการวางแผนและบริหารจัดการที่ดี โดยต้องผสมผสานมิติทางสังคมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทำให้ทั้งสามมิติสนับสนุนกันและกันอย่างสอดคล้องและยั่งยืนในระยะยาว

4.1.1 ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นแนวคิดสำคัญในกระบวนการพัฒนาประเทศ ซึ่งนักวิชาการทั่วโลกได้ให้ความหมายและมุมมองที่หลากหลาย โดยมีจุดร่วมสำคัญว่า การพัฒนาจะต้องคำนึงถึงความสมดุลขององค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยองค์ประกอบทั้ง 3 มีความเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิดและไม่สามารถแยกออกจากกันได้ กระบวนการพัฒนาจึงต้องคำนึงถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความเป็นธรรมทางสังคม และความสามารถของระบบนิเวศในการรองรับกิจกรรมของมนุษย์ในระยะยาว

หลักการสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนยังกำหนดให้มีความเป็นธรรมระหว่างคนสองรุ่น หรือที่มักเรียกว่า ความยุติธรรมระหว่างรุ่น โดยระบุว่า การพัฒนาของคนรุ่นปัจจุบันต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคนรุ่นอนาคตในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพชีวิตที่ดี หลักการนี้ได้รับการยอมรับในระดับสากลภายหลังการจัดทำรายงานด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในช่วงทศวรรษ 2520–2530 และกลายเป็นพื้นฐานสำคัญของแนวคิดการพัฒนาสมัยใหม่ที่มุ่งเน้นการเติบโตเชิงคุณภาพและการอนุรักษ์ทรัพยากรในระยะยาว

ในเชิงแนวคิด การพัฒนาที่ยั่งยืนแบ่งออกได้เป็น 3 แนวคิดหลัก ได้แก่ (1) แนวคิดความยั่งยืนอย่างเข้มงวด ซึ่งมุ่งเน้นการรักษาทุนทางธรรมชาติและชี้ว่าทรัพยากรบางชนิดไม่สามารถทดแทนได้เมื่อถูกทำลาย (2) แนวคิดความยั่งยืนอย่างอ่อน ซึ่งยอมรับการพัฒนาเศรษฐกิจและเชื่อว่าทุนมนุษย์หรือเทคโนโลยีสามารถชดเชยความเสื่อมโทรมของทรัพยากรบางประเภทได้ (3) แนวคิดความยั่งยืนเชิงสมดุล ซึ่งพิจารณาลักษณะของทุนธรรมชาติหลายประเภท ทั้งที่ฟื้นตัวได้เร็ว ฟื้นตัวได้ช้า หรือฟื้นตัวไม่ได้ การพัฒนาในลักษณะนี้จึงต้องประเมินความเสี่ยงและผลกระทบอย่างรอบด้าน โดยยอมรับว่าไม่อาจเลือกสนับสนุนเฉพาะด้านเศรษฐกิจหรือสิ่งแวดล้อมเพียงด้านใดด้านหนึ่ง แต่ต้องสร้างความสมดุลที่เหมาะสมเพื่อให้การพัฒนาดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง

โดยในเชิงปฏิบัติ แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนประกอบด้วยเสาหลักสามประการ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เสาหลักด้านเศรษฐกิจมุ่งเน้นให้ระบบเศรษฐกิจมีเสถียรภาพ แข่งขันได้ และสร้างรายได้อย่างเป็นธรรม เสาหลักด้านสังคมมุ่งเน้นความเท่าเทียม ความเป็นธรรม และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต ส่วนเสาหลักด้านสิ่งแวดล้อมให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า การลดผลกระทบจากกิจกรรมมนุษย์ และการรักษาความสมบูรณ์ของระบบนิเวศเพื่อรองรับการพัฒนาในระยะยาว

นอกจากนี้ แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนสมัยใหม่ยังขยายไปสู่เสาหลักด้านกระบวนการบริหารจัดการที่ดี เช่น การมีส่วนร่วมและความโปร่งใส การกำกับติดตามและสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง การบูรณาการระหว่างหน่วยงาน และการสร้างความเป็นธรรมระหว่างคนรุ่นต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ มีประสิทธิภาพ และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ แนวคิดเหล่านี้สะท้อนทิศทางการพัฒนาที่เน้นความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มุ่งสร้างสังคมที่ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากร และสามารถดำรงชีวิตอย่างอยู่ดีมีสุขบนฐานของความยั่งยืนอย่างแท้จริง

4.1.2 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

องค์การสหประชาชาติได้พัฒนาแนวคิดและกรอบความร่วมมือด้าน “การพัฒนาที่ยั่งยืน” อย่างเป็นระบบมากขึ้น โดยเน้นการบูรณาการทั้งสามมิติ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นทิศทางร่วมของนานาประเทศในการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืนในระยะยาว โดยในปี พ.ศ. 2559 ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติได้ประกาศใช้ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

จำนวน 17 เป้าหมายซึ่งถือเป็นกรอบสำคัญในการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับโลกที่ครอบคลุมประเด็นการพัฒนาที่หลากหลายและมีความเชื่อมโยงกันอย่างลึกซึ้งในทุกมิติของความเป็นอยู่ของมนุษย์และระบบนิเวศ (แสดงในตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 แสดงการแบ่งเป้าหมาย SDGs

ประเด็น	เป้าหมาย SDGs
ด้านสังคม	เป้าหมายที่ 1 : ขจัดความยากจน เป้าหมายที่ 2: ขจัดความหิวโหย เป้าหมายที่ 3: การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี เป้าหมายที่ 4: การศึกษาที่เท่าเทียม เป้าหมายที่ 5: ความเท่าเทียมทางเพศ เป้าหมายที่ 10: ลดความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียม เป้าหมายที่ 11: เมืองและถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน เป้าหมายที่ 16: สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก
ด้านเศรษฐกิจ	เป้าหมายที่ 7: พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ เป้าหมายที่ 8: การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ เป้าหมายที่ 9: อุตสาหกรรม นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน เป้าหมายที่ 11: เมืองและถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน
ด้านสิ่งแวดล้อม	เป้าหมายที่ 6: การจัดการน้ำและสุขาภิบาล เป้าหมายที่ 12: แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 13: การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป้าหมายที่ 14: การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล เป้าหมายที่ 15: การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก
ด้านความร่วมมือการพัฒนาที่ยั่งยืน	เป้าหมายที่ 17: ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

โดยเป้าหมายทั้ง 17 ข้อ ครอบคลุมประเด็นตั้งแต่ความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานไปจนถึงความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีลักษณะเกี่ยวเนื่องกัน โดยความสำเร็จของเป้าหมายหนึ่งสามารถสนับสนุนความสำเร็จของอีกเป้าหมายหนึ่งได้ เช่น การลดความยากจนมีความเกี่ยวข้องกับการศึกษา สุขภาพ โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันความล้มเหลวของเป้าหมายหนึ่งก็อาจส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ต่อเป้าหมายอื่น การกำหนด SDGs จึงเป็นกรอบนโยบายระดับโลกที่ช่วยให้ประเทศต่าง ๆ สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาที่รับผิดชอบอย่างเป็นรูปธรรม

ต่อมาองค์การสหประชาชาติได้ริเริ่มกระบวนการหารือเพื่อกำหนดกรอบการพัฒนาในระยะต่อไปในระดับโลก ภายใต้วาระการพัฒนาหลังปี 2015 ซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมุ่งให้เกิดความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม กระบวนการดังกล่าวได้รับการผลักดันผ่านเวทีสำคัญ ได้แก่ High-Level Political Forum on Sustainable Development (HLPF), High-level Panel of Eminent Persons on the Post-2015 Development Agenda (HLP) และ Open Working Group on Sustainable Development Goals (OWG on SDGs) ซึ่งเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางพัฒนาโลกอย่างกว้างขวาง โดยความพยายามเหล่านี้นำไปสู่การรับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (The 2030 Agenda for Sustainable Development) ในที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ 70 เมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2558 ณ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีผู้นำประเทศจากทั่วโลก รวมถึงนายกรัฐมนตรีของไทย เข้าร่วมรับรองอย่างเป็นทางการ วาระดังกล่าวเป็นความมุ่งมั่นระดับนานาชาติในการจัดความยากจนทุกรูปแบบ เพิ่มคุณภาพชีวิตอย่างเป็นธรรม และปกป้องสมดุลของระบบนิเวศในระยะยาว โดยกำหนดกรอบเวลา 15 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558–2573 เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ นำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยมีสาระสำคัญของวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ทั้งหมด 17 เป้าหมาย ครอบคลุมประเด็นการพัฒนาที่หลากหลาย ตั้งแต่ความยากจน ความมั่นคงทางอาหาร ความเท่าเทียม ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จนถึงการอนุรักษ์ระบบนิเวศบนบกและทางทะเล เป้าหมายเหล่านี้พัฒนาอยู่บนหลักการสำคัญ 5 ประการ หรือที่เรียกว่า 5Ps ได้แก่ ประชาชน (People) โลก (Planet) ความมั่งคั่ง (Prosperity) สันติภาพ (Peace) และหุ้นส่วนความร่วมมือ (Partnership) ซึ่งล้วนเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับโลกและระดับประเทศ

โดยในบริบทของประเทศไทย แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ถูกบูรณาการเข้าสู่นโยบายสาธารณะในหลายภาคส่วน โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นกลไกสำคัญทางเศรษฐกิจ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้นำแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมาประยุกต์ใช้เป็นหลักการสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ครอบคลุม 10 ด้าน เช่น การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า การลดการบริโภคเกินจำเป็น การรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ การบูรณาการการท่องเที่ยวในแผนพัฒนา และการสนับสนุนความเข้มแข็งของเศรษฐกิจท้องถิ่น รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง

4.2 แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

4.2.1 ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง รูปแบบการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยาวนานและเกิดประโยชน์ต่อสังคมในระยะยาว แนวคิดดังกล่าวยึดหลักการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า ลดผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดจากกิจกรรมท่องเที่ยว และรักษาคุณภาพของระบบนิเวศให้คงอยู่ในสภาพที่เอื้อต่อการฟื้นตัวตามธรรมชาติ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จึงเป็นกระบวนการที่ต้องมีวิสัยทัศน์ระยะยาว การควบคุม การกำกับดูแล และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

โดยองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนประกอบด้วยหลายด้านที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน **ประการแรก** คือ การพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเน้นให้แหล่งท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐานมีความพร้อม สวยงาม และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ตามขีดความสามารถของพื้นที่ ทั้งยังต้องมีการประเมินศักยภาพ การกำหนดพื้นที่กิจกรรม และการสื่อสารข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้มาเยือน **ประการที่สอง** คือ การจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการดูแลคุณภาพน้ำ การจัดการขยะ การปกป้องระบบนิเวศ และการติดตามผลกระทบจากการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ **ประการที่สาม** คือ การพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวให้มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนในระยะยาว ขณะเดียวกันต้องส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เป็นธรรม กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น และสนับสนุนผู้ประกอบการให้จัดบริการตามมาตรฐานที่เหมาะสม **ประการที่สี่** คือ การตลาดเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งมุ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวที่เห็นคุณค่าในทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับความสามารถในการรองรับของพื้นที่ **ประการที่ห้า** คือ การเสริมสร้างบทบาทของชุมชนให้มีส่วนร่วมในทุกมิติของการจัดการท่องเที่ยว โดยเน้นการให้อำนาจชุมชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนา การสร้างกลไกกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม และการพัฒนาศักยภาพคนในพื้นที่ให้เป็นเจ้าของทรัพยากรและร่วมดูแลรักษาอย่างแท้จริง การมีส่วนร่วมเช่นนี้จะช่วยให้ชุมชนเกิดความรู้สึกหวงแหน และนำไปสู่ความยั่งยืนในระยะยาว **สุดท้าย** คือ การปลูกฝังจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ หน่วยงานรัฐ และชุมชน เพื่อให้ทุกกลุ่มตระหนักถึงความเปราะบางของทรัพยากรและความจำเป็นในการจัดการอย่างรอบคอบ การสร้างจิตสำนึกนี้ควรทำผ่านการสื่อสาร การรณรงค์ การศึกษาสาธารณะ และการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม

ในภาพรวมสามารถกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการสร้างสมดุลระหว่างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตของประชาชน และคุณค่าของสิ่งแวดล้อม พร้อมมุ่งสู่ความสามารถในการพึ่งพาตนเองของชุมชนในระยะยาว แนวคิดดังกล่าวจึงเป็นกรอบสำคัญที่ช่วยให้การท่องเที่ยวสามารถเป็นกลไกพัฒนาที่มั่นคง ลดความเสี่ยงจากการเสื่อมโทรมของทรัพยากร และสร้างความเป็นอยู่ที่ดีแก่คนรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นต่อไป

4.2.2 หลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นกรอบการบริหารจัดการที่มุ่งรักษาสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท่องเที่ยวกับการอนุรักษ์คุณค่าของพื้นที่ในระยะยาว การกำหนดหลักการในการบริหารจัดการจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถดำเนินต่อไปได้โดยไม่สร้างความเสื่อมโทรมแก่สิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น หลักการสำคัญประกอบด้วยหลายด้าน ดังต่อไปนี้

1) การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวและความเปราะบางของระบบนิเวศ การใช้ทรัพยากรน้ำ ป่าไม้ ความงามตามทิวทัศน์ และทรัพยากรทางวัฒนธรรมต้องอยู่ในระดับที่ไม่ทำให้คุณค่าของพื้นที่เสื่อมลง การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการที่ดี

2) การลดการบริโภคสิ่งของที่ไม่จำเป็นและลดของเสียในชุมชนเพื่อลดภาระต่อทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมการผลิตและการใช้วัสดุที่สามารถหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ การจัดการขยะอย่างเหมาะสม และการรณรงค์ลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว เป็นแนวทางที่ช่วยคงคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่รับผิดชอบ

3) การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพ สังคม และวัฒนธรรมในพื้นที่ท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงการดูแลป่าไม้ แนวปะการัง แหล่งน้ำ รวมถึงการสืบสานขนบธรรมเนียมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ความหลากหลายเหล่านี้เป็นทุนทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่ช่วยสร้างเอกลักษณ์ของพื้นที่ ตลอดจนเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน

4) การประสานความร่วมมือระหว่างเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และเครือข่ายประชาชนในพื้นที่ ความร่วมมือดังกล่าวช่วยเพิ่มศักยภาพในการจัดการ มุ่งสู่การพัฒนาที่เป็นระบบ และสร้างนวัตกรรมการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากร

5) การส่งเสริมบทบาทของชุมชนท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทั้งในด้านการกำหนดทิศทางการพัฒนา การตัดสินใจ การจัดการทรัพยากร และการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ชุมชนจึงไม่เพียงเป็นผู้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว แต่เป็นเจ้าของทรัพยากรและผู้ร่วมสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมไปพร้อมกัน

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จะพบว่ามีลักษณะสำคัญ 3 ประการที่เป็นหัวใจของการพัฒนา ได้แก่ ความต่อเนื่องของทรัพยากร ซึ่งสะท้อนการจัดการที่มุ่งรักษาคุณค่าของธรรมชาติและวัฒนธรรมให้ยืนยาวไปสู่คนรุ่นต่อไป คุณภาพของการท่องเที่ยวที่ต้องสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นกรอบคิดที่ช่วยให้แหล่งท่องเที่ยวสามารถเติบโตได้อย่างมั่นคงโดยไม่ละเมิดขีดจำกัดของธรรมชาติ นอกจากนี้ หลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ โดยเฉพาะประเด็นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพ การพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็ง และการสร้างเศรษฐกิจฐานคุณค่าที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกรอบสำคัญในการนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในทุกๆระดับ

4.3 หลักเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก

GSTC (Global Sustainable Tourism Criteria) ก่อตั้งขึ้นในช่วงพ.ศ. 2550 โดยมีการร่วมมือของ 4 หน่วยงาน ได้แก่ Rainforest Alliance, United Nations Environment Programme (UNEP), United Nations Foundation และ United Nations World Tourism Organization (UNWTO) เพื่อพัฒนาแนวทางปฏิบัติและมาตรฐานที่สนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมุ่งสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั่วโลก และเสริมศักยภาพของเครือข่ายภาคท่องเที่ยวให้ก้าวสู่การพัฒนาอย่างรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากนั้น GSTC ได้พัฒนา “เกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก” (Global Sustainable Tourism Criteria: GSTC Criteria) ซึ่งถูกจัดทำขึ้นโดยการมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมทั่วโลก เพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการบรรลุเป้าหมายของ MDGs และต่อมาเชื่อมโยงกับ SDGs เกณฑ์นี้ประกอบด้วยสี่แกนสำคัญ ได้แก่ การวางแผนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, การเพิ่มประโยชน์ด้านสังคม-เศรษฐกิจให้แก่ชุมชนท้องถิ่น, การลดผลกระทบต่อมรดกทางวัฒนธรรม และการลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและผลลบอื่นๆ

4.3.1 ความสำคัญของหลักเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก

หลักเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก (Global Sustainable Tourism Standards: GSTC Standards) ถือเป็นกรอบแนวทางสากลที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อกำหนดนิยาม มาตรฐาน และทิศทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจในระยะยาว โดยมีความสำคัญในฐานะเป็นกลไกกลางที่ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ให้สามารถดำเนินงานอยู่บนหลักเกณฑ์เดียวกันอย่างเป็นระบบและตรวจสอบได้ เกณฑ์ดังกล่าวมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวและการรักษาทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นฐานสำคัญของการท่องเที่ยวในอนาคต

โดยเกณฑ์ GSTC ทำหน้าที่เป็นมาตรฐานกลางระดับโลกที่ช่วยยกระดับคุณภาพและความน่าเชื่อถือของจุดหมายปลายทางและธุรกิจท่องเที่ยวที่นำไปประยุกต์ใช้ โดยมาตรฐานดังกล่าวครอบคลุมประเด็นด้านการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมสวัสดิการของชุมชน การอนุรักษ์วัฒนธรรม และการปกป้องสิ่งแวดล้อม ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงจากผลกระทบเชิงลบที่มักเกิดขึ้นจากการเติบโตของภาคการท่องเที่ยว นอกจากนี้ การมีเกณฑ์ GSTC ยังช่วยให้ประเทศหรือแหล่งท่องเที่ยวสามารถวางแผนและติดตามความก้าวหน้าด้านความยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้เป็นกรอบตรวจประเมินในการรับรอง และการกำกับคุณภาพการให้บริการด้านการท่องเที่ยว

ซึ่งในปัจจุบัน GSTC เกณฑ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยว (GSTC-D: Destination) หรือ เกณฑ์ GSTC-D เวอร์ชัน 2.0 ซึ่งครอบคลุมหมวดหลัก 4 ประเด็น โดยมี 38 หลักเกณฑ์ และ 174 ตัวบ่งชี้

หมวด A: การจัดการความยั่งยืน

มี 11 หลักเกณฑ์ ประกอบด้วย

- A1 ความรับผิดชอบด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว
- A2 ยุทธศาสตร์การจัดการแหล่งท่องเที่ยวและแผนปฏิบัติการ
- A3 ติดตามและการรายงาน
- A4 การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ
- A5 การมีส่วนร่วมของผู้อยู่อาศัย
- A6 การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว
- A7 การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการให้ข้อมูล
- A8 การจัดการปริมาณนักท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว
- A9 ภาวะเทียบในการวางแผนและการควบคุมการพัฒนา
- A10 การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
- A11 การจัดการความเสี่ยงและวิกฤตการณ์

หมวด C: ความยั่งยืนด้านวัฒนธรรม

มี 7 หลักเกณฑ์ ประกอบด้วย

- C1 การปกป้องทรัพย์สินทางวัฒนธรรม
- C2 วัตถุทางวัฒนธรรม
- C3 มรดกที่จับต้องไม่ได้
- C4 การเข้าถึงวิถีปกติของชุมชน
- C5 ทรัพย์สินทางปัญญา
- C6 การจัดการนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
- C7 การสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว

หมวด B: ความยั่งยืนด้านสังคม-เศรษฐกิจ

มี 8 หลักเกณฑ์ ประกอบด้วย

- B1 การวัดผลงานทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว
- B2 งานที่ดี และโอกาสทางอาชีพ
- B3 การสนับสนุนผู้ประกอบการท้องถิ่นและการค้าที่เป็นธรรม
- B4 การสนับสนุนชุมชน
- B5 การป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ และการเลือกปฏิบัติ
- B6 กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและสิทธิทางกฎหมาย
- B7 สวัสดิภาพและความปลอดภัย
- B8 การเข้าถึงการท่องเที่ยวสำหรับคนทั้งมวล

หมวด D: ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

มี 12 หลักเกณฑ์ ประกอบด้วย

- D1 การปกป้องสิ่งแวดล้อมที่มีความเปราะบาง
- D2 การจัดการนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- D3 การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งมีชีวิตในป่า
- D4 การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากพืชหรือสัตว์และสวัสดิภาพสัตว์
- D5 การอนุรักษ์พลังงาน
- D6 การจัดการน้ำ
- D7 คุณภาพน้ำ
- D8 น้ำเสีย
- D9 ขยะมูลฝอย
- D10 การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และบรรเทาการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
- D11 การขนส่งที่มีผลกระทบต่อ
- D12 มลภาวะทางแสงและเสียง

ภาพที่ 3 รายละเอียดเกณฑ์การประเมินของ GSTC-D Version 2.0

4.3.2 การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศไทย

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมาอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งสร้างความสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น การกำหนดทิศทางการพัฒนาด้านนี้มีรากฐานสำคัญจากแนวคิดการพัฒนาที่

ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งเน้นว่าการพัฒนาต้องตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบันโดยไม่ลดทอนศักยภาพของคนรุ่นต่อไปในการใช้ทรัพยากร

การท่องเที่ยวจึงถูกกำหนดให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจควบคู่กับการดูแลสิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมสังคมที่เป็นธรรม โดยรัฐบาลไทยได้นำแนวคิดความยั่งยืนบรรจุไว้ในหลายแผนระดับชาติ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ซึ่งล้วนเน้นย้ำให้การท่องเที่ยวของประเทศต้องพัฒนาบนฐานความรับผิดชอบต่อ มีคุณภาพ มีสมรรถนะสูง สร้างความหลากหลายของกิจกรรมและประสบการณ์ รวมทั้งสร้างรายได้ที่เป็นธรรมแก่คนในท้องถิ่น การปรับตัวเชิงโครงสร้าง เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล นวัตกรรมบริการ และการพัฒนาบุคลากร จึงเป็นหัวใจสำคัญในการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคการท่องเที่ยวควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความเปราะบาง โดยการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศไทย โดยเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ปะการัง ป่าชายเลน ภูเขา และแหล่งอุทยานแห่งชาติ รัฐได้ส่งเสริมมาตรการควบคุมผลกระทบจากนักท่องเที่ยว การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับ (carrying capacity) การจัดโซนนิ่งพื้นที่ท่องเที่ยว และการฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่งและใต้ทะเล นอกจากนี้ยังมีการผลักดันการใช้หลักเกณฑ์มาตรฐานสากล เช่น เกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลกของ GSTC เพื่อใช้เป็นแนวทางประเมินและปรับปรุงการบริหารจัดการในระดับพื้นที่และระดับธุรกิจ นอกจากนี้ ในมิติด้านชุมชนท้องถิ่นเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ประเทศไทยให้ความสำคัญ โดยยึดหลักว่าชุมชนต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการจัดการท่องเที่ยว ตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ การจัดกิจกรรม ไปจนถึงการรับประโยชน์จากรายได้การท่องเที่ยว นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism: CBT) ของประเทศไทยนับเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำและสร้างเศรษฐกิจฐานรากที่แข็งแกร่ง ผ่านการสร้างอาชีพใหม่ การจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน และการสร้างอัตลักษณ์วัฒนธรรมเป็นจุดขายการท่องเที่ยว รวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนยังช่วยลดข้อขัดแย้งและเพิ่มความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

กล่าวได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศไทยเป็นความพยายามบูรณาการทั้งด้านนโยบาย การบริหารจัดการทรัพยากร การพัฒนาคน และการสร้างระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง โดยยึดหลักความสมดุลของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 4 ความเชื่อมโยงจาก GSTC สูเป้าหมายการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนประเทศไทย

การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศไทย ผลักดันให้เกิดมาตรฐานสากลสำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในระดับโลก หรือ เกณฑ์ GSTC ให้กลายเป็นฐานสำคัญของการรับรองด้านความยั่งยืน โดยสถาบันระดับนานาชาติ เช่น Green Destinations และ Travelife ซึ่งมีหน้าที่ตรวจประเมิน รับรอง และให้การสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวทั่วโลกให้ปฏิบัติตามมาตรฐานเหล่านี้เป็นรูปธรรม โดยการรับรองจากหน่วยงานเหล่านี้ไม่เพียงสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่พื้นที่ท่องเที่ยว แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารภาพลักษณ์ของพื้นที่ในเวทีสากล และเมื่อแหล่งท่องเที่ยวสามารถยกระดับการบริหารจัดการและมีผลการดำเนินงานตามหลัก GSTC ได้อย่างชัดเจน พื้นที่ดังกล่าวจะสามารถก้าวเข้าสู่การเสนอรายชื่อในโครงการ Sustainable Destination Top 100 ซึ่งเป็นเวทีระดับโลกที่คัดเลือกพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นด้านความยั่งยืน การผ่านเข้ารอบรายชื่อดังกล่าวช่วยเพิ่มมาตรฐานการแข่งขัน สร้างโอกาสในการดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพ และเป็นตัวแบบการพัฒนาให้กับพื้นที่อื่น ๆ ในประเทศ โดยความสำเร็จดังกล่าวนำไปสู่การยกระดับแหล่งท่องเที่ยวให้เป็น ต้นแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เช่น กรณีอุทยานแห่งชาติของไทยที่ได้รับการจัดอันดับในรายการรางวัลนานาชาติจาก Green Destinations ซึ่งถือเป็นการยืนยันถึงศักยภาพและความพร้อมด้านการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศไทย นอกจากนี้ ผลลัพธ์จากพื้นที่ต้นแบบยังสามารถขยายผลไปสู่พื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ เพื่อก่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวไทยโดยรวมและสนับสนุนการเป็นจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ คุณภาพสูง และมีความยั่งยืนอย่างแท้จริงในระยะยาว

4.4 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายระดับ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างดุลยภาพระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การคงอยู่ของอัตลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจึงเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมที่หล่อเลี้ยงกระบวนการพัฒนาให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างผลลัพธ์ที่เป็นธรรมต่อทุกฝ่าย (Bramwell & Lane, 2011) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในบริบทของแหล่งท่องเที่ยวเกาะหรือพื้นที่ชายฝั่งที่มีทรัพยากรเปราะบาง การมีส่วนร่วมมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะทรัพยากรที่ใช้ในการท่องเที่ยวมีลักษณะเป็นสินทรัพย์ร่วม (common-pool resources) ที่อาจเสื่อมโทรมได้ง่ายหากถูกใช้เกินศักยภาพรองรับ การมีส่วนร่วมจึงเป็นเครื่องมือในการกระจายอำนาจการตัดสินใจ เปิดพื้นที่ให้กลุ่มต่าง ๆ ได้มีเสียงและบทบาท ซึ่งช่วยลดความขัดแย้งและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากร

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้การพัฒนาท้องถิ่นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในทุกกระดับ แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมได้พัฒนาต่อเนื่องตามบริบททางสังคมและการเมืองที่เปลี่ยนไป จากเดิมที่มักจำกัดอยู่ในกรอบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง สู่ความหมายที่ครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นประชาธิปไตย ซึ่งเน้นความสำคัญของการที่ประชาชนมีบทบาทร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์จากการพัฒนา กระบวนการมีส่วนร่วมจึงเป็นองค์ประกอบของการพัฒนาที่ให้สิทธิประชาชนในการกำหนดปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา พิจารณาทางเลือก และร่วมกันกำหนดแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม ซึ่งเมื่อประชาชนมีโอกาสตัดสินใจและมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ก็ย่อมเกิดความยินดีร่วมมือและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมต่อกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ

สำหรับบริบทของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การเปิดพื้นที่ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของความยั่งยืนจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ช่วยให้สามารถรักษาทรัพยากรส่งเสริมการจัดการที่สมดุล และลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมยังเป็นกลไกที่ช่วยสร้างความตระหนักรู้และจิตสำนึกของประชาชนในการดูแลทรัพยากรที่ตนพึ่งพา เพื่อให้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวหมุนเวียนกลับสู่ชุมชนอย่างเป็นธรรม ทั้งในรูปแบบรายได้ การจ้างงาน การพัฒนาทุนมนุษย์ และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมถึงประโยชน์ที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น ความสุข ความภูมิใจ และความมั่นคงทางสังคมของชุมชน

หากพิจารณาถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม ชุมชนท้องถิ่นถือเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เนื่องจากเป็นผู้รู้จักบริบทพื้นที่ วัฒนธรรม และทรัพยากรดีที่สุด การมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับการกำหนดวิสัยทัศน์ การวางแผน การจัดการ ไปจนถึงการประเมินผล ช่วยทำให้การพัฒนาท่องเที่ยวมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่มากขึ้น และเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของของชุมชน (sense of ownership) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรระยะยาว อีกทั้งยังส่งผลให้กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความแท้จริงมากขึ้นจากการสัมผัสประสบการณ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน และช่วยกระจายรายได้สู่ชุมชนทำให้

ชุมชนได้รับรายได้ที่เป็นธรรม ช่วยลดการพึ่งพาท่างนอกและเสริมสร้างความเข้มแข็งของทุนทางสังคมซึ่งเป็นฐานสำคัญของความยั่งยืน

นอกจากนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องพึ่งพาเครือข่ายความร่วมมือ (collaborative governance) ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน และสื่อมวลชน รัฐมีบทบาทกำหนดกรอบนโยบาย กฎหมาย และโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการพัฒนา ขณะที่ภาคเอกชนขับเคลื่อนนวัตกรรมการท่องเที่ยวและการลงทุน ส่วนสถาบันวิชาการมีบทบาทสนับสนุนข้อมูลเชิงประจักษ์ การประเมินผลกระทบ และการเสนอแนวทางพัฒนาที่เป็นระบบ (Bramwell & Lane, 2011) ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการแบ่งปันข้อมูล การเรียนรู้ร่วมกัน และการหาข้อสรุปร่วมกันต่อการบริหารจัดการจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวที่ซับซ้อน โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีข้อจำกัดด้านระบบนิเวศหรือพื้นที่ที่พึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติสูง เช่น หมู่เกาะ แหล่งดำน้ำ หรือพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

กล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความยั่งยืน เนื่องจากทำให้แผนพัฒนาเกิดจากความต้องการจริงของพื้นที่และได้รับการสนับสนุนจากประชาชนที่เกี่ยวข้องโดยตรง อีกทั้งยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน เกิดความโปร่งใสในการกำหนดทิศทางการพัฒนา และเป็นรากฐานที่นำไปสู่การสร้างกลไกการจัดการทรัพยากรที่ชุมชนสามารถดูแลได้ด้วยตนเองในระยะยาว

4.5 การบริหารจัดการพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

โดยในปัจจุบัน พื้นที่เกาะจำนวนมากทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกาะเล็กซึ่งพึ่งพาการท่องเที่ยวเป็นสัดส่วนสูง ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อความผันผวนทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงเมื่อเกิดเหตุการณ์วิกฤต (Figueroa & Rotarou, 2021) การกระจายเศรษฐกิจจึงเป็นทางเลือกสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมกิจกรรมเศรษฐกิจใหม่ การพัฒนาประสบการณ์ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติสำหรับนักท่องเที่ยวภายในประเทศ หรือการสร้างผลิตภัณฑ์คุณภาพจากท้องถิ่นเพื่อลดการพึ่งพาการท่องเที่ยวเชิงมวลชน รวมทั้ง การบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนสามารถช่วยให้ชุมชนปรับตัวได้ดีขึ้นและสร้างเสถียรภาพในระยะยาว (Canavan, 2014)

การจัดการพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งในพื้นที่เกาะเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นประเด็นสำคัญของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในประเทศไทย เนื่องจากประเทศมีพื้นที่ชายฝั่งยาวและมีหมู่เกาะจำนวนมากที่มีคุณค่าทั้งด้านระบบนิเวศ เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม พื้นที่เหล่านี้มักเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวจำนวนมาก โดยเฉพาะพื้นที่เกาะท่องเที่ยว เช่น เกาะเต่า เกาะสมุย เกาะพะงัน หมู่เกาะสิมิลัน และหมู่เกาะพีพี ซึ่งมีรายได้หลักมาจากการท่องเที่ยวทางทะเล แต่ขณะเดียวกันก็กำลังเผชิญกับผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ที่เกินศักยภาพรองรับ การพัฒนาที่เร่งตัว และภาวะโลกร้อนที่ส่งผลให้ทรัพยากรที่เปราะบาง เช่น แนวปะการัง หาดทราย และสัตว์ทะเลหายาก มีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ในช่วงหลังการระบาดของโควิด-19 ประเทศไทยประสบภาวะชะงักงันด้านรายได้จากการท่องเที่ยว ทำให้เห็นอย่างชัดเจนว่าระบบเศรษฐกิจฐานท่องเที่ยวที่พึ่งพานักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นหลักนั้นมีความ

เปราะบางสูง ภายใต้บริบทเช่นนี้ รัฐบาลไทยได้ปรับทิศทางการพัฒนาไปสู่ “การท่องเที่ยวคุณภาพสูง” (High Value and Sustainable Tourism) และให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลอย่างเข้มแข็งมากขึ้น ทั้งผ่านนโยบายระดับชาติ เช่น แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 การใช้แนวคิดเศรษฐกิจ BCG การกำหนดเขตคุ้มครองทรัพยากรทะเล รวมถึงบทบาทของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) ที่สนับสนุนการฟื้นฟูระบบนิเวศและพัฒนาแนวทางการใช้ประโยชน์พื้นที่ทางทะเลอย่างสมดุล โดยตัวอย่างสำคัญของการจัดการในประเทศไทยคือการใช้ทุ่นผูกเรือแทนการทิ้งสมอบริเวณจุดดำน้ำยอดนิยม ซึ่งช่วยลดความเสียหายต่อแนวปะการังกว่าร้อยละ 70 ในหลายพื้นที่ นอกจากนี้การกำหนดเขตการจัดการพื้นที่ทางทะเล (Marine Management Zones) เพื่อแยกพื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ท่องเที่ยว และพื้นที่ทำประมงพื้นบ้าน ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยลดความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากร และเป็นรากฐานของการจัดการเชิงระบบตามแนวทางสากล เช่น เกี่ยวกับการใช้แนวคิดการจัดการเขตชายฝั่งแบบบูรณาการ

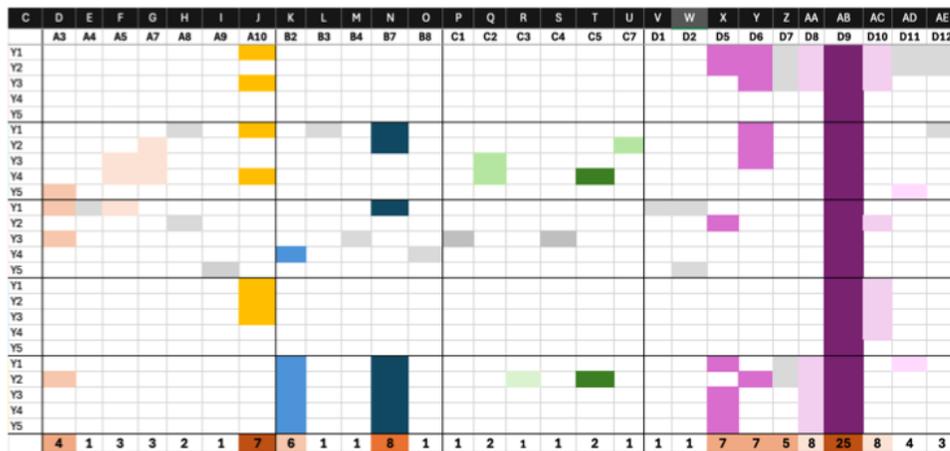
อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังเผชิญกับปัญหาการจัดการพื้นที่เกาะ เช่น ปัญหาน้ำประปาไม่เพียงพอ ระบบบำบัดน้ำเสียไม่มีประสิทธิภาพ ขยะทะเล ปริมาณนักท่องเที่ยวล้นเกิน และการเปิดหน้าดินเพื่อพัฒนารีสอร์ตบนพื้นที่ลาดชัน ซึ่งปรากฏอย่างชัดเจนในพื้นที่เกาะเต่า เกาะพีพี และเกาะหลีเป๊ะ กรณีศึกษาจากต่างประเทศ เช่น เกาะฟูโก๊กของเวียดนามซึ่งผลการวิจัยระบุว่าหากพื้นที่ที่มีการจัดการน้ำ การกำจัดขยะ และการควบคุมมลพิษไม่เพียงพอ คุณภาพทรัพยากรย่อมเสื่อมโทรมจนส่งผลกระทบต่อคุณภาพการท่องเที่ยวและความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่ (Phong & Tien, 2021) นอกจากนี้การจัดการพื้นที่ทางทะเลในประเทศไทยยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งถือเป็นหัวใจของความสำเร็จในระยะยาว ชุมชนในหลายพื้นที่ เช่น ชุมชนเกาะเต่า ชุมชนบ้านเกาะกลาง ชุมชนเลเกาะยาว และชุมชนอ่าวม่วง มีบทบาทสำคัญทั้งในการกำหนดกติกาการใช้ประโยชน์ทรัพยากร การร่วมฟื้นฟูแนวปะการัง การจัดการนักท่องเที่ยว และการเฝ้าระวังทรัพยากรท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้สะท้อนถึงแนวทางการจัดการแบบธรรมาภิบาลร่วม (co-governance) ซึ่งเป็นแนวทางที่องค์การระหว่างประเทศแนะนำให้ใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่เกาะ เนื่องจากสามารถลดความขัดแย้ง เพิ่มความโปร่งใส และสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของในกระบวนการพัฒนา (Connell, 2018)

กล่าวได้ว่า การจัดการพื้นที่เกาะในประเทศไทยจำเป็นต้องเดินไปในทิศทางที่บูรณาการ ทั้งด้านนโยบาย การบริหารจัดการพื้นที่จริง และการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน นักวิชาการ ผู้ประกอบการ และชุมชนท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญกับการสงวนรักษาทรัพยากร การควบคุมผลกระทบเชิงลบ และการสร้างคุณค่าร่วม เพื่อให้พื้นที่เกาะยังคงความงดงาม ความหลากหลายทางชีวภาพ และความสามารถในการดึงดูดผู้มาเยือนอย่างยั่งยืนในระยะยาว

บทที่ 5

การประเมินความพร้อมด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่เกาะเต่า

	Strengths	Opportunities	Aspirations	Result
กลุ่ม 1	<ul style="list-style-type: none"> ชุมชนเข้มแข็ง ผู้ประกอบการชาวบ้านเป็นคนดั้งเดิมและยังมีการให้ความร่วมมือกัน ธรรมชาติได้ทะเลสีฟ้าและป่าถึงได้ง่าย ชุมชนอนุรักษ์ดูแลทรัพยากรเพื่อความยั่งยืน หาดทรายมีความสวยงามและอุดมสมบูรณ์เข้าถึงธรรมชาติได้ 	<ul style="list-style-type: none"> มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวมากขึ้นจากวิกฤติการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> ลดขยะเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน มีรายได้ทั่วถึงทั้งเกาะเต่าในทุกกลุ่มผู้ประกอบการ 	<ul style="list-style-type: none"> เกาะเต่าติดอันดับ 10 ของโลกล่าสุดปี 2568 อันดับ 9 เศรษฐกิจที่ดีขึ้น ขยะลดลงภายในปี 2570 ได้ 100%
กลุ่ม 2	<ul style="list-style-type: none"> ธรรมชาติทางทะเล / บนฝั่ง ความสามัคคีของชุมชน อาหารท้องถิ่น เรือโดยสาร/ที่พัก (เรือนอน) 	<ul style="list-style-type: none"> ความสะอาด ระบบสื่อสาร การบอกต่อของคนดัง 	<ul style="list-style-type: none"> รักษาธรรมชาติ การให้บริการลูกค้าทุกด้าน 	<ul style="list-style-type: none"> เด้าทะเล (วางไข่การพบเจอ) สัตว์ทะเลมากขึ้น การเก็บข้อมูล การกลับมาเที่ยวซ้ำ
กลุ่ม 3	<ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมหลากหลาย ดำน้ำ ปีนผา เอ็กซ์คอร์ทูริส ปาร์ตี้ พักผ่อนบนหาด ธรรมชาติที่ถูกลืม นกอินทรีทะเล นกขมิ้น 	<ul style="list-style-type: none"> สร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับปะการังได้มากขึ้นจากการเรียนรู้การดูแลรักษาหรือแก้ปัญหา จัดการขยะได้ดีขึ้นเห็นผลชัดเจน สร้างแรงกระตุ้นให้คนรอบนอก 	<ul style="list-style-type: none"> การจัดการขยะ การได้รับการฟื้นฟูและดูแลทรัพยากร 	<ul style="list-style-type: none"> ให้วัดผลระยะจากปริมาณ มีการแยกการวัดผลระยะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทรัพยากรสร้างการเรียนรู้...เป็นแหล่งเรียนรู้ สร้างการเรียนรู้ได้ มีการเปิดเผยสถานการณ์อย่างสม่ำเสมอ
กลุ่ม 4	<ul style="list-style-type: none"> ชุมชนเข้มแข็ง การทำงานด้านอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง ทรัพยากรใต้น้ำอุดม แหล่งท่องเที่ยวครบวงจร ทะเลสงบปลอดภัยต่อการดำน้ำ เที่ยวได้เกือบทั้งปี มีความเป็นส่วนตัว 	<ul style="list-style-type: none"> PM 2.5 , มลพิษทางอากาศ เช่น ฝุ่นควันตามบึงหรือที่จอดรถทำให้มีนักท่องเที่ยวหนีมาพักที่เกาะเต่าเยอะขึ้น กิจกรรม Global trend, Adventure ปีนเขา free diving, สายสุขภาพโยคะ Wellness 	<ul style="list-style-type: none"> ธรรมชาติร่วมรักษาปะการังป่าต้นน้ำ ลดละเลิกขยะ ชุมชนสามัคคีปกป้องร่วมกัน เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงใช้พลังงานสะอาดมากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> จำนวนนักท่องเที่ยวคุณภาพ ธนาคารเชื่อนั้นมีเครดิตดี การลดใช้ single used plastic ขยะน้ำเสียลดลงคุณภาพ (น้ำดี ชีวีตดี) การกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว มีหน่วยงานสนับสนุนจำนวนมากและต่อเนื่อง
กลุ่ม 5	<ul style="list-style-type: none"> ป่ากรวดสวย น้ำทะเลใส มีธรรมชาติที่สวยงาม การร่วมมือทุกภาคส่วน หาดทรายสวยงาม 	<ul style="list-style-type: none"> ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างระดับจังหวัดขึ้นไป ด้านความรู้ งบประมาณและอื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ ทะเล ชายหาดมีความยั่งยืน การบริการ ความเป็นมิตร ความร่วมมือ 	<ul style="list-style-type: none"> มีนักท่องเที่ยวคุณภาพเพิ่มขึ้น 10% ทุกปี ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น Top 100 Green destination

หมวด A : การจัดการความยั่งยืน

A10 ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ กล่าวถึงมากที่สุดในปีที่ 1

A3 การติดตามและการรายงานผล
A5 การมีส่วนร่วมและข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และ **A7 การส่งเสริมการท่องเที่ยว** ให้ความสำคัญ ถูกพูดถึงรองลงมา

หมวด B : ความยั่งยืนด้านสังคมเศรษฐกิจ

B7 สวัสดิภาพและความปลอดภัย พูดถึงเยอะสุด

B7 และ **B2 งานที่ดีและโอกาสทางอาชีพ** ต้องพัฒนาทุกปี

หมวด C : ความยั่งยืนด้านวัฒนธรรม

C2 วัตถุประสงค์วัฒนธรรม เริ่มพูดถึงในปีที่ 4

C5 ทรัพย์สินทางปัญญา

หมวด D : ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

D9 ขยะมูลฝอย ถูกพูดถึงทุกกลุ่มในทุกปี

D8 น้ำเสีย มองว่าต้องพัฒนาทุกปี

D10 การปล่อยก๊าซเรือนกระจก บรรเทาการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ต้องพัฒนาในปีแรกๆ

D5 การอนุรักษ์พลังงาน ต้องพัฒนาทุกปี

D6 การจัดการน้ำ ต้องพัฒนาในปีแรกๆ

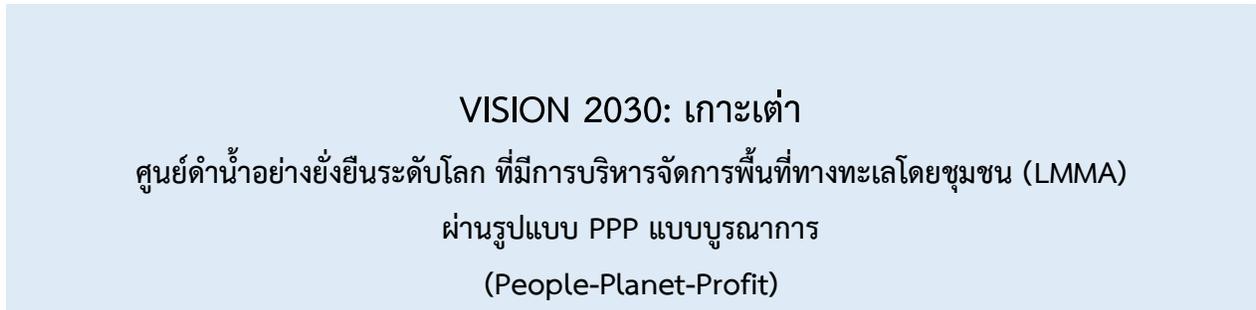
A1 ความรับผิดชอบด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว	A7 การส่งเสริมการท่องเที่ยว + ไขข้อมูล	B2 งานที่ดี และโอกาสทางอาชีพ	B8 การเข้าถึงการท่องเที่ยวสำหรับคนทั้งมวล	C5 ทรัพย์สินทางปัญญา	D4 แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากพืชหรือสัตว์	D10 ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก บรรเทาการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ
A2 ยุทธศาสตร์ การจัดการแหล่งท่องเที่ยว + แผนฯ	A8 จัดการปริมาณนักท่องเที่ยว + กิจกรรม	B3 สนับสนุนผู้ประกอบการท้องถิ่น การค้าที่เป็นธรรม	C1 การปกป้องทรัพย์สินทางวัฒนธรรม	C6 จัดการนักท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	D5 การอนุรักษ์พลังงาน	D11 การขนส่งที่ผลกระทบต่อ
A3 การติดตามและการรายงานผล	A9 กฎระเบียบในการวางแผน ควบคุม พัฒนา	B4 การสนับสนุนชุมชน	C2 วัตถุทางวัฒนธรรม	C7 การสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว	D6 การจัดการน้ำ ?	D12 มลภาวะทางแสงและเสียง
A4 การมีส่วนร่วม + มาตรฐานความยั่งยืนของผู้ประกอบการ	A10 ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ	B5 ป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบและการเลือกปฏิบัติ	C3 รดกที่จับต้องไม่ได้	D1 การปกป้องสิ่งแวดล้อมที่มีความเปราะบาง	D7 คุณภาพน้ำ ?	
A5 การมีส่วนร่วมและข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	A11 การจัดการความเสี่ยงและวิกฤตการณ์	B6 กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและสิทธิทางกฎหมาย	C4 การเข้าถึงวิถีชีวิตปกติของชุมชน	C8 การจัดการนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	D8 น้ำเสีย	
A6 การมีส่วนร่วมและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว	B1 การวัดผลทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว	B7 สวัสดิภาพ และความปลอดภัย	เกาะเต่า	D3 การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งมีชีวิตในป่า	D9 ขยะมูลฝอย	

จากการทำ workshop ร่วมกับภาคีเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่เกาะเต่า โดยในการประเมินจากการใช้หลักเกณฑ์จากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก Version 2.0 ที่มี 38 ด้าน นั้น เกาะเต่าถือว่า ยังมีประเด็นในการพัฒนาเพื่อความยั่งยืนอยู่หลายประเด็นจากที่ได้รับการประเมินในตัวชี้วัดที่เป็นสีแดง ที่สะท้อนถึงความเสี่ยงและประเด็นที่เร่งแก้ไข อาทิ ด้านการจัดการขยะมูลฝอย การจัดการนักท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และจำนวนนักท่องเที่ยวในการทำกิจกรรม หรือแม้แต่การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ สิ่งที่ทำได้ดีแล้วคือ เรื่องความรับผิดชอบด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวจากการประสานงานเครือข่ายของเกาะเต่าที่มีความเข้มแข็ง และเรื่องการปกป้องสิ่งแวดล้อมที่มีความเปราะบางที่ทางเกาะเต่ามีนโยบายที่ทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ทั้งนี้ การประเมินสถานะความยั่งยืน ถือเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ทำให้เห็นศักยภาพและตัวแปรในการขับเคลื่อนเกาะเต่าให้ยั่งยืนและชัดเจนยิ่งขึ้น

บทที่ 6

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่า

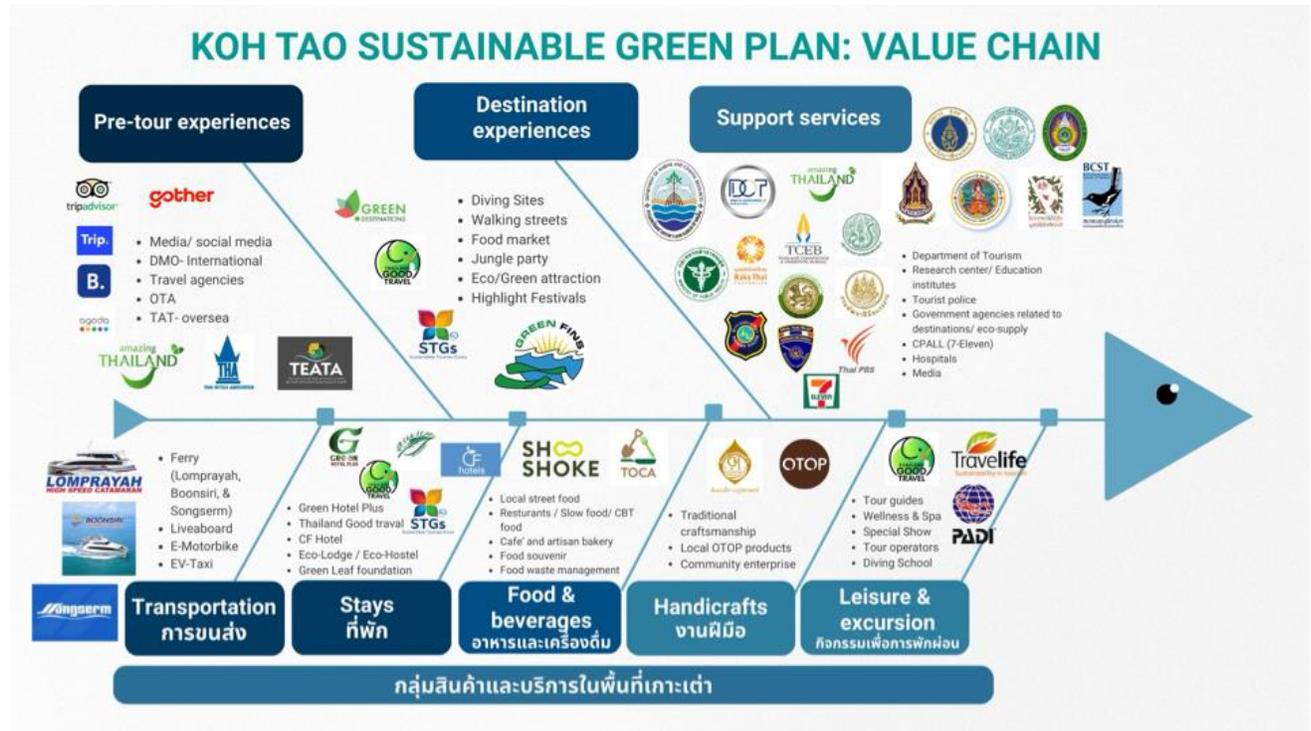
6.1 การกำหนดกรอบการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เข้ากับพื้นที่

ประเด็นหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แบ่งเป็น 6 ด้าน จากการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในระยะ 2569-2573 ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้ประกอบการ (Community Engagement)
2. การจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับเตรียมการโลกร้อน (Environment Management for Climate Change)
3. การติดตามสถานะยั่งยืน (Monitoring and Report Sustainability)
4. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism)
5. การอนุรักษ์ทะเล (Marine Protection)
6. การใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนา (SMART technology)

6.2 การกำหนดห่วงโซ่คุณค่าด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พื้นที่เกาะเต่า

ประเด็นการพัฒนา	ทิศทางการพัฒนา	ตัวชี้วัดร่วม (ทำงานกับใคร)
<p>1. Community Engagement: การมีส่วนร่วมของชุมชน และ ผู้ประกอบการ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างชุมชน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานรัฐในการบริหารจัดการเกาะ 2. Blue Club 3. การสื่อสารภายในเกาะ เพื่อคนเกาะและนักท่องเที่ยว 	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดเวทีประชุม Blue Club / Blue Talk อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง (เทศบาล, ชุมชน, สมาคมท่องเที่ยว) 2. ผู้ประกอบการเข้าร่วมข้อตกลงเกาะ ≥ 80% (โรงแรม, Dive School, Tour Operator) 3. จำนวนโครงการที่ชุมชนร่วมออกแบบและดำเนินการจริง
<p>2. Environment Management for Climate Change: การจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับเตรียมการโลกร้อน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดการขยะ 2. การจัดการน้ำ (แหล่งน้ำกับน้ำเสีย) 3. การจัดการพลังงานทางเลือก 4. ระบบอาหารของเกาะ (Locally sources-ประมงพื้นถิ่น/ อาหารท้องถิ่น (Authentic Experience) เมนูอาหารเพื่อรองรับปัญหา climate change (Island Menu Strategy)/ Low carbon food) - การจัดการทางทะเล) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปริมาณขยะเข้าสู่ระบบการจัดการของเกาะลดลงตามเป้าหมายรายปี (เทศบาลตำบลเกาะเต่า / โรงแรม / ร้านอาหาร) 2. ปริมาณขยะอินทรีย์ที่ถูกนำไปจัดการแบบหมุนเวียน (ตัน/ปี) (เทศบาลตำบลเกาะเต่า / ระบบจัดการขยะอินทรีย์ / โรงแรม / ร้านอาหาร) 3. สถานประกอบการที่สามารถแยกขยะได้ตามเกณฑ์มากกว่า 80% ของทั้งหมด (เทศบาลตำบลเกาะเต่า / โรงแรม / ร้านอาหาร / ผู้ประกอบการท่องเที่ยว) 4. คุณภาพน้ำทะเลและน้ำทิ้งผ่านเกณฑ์มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง / เทศบาลตำบลเกาะเต่า / หน่วยงานสิ่งแวดล้อม)

ประเด็นการพัฒนา	ทิศทางการพัฒนา	ตัวชี้วัดร่วม (ทำงานกับใคร)
		<p>5. จำนวนสถานประกอบการที่ลดหรือยกเลิกการใช้ Single-use Plastic ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด (เทศบาลตำบลเกาะเต่า / สมาคมท่องเที่ยวเกาะเต่า / โรงแรม / ร้านอาหาร)</p> <p>6. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการท่องเที่ยวลดลง (tCO₂e) เมื่อเทียบกับปีฐาน (เทศบาลตำบลเกาะเต่า / หน่วยงานสิ่งแวดล้อม / โรงแรม / ร้านอาหาร / ที่ปรึกษาด้านคาร์บอน)</p> <p>7. ร้อยละของร้านอาหารและโรงแรมที่มีเมนูใช้วัตถุดิบท้องถิ่น ตามฤดูกาล และเป็นเมนูลดคาร์บอน (ร้านอาหาร / โรงแรม / ประมงพื้นบ้าน / เทศบาลตำบลเกาะเต่า / สมาคมท่องเที่ยวเกาะเต่า)</p> <p>a. สัดส่วนรายได้จากภาคการท่องเที่ยวที่กระจายสู่ประมงพื้นบ้านและกลุ่มอาชีพท้องถิ่นเพิ่มขึ้น (ประมงพื้นบ้าน / วิสาหกิจชุมชน / ร้านอาหาร / โรงแรม)</p>
<p>3. Monitoring and Report Sustainability: การติดตามสถานะยั่งยืน</p>	<p>1. การติดตามสถานะยั่งยืน 2. รายงานสถานะปะการัง 4. ระบบนิเวศปะการัง 5. การจัดการท่องเที่ยว</p>	<p>1. มีฐานข้อมูลกลางด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวของเกาะเต่า (เทศบาลตำบลเกาะเต่า / กรมทรัพยากรทาง</p>

ประเด็นการพัฒนา	ทิศทางการพัฒนา	ตัวชี้วัดร่วม (ทำงานกับใคร)
	<p>6. การจัดการความปลอดภัยและความเสี่ยง</p>	<p>ทะเลและชายฝั่ง / สมาคมท่องเที่ยวเกาะเต่า / สถาบันการศึกษา / ผู้ประกอบการท่องเที่ยว)</p> <p>2. จัดทำรายงาน Koh Tao Sustainability Report อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง (เทศบาลตำบลเกาะเต่า / กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง / กรมการท่องเที่ยว / ททท. / สมาคมท่องเที่ยวเกาะเต่า / ภาคประชาสังคม / นักวิชาการ)</p> <p>3. มีการเผยแพร่ข้อมูลสถานะทรัพยากรและการท่องเที่ยวสู่สาธารณะอย่างโปร่งใส (เทศบาลตำบลเกาะเต่า / สมาคมท่องเที่ยวเกาะเต่า / หน่วยงานรัฐด้านสิ่งแวดล้อม / สื่อและแพลตฟอร์มดิจิทัล / ภาคประชาชน)</p> <p>4. จำนวนชุดข้อมูลด้านความยั่งยืนที่ได้รับการอัปเดต อย่างสม่ำเสมอในระบบกลางเพิ่มขึ้น</p> <p>5. (เทศบาลตำบลเกาะเต่า / หน่วยงานทรัพยากรธรรมชาติ / มหาวิทยาลัย / ผู้ประกอบการที่เป็นแหล่งข้อมูล)</p> <p>6. ข้อมูลจากรายงานความยั่งยืนถูกนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายและแผนพัฒนาเกาะ (เทศบาลตำบลเกาะเต่า / จังหวัดสุราษฎร์ธานี / หน่วยงานกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม /</p>

ประเด็นการพัฒนา	ทิศทางการพัฒนา	ตัวชี้วัดร่วม (ทำงานกับใคร)
		<p>คณะกรรมการขับเคลื่อน Vision 2030)</p> <p>7. จำนวนหน่วยงานและภาคีเครือข่ายที่เข้าถึงและใช้ข้อมูลร่วมกันเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง</p> <p>(หน่วยงานรัฐ / สมาคมท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ / สถาบันการศึกษา / ชุมชนท้องถิ่น / ภาคประชาสังคม)</p>
<p>4. Sustainable Tourism: การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดการนักท่องเที่ยวมาตรฐานท่องเที่ยวยั่งยืน การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว 2. การส่งเสริมวิถีชีวิตชาวเกาะ (Cultural/ กิจกรรม ช่อมทูน เส้นทางท่องเที่ยว BCG tourism) 3. การทำท่องเที่ยวฟื้นฟู (Regenerative tourism) ในการสำรวจปะการัง และเก็บขยะใต้ทะเล /Green fins 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวในจุดดำน้ำไม่เกินค่ามาตรฐานที่กำหนด (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง / สมาคมครูดำน้ำ / Dive School / สมาคมท่องเที่ยวเกาะเต่า / เทศบาลตำบลเกาะเต่า) 2. รายได้จากกิจกรรมชุมชนและการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องต่อปี (วิสาหกิจชุมชน / ประมงพื้นบ้าน / เทศบาลตำบลเกาะเต่า / ททท. / ผู้ประกอบการท่องเที่ยว) 3. จำนวนกิจกรรมฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นต่อปี (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง / Green Fins / สมาคมครูดำน้ำ / ชุมชนท้องถิ่น / นักท่องเที่ยวอาสา)

ประเด็นการพัฒนา	ทิศทางการพัฒนา	ตัวชี้วัดร่วม (ทำงานกับใคร)
		<p>4. สัดส่วนผู้ประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน Green / STGS / Green Fins เพิ่มขึ้น (กรมการท่องเที่ยว / ททท. / สมาคมท่องเที่ยวเกาะเต่า / โรงแรม / Dive School)</p> <p>5. รายได้จากกิจกรรมท่องเที่ยวชุมชนต่อปีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและกระจายสู่ท้องถิ่น (วิสาหกิจชุมชน / กลุ่มอาชีพท้องถิ่น / โรงแรม / ร้านอาหาร / เทศบาลตำบลเกาะเต่า)</p> <p>6. สัดส่วนนักท่องเที่ยวคุณภาพ (พักค้างตั้งแต่ 3 คืนขึ้นไป) เพิ่มขึ้น (โรงแรม / สมาคมท่องเที่ยวเกาะเต่า / ททท. / เทศบาลตำบลเกาะเต่า)</p>
<p>5. Marine Protection: การอนุรักษ์ทะเล</p>	<p>1.Green Fins/ natural sciences – citizen sciences 2. การปลูกปะการังเพิ่มขึ้น 3. การซ่อมทุ่น 4.การลาดตะเวนเพื่อตรวจสอบสถานะ 5.การให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์</p>	<p>1. จำนวนบ้านปลา/ทุ่นที่ได้รับการซ่อมบำรุงและสามารถใช้งานได้จริงตามแผน (กลุ่มประมงพื้นบ้าน / กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง / เทศบาลตำบลเกาะเต่า / หน่วยงานทางทะเลที่เกี่ยวข้อง)</p> <p>2. จำนวนเหตุฝ่าฝืนกติกากันในเขตคุ้มครองทางทะเลลดลงอย่างต่อเนื่อง (กลุ่มประมงพื้นบ้าน / กรมประมง / กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง /</p>

ประเด็นการพัฒนา	ทิศทางการพัฒนา	ตัวชี้วัดร่วม (ทำงานกับใคร)
		<p>เจ้าหน้าที่ตรวจการณ์ทางทะเล / เทศบาลตำบลเกาะเต่า)</p> <p>3. ความหลากหลายและความชุกชุมของสัตว์น้ำในพื้นที่อนุรักษ์เพิ่มขึ้น (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง / มหาวิทยาลัย / นักวิชาการ / เครือข่าย Citizen Science / ชุมชนท้องถิ่น)</p> <p>4. พื้นที่ทะเลที่อยู่ภายใต้การบริหารจัดการแบบ LMMA เพิ่มขึ้น (ตารางกิโลเมตร) (ชุมชนประมงพื้นบ้าน / กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง / เทศบาลตำบลเกาะเต่า / ภาคประชาสังคม)</p> <p>5. จำนวนกิจกรรมฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเล เช่น แนวปะการัง บ้านปลา และฟูน เพิ่มขึ้นต่อปี (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง / สมาคมครูดำน้ำ / Green Fins / ชุมชนท้องถิ่น / นักท่องเที่ยวอาสา)</p> <p>6. อัตราการพบสัตว์ทะเลเป้าหมาย (เช่น ปลาเศรษฐกิจ เต่า ปลาฉลาม) เพิ่มขึ้นจากค่าฐาน (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง / สมาคมครูดำน้ำ / Dive School / นักวิชาการ / เครือข่ายอาสาสมัครทางทะเล)</p>

ประเด็นการพัฒนา	ทิศทางการพัฒนา	ตัวชี้วัดร่วม (ทำงานกับใคร)
6.SMART technology	1.Smart Patrol Technique for Protected Area Management 2. Satellite data 3.Monitoring crisis 4. Tech diving-density 5. Monitoring maintenance ฟัน 6. คลังข้อมูลภูมิสารสนเทศทางทะเลและชายฝั่ง (Marine GI Portal	1. ระบบ Smart Patrol / CCTV สามารถใช้งานได้จริงและครอบคลุมพื้นที่เป้าหมาย (เทศบาลตำบลเกาะเต่า / กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง / กรมเจ้าท่า / เจ้าหน้าที่ตรวจการณ์ทางทะเล / หน่วยงานความมั่นคงที่เกี่ยวข้อง) 2. ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวและการใช้พื้นที่เชื่อมโยงแบบ Real-time ระหว่างหน่วยงาน (เทศบาลตำบลเกาะเต่า / สมาคมท่องเที่ยวเกาะเต่า / โรงแรม / Dive School / บริษัททัวร์ / ผู้พัฒนาระบบดิจิทัล) 3. มีฐานข้อมูล Marine GIS ของเกาะเต่าที่ใช้ในการบริหารจัดการและวางแผนพื้นที่ (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง / เทศบาลตำบลเกาะเต่า / มหาวิทยาลัย / หน่วยงานด้าน GIS และภูมิสารสนเทศ) 4. จำนวนจุดที่ติดตั้งระบบ Smart Patrol / Sensor / อุปกรณ์ตรวจจับ เพิ่มขึ้นตามแผน (เทศบาลตำบลเกาะเต่า / หน่วยงานทางทะเล / สถาบันวิจัย / ภาคเอกชนด้านเทคโนโลยี)

ประเด็นการพัฒนา	ทิศทางการพัฒนา	ตัวชี้วัดร่วม (ทำงานกับใคร)
		<p>5. อัตราการใช้งานระบบ Digital Green Pass ของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น (เทศบาลตำบลเกาะเต่า / โรงแรม / บริษัททัวร์ / สมาคมท่องเที่ยวเกาะเต่า / ผู้ให้บริการระบบดิจิทัล)</p> <p>6. ความครบถ้วนและความพร้อมใช้ของข้อมูลเชิงพื้นที่ (GIS) เพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบาย (เทศบาลตำบลเกาะเต่า / จังหวัดสุราษฎร์ธานี / หน่วยงานกำหนดนโยบาย / สถาบันการศึกษา / นักวิชาการ)</p>

6.4 แผนงานโครงการตาม Roadmap พร้อมระบุหน่วยงานหลัก/รองและคาดการณ์งบประมาณ

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้ประกอบการ Community Engagement: Project - 2026-2030

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วม	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และ ติดต่อ
1	โครงการ Koh Tao Blue Talk	<p>วัตถุประสงค์</p> <p>-เพื่อเปิดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างความร่วมมือในการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเกาะเต่าอย่างยั่งยืน</p> <p>แนวทางการดำเนินการ</p> <p>- จัดกิจกรรมในรูปแบบของวงสนทนาเพื่อนำเสนอสถานภาพของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ใหม่ๆแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>ตัวชี้วัดร่วม: มีการจัดกิจกรรมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง</p>	50,000	ต้องการทำ	✓	✓				<p>หน่วยงานหลัก</p> <p>ทช.</p> <p>เครือข่าย: สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวเกาะเต่า</p> <p>ชมรมครูดำนํ้าไทย เกาะเต่า และภาคชุมชน</p>
2	โครงการ “เกาะยิ้ม ชุมชนยั่งยืน” ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บนเกาะ	<p>วัตถุประสงค์</p> <p>- เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมบนเกาะ ทั้งบนบกและในทะเลของเกาะ (เช่น ปะการัง, หญ้าทะเล, และสัตว์ทะเลของเกาะ) และลดผลกระทบเชิงลบจากการท่องเที่ยว</p>	2,000,000 บาท	ต้องการทำ	✓	✓	✓	✓	✓	<p>ชมรมอนุรักษ์การดำน้ำ, กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง , ประมงพื้นบ้าน กลุ่มบริษัททัวร์</p> <p>ธุรกิจโรงแรมที่พักเชิงธรรมชาติ และชุมชนทุกภาคส่วน โดยมีเทศบาลส่งเสริมสนับสนุน</p>

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัด ร่วม	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และ ติดต่อ
		<p>- เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่สร้างมูลค่ากระจายรายได้เข้าถึงครัวเรือนในชุมชนอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน รวมทั้งยังเกิดประโยชน์ในเชิงอนุรักษ์</p> <p>แนวทางการดำเนินการ</p> <p>- จัดให้มีการฝึกอบรมองค์ความรู้เรื่องการอนุรักษ์อย่างถูกวิธี และนำชุมชน รวมถึงนักท่องเที่ยวที่เข้ามาร่วมสร้างและฟื้นฟูแนวปะการังในจุดเสื่อมโทรม</p> <p>- นำนักท่องเที่ยวร่วมกิจกรรมกับชุมชนในการทำประโยชน์ที่ให้ประสบการณ์เชิงชีวิตที่มากกว่าการท่องเที่ยว แต่เที่ยวอย่างไรให้เดิดประโยชน์แก่ชุมชน และสามารถเพิ่มการกระจายรายได้ไปในตัว</p> <p>- การกำหนด "พื้นที่ห้ามรบกวน" (No-Take Zones) สำหรับการอนุรักษ์ทรัพยากรใต้ทะเลและบก</p> <p>- จัดให้มีอาสาสมัครหรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Eco-tourism) เช่น การนำนักท่องเที่ยวสำรวจและติดตามสัตว์ทะเล และดูปะการัง การดำน้ำเก็บขยะ และซากอวน ทำความสะอาดบ้านเต่าทะเล เป็นต้น</p>								

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัด ร่วม	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และ ติดต่อ
		<p>ตัวชี้วัดร่วม</p> <p>กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนในการบันทึกสถิติสภาพการฟื้นฟูของทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่บนเกาะและสนน้ำจำนวนประชากรของสัตว์ใต้ทะเลที่เพิ่มมากขึ้นเต่าทะเล แนวปะการังที่อุดมสมบูรณ์ เพื่อมีการต่อยอดและหน่วยงานนำไปประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวต่อ</p>								

2. การจัดการสิ่งแวดล้อมสำหรับเตรียมการโลกร้อน Environment Management for Climate Change: Project - 2026-2030

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
1	โครงการ“เกาะ เต่าช่วยลด พลัง มดช่วยโลก”	<p>วัตถุประสงค์</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพื่อลดปริมาณของขยะ ที่ถูกนำไปทิ้ง บนกองขยะ ร้อยละ 30 ต่อปี - เพื่อพัฒนาระบบการคัดแยกขยะที่ต้นทาง ในครัวเรือน โรงแรม และสถานประกอบการ ให้ได้มาตรฐานและครบวงจร (ขยะอินทรีย์, รีไซเคิล, ทิ้งไป, อันตราย) <p>แนวทางการดำเนินการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการคัดแยกขยะ มุ่งเน้นการลงมือทำจริงของธุรกิจของครัวเรือน กิจกรรมต่างๆในพื้นที่ และ รวมไปถึงการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกๆครั้ง - การให้ความรู้จากศูนย์เรียนรู้รักษ์แบนแกชุมชน เกี่ยวกับขยะอินทรีย์ และการนำขยะมาสร้างนวัตกรรม รวมถึงการสร้างควมตระหนักแก่ผู้ประกอบการ ผนวกกับ“โครงการเกาะเต่าไม่เทรวม”ที่มีอยู่แล้ว - เทศบาลดำเนินการตามนโยบายการกำจัดขยะ โดยร่วมมือกับภาคเอกชนในการจัดหางบประมาณมาจัดการขยะบนของขยะ 	5,000,000 บาท	ต้องการทำ	✓	✓	✓	✓	✓	กรมการปกครองส่วน เทศบาล, เครือข่ายสมาคม ธุรกิจการท่องเที่ยวเกาะ เต่า, กลุ่มทุนในเครือ CP ALL รวมถึงความร่วมมือ ของชาวบ้านในพื้นที่ และ ภาคเอกชน

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
		ตัวชี้วัดร่วม มีเครือข่ายและทีมประเมินจัดบันทึกสถิติการเพิ่มลดในทุกๆ เดือนเพื่อมาจัดทำสถิติรายปี โดยมีคณะทำงานร่วมระหว่าง เทศบาลและภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่								
2	การจัดการขยะ ตกค้างและขยะ รายวัน แบบ บูรณาการ	เพื่อลด ขยะตกค้างและสร้างมูลค่าจากขยะ โดยการเปิด โอกาสให้เอกชน เข้ามาลงทุนและสร้างมูลค่าจากขยะได้	3 บาท/ ขยะ 1 กิโลกรัม	/	✓	/				-เทศบาล -เอกชน ที่ร่วมโครงการ -พันธมิตรทางการค้า(รถ ,เรือขนส่ง,ร้านค้า ของ เก่า)
3	การจัดการขยะ อินทรีย์(ขยะ เปียก เน่าเสีย) โดยเฉพาะ	เพื่อจัดการขยะเปียก จากผู้ประกอบการและชุมชน แบบครบ วงจร(เก็บ- จัดการ-บำบัด-แปรรูป-ทำลาย)	10 ล้าน บาท		/	/				เทศบาลร่วมกับชุมชนคน เกาะเต่า
4	โครงการ รณรงค์ การไม่ เท รวม	เพื่อจัดการกับขยะเปียกได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ชัดเจน มีการรณรงค์ จัดแคมเปญ ทุกๆ เดือน	1 ล้านบาท		/	/				สมาคมท่องเที่ยว ชมรม ดำน้ำ องค์กร อีสระ บน เกาะ นอกเกาะ

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
5	โครงการ ลด ขยะให้ได้ 10 ตัน/ วันใน 5 ปี	ปีที่ 1 : จัดการต้นตอขยะอินทรีย์ (Organic Waste Cut) เป้าหมาย ลดขยะอินทรีย์อย่างน้อย 8 ตันต่อวัน และ ควบคุมปริมาณขยะเข้าสู่ระบบไม่เกิน 15 ตันต่อวัน 1. ลงทุนระบบจัดการขยะอินทรีย์ชุมชน o จัดตั้งโรงเรือนหมักปุ๋ย/ก๊าซชีวภาพ หรือระบบเลี้ยงหนอนแมลงวันลาย (Black Soldier Fly) o รองรับขยะเศษอาหารจากชุมชน โรงแรม และร้านอาหาร 2. จัดซื้อรถเก็บขยะเฉพาะทาง o รถขนาดเล็ก 3-4 คัน สำหรับเก็บ “ขยะเศษอาหารเท่านั้น” o ห้ามปะปนกับถุงขยะทั่วไปหรือถุงดำ 3. ทำ MOU กับโรงแรมและร้านอาหาร o บังคับแยกขยะเปียกอย่างจริงจัง o กำหนดมาตรการ “ไม่แยก = ไม่เก็บ” โดยเทศบาล 4. จัดตั้งจุดรับทิ้งขยะอันตราย o จุด Drop-off สำหรับถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ และขยะอันตราย o ป้องกันการปนเปื้อนในระบบขยะทั่วไป	12 ล้าน บาท (ปีที่ 1) 5.5 ล้าน บาท (ปีที่ 2) 4 ล้านบาท (ปีที่3) 4 ล้านบาท (ปีที่4)	ต้องการทำ						เทศบาล+อบจ. +ทช +ผู้ประกอบการ+ สมาคม ฯ+ชุมชน+ กลุ่มการ ขนส่ง+ บริษัทรับซื้อ

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
		<p>ปีที่ 2 : ลดขยะหนัก (Heavy Waste Cut)</p> <p>เป้าหมาย ลดปริมาณขยะรวมเหลือ ไม่เกิน 12 ตันต่อวัน (ลดเพิ่มอีก 3 ตัน)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ติดตั้งเครื่องบดแก้ว (Glass Crusher) <ul style="list-style-type: none"> ○ บดขวดแก้วเป็นวัสดุคล้ายทราย ○ ใช้ผสมปูนหรือวัสดุก่อสร้างบนเกาะ ลดการขนกลับฝั่ง 2. ติดตั้งเครื่องอัดก้อน (Baler) <ul style="list-style-type: none"> ○ อัดพลาสติก กระดาษ ขวด PET และกระป๋อง ○ ลดจำนวนเที่ยวเรือขนส่ง และจำหน่ายให้ดีลเลอร์เพื่อนำรายได้เข้ากองทุน 3. ระบบมัดจำขวด (Deposit System) <ul style="list-style-type: none"> ○ ร้านค้าบนเกาะเรียกเก็บค้ำมัดจำขวด ○ ส่งเสริมการหมุนเวียนขวดกลับจุดรับคืน 100% 4. สนับสนุน Reverse Logistics <ul style="list-style-type: none"> ○ อุดหนุนค่าเรือขนส่งสินค้าเพื่อนำขยะรีไซเคิลอัดก้อนกลับฝั่ง 								

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
		<p>ปีที่ 3 : มาตรการ กฎหมาย และการเงิน (Rule & User Pay)</p> <p>เป้าหมาย รักษาระดับขยะไม่เกิน 12 ตันต่อวัน และเริ่มสร้างรายได้เข้ากองทุน</p> <p>หลักการ : ใครทิ้งมาก จ่ายมาก + บังคับใช้กฎหมายจริง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ระบบเก็บค่าธรรมเนียมตามปริมาณจริง (Pay-As-You-Throw) <ul style="list-style-type: none"> o เปลี่ยนจากเหมาจ่ายรายเดือนเป็นการขายถุงขยะเทศบาล หรือชั่งน้ำหนัก 2. มาตรการห้ามใช้พลาสติกใช้ครั้งเดียว <ul style="list-style-type: none"> o ประกาศเขตปลอดถุงหูหิ้วและหลอดพลาสติกทั้งเกาะ 3. จัดตั้งกองทุนรักษะเกาะเต่า <ul style="list-style-type: none"> o จัดเก็บค่าธรรมเนียมสิ่งแวดล้อมจากนักท่องเที่ยว (Landing Fee) o นำรายได้เข้ากองทุนขยะโดยตรง 4. ระบบ Koh Tao Green Pass ที่ทำเรือ <ul style="list-style-type: none"> o นักท่องเที่ยวชำระค่าธรรมเนียมและได้รับ QR Code / Digital Slip 5. Hotel Gatekeeper Model 								

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
		<ul style="list-style-type: none"> ○ ระบบเช็คอินโรงแรมต้องสแกน Green Pass ○ หากไม่มี โรงแรมเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหน้าเคาน์เตอร์และโอนเข้าระบบเทศบาลผ่าน Payment Gateway <p>ปีที่ 4 : เปลี่ยนขยะเป็นพลังงาน (Waste to Energy)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนาระบบผลิตเชื้อเพลิง RDF <ul style="list-style-type: none"> ○ ปรับปรุงเครื่องจักรเพื่อแปรรูปขยะพลาสติกเป็น ○ ใช้เป็นเชื้อเพลิงทดแทนหรือจำหน่าย 2. ติดตั้ง Smart Bin และถังขยะมาตรฐาน <ul style="list-style-type: none"> ○ จุดท่องเที่ยวและชายหาด ○ เน้นภาพลักษณ์สะอาด เป็นระเบียบ และมีการดูแลต่อเนื่อง <p>ปีที่ 5 : Green Island Inspire</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ศูนย์เรียนรู้ Upcycling <ul style="list-style-type: none"> ○ แปรรูปขยะพลาสติกเป็นของที่ระลึก เช่น กระถาง จานรองแก้ว ○ สร้างรายได้ให้ชุมชน 								

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
		<p>2. งานวิจัยและการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ จ้างที่ปรึกษาประเมินความสำเร็จของโครงการ ○ คำนวณปริมาณ Carbon Footprint ที่ลดได้ <p>3. ธนาคารขยะชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ พัฒนาระบบรับซื้อและบริหารขยะรีไซเคิลโดยชุมชน <p>ตัวชี้วัดความสำเร็จ</p> <p>ปีที่ 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • ปริมาณขยะเข้าสู่ระบบไม่เกิน 15 ตัน/วัน • แยกขยะเศษอาหารได้อย่างน้อย 8 ตัน/วัน • ผู้ประกอบการเข้าร่วมแยกขยะไม่น้อยกว่า 80% • ระบบปุ๋ย/ก๊าซชีวภาพใช้งานได้จริง มีรายงานผลรายเดือน <p>ปีที่ 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • ปริมาณขยะเข้าสู่ระบบไม่เกิน 12 ตัน/วัน • ขยะรีไซเคิลส่งกลับฝั่งอย่างน้อย 100 ตัน/เดือน • ร้านค้าเข้าร่วมระบบมัดจำขวดไม่น้อยกว่า 70% <p>ปีที่ 3</p>								

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
		<ul style="list-style-type: none"> • การใช้ถุงและหลอดพลาสติกลดลงอย่างน้อย 50% • รายได้ค่าธรรมเนียมครอบคลุม 50% ของงบดำเนินงาน • มีการอภิบาลเตือนและค่าปรับจริง • ร้านสะดวกซื้อเข้าร่วมเขตปลอดพลาสติก 100% <p>ปีที่ 4</p> <ul style="list-style-type: none"> • ปริมาณ RDF สอดคล้องกับขยะพลาสติกคงเหลือ • ไม่ขยายพื้นที่บ่อฝังกลบ • เครื่องจักร RDF เดินเครื่องไม่น้อยกว่า 90% • จุดถังขยะครอบคลุมพื้นที่สำคัญและใช้งานได้จริง <p>ปีที่ 5</p> <ul style="list-style-type: none"> • รายได้จากสินค้า Upcycling เข้าชุมชนอย่างต่อเนื่อง • ความพึงพอใจด้านความสะอาดของนักท่องเที่ยว $\geq 90\%$ • มีรายงานปริมาณคาร์บอนที่ลดได้จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 								

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
6	โครงการ“เกาะ เต่า น้ำใส”	<p>วัตถุประสงค์</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพื่อพัฒนาระบบบำบัดน้ำเสีย ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่สำคัญของชุมชนเกาะ ก่อนปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมเพื่อลดมลภาวะทางน้ำ - ปริมาณการลดการใช้ น้ำ ต่อครัวเรือน/ต่อคน ลดลงเมื่อเทียบเป็นร้อยละกับปีก่อนหน้า (วัดจากบิลค่าน้ำ หรือการสำรวจ) <p>แนวทางการดำเนินการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สร้าง “ระบบบำบัดน้ำเสียแบบบึงประดิษฐ์” ในพื้นที่ที่เหมาะสม และมีการ อบรมการจัดการน้ำเสียก่อนปล่อยทิ้ง และการกำจัดน้ำเสียในครัวเรือและโรงแรมและร้านอาหาร ต่างๆ (เช่น การใช้ถังดักไขมัน) - จัดสร้าง/ปรับปรุงระบบ "การกักเก็บน้ำฝน ที่เป็นแหล่งน้ำ สาธารณะบนเกาะสำหรับใช้ในยามฉุกเฉินสำหรับครัวเรือน และอาคารสาธารณะ <p>ตัวชี้วัดร่วม</p> <p>คุณภาพน้ำที่ดีขึ้น จากการจัดให้มีคณะทำงานร่วมในการเฝ้าเก็บข้อมูลเสียงสะท้อนจากภาคประชาชนที่ใช้น้ำ สาธารณะ และการส่งข้อมูลค่าของน้ำไปตรวจในทุกๆเดือน</p>	3,000,000 บาท	ต้องการทำ	✓	✓	✓			ตัวแทนของชุมชน, กรมการปกครอง, เทศบาล ,กรมทรัพยากร น้ำ ผู้ประกอบการ ท่องเที่ยว ร้านอาหาร และเครือโรงแรม

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
		เพื่อให้การจัดการระบบการจัดการน้ำเป็นไปอย่างยั่งยืนและ เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับสิ่งแวดล้อม								
7	โครงการระบบ อาหารของ เกาะเต่า	“ประมงพื้นบ้านเกาะเต่า (Koh Tao Fisherman’s Way : One Day as a Fisherman)” ปีที่ 1 ก่อร่างสร้างกลุ่ม & วางมาตรฐานกิจกรรม (Setup & Standard) วัตถุประสงค์ <ul style="list-style-type: none"> รวมกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านให้มีโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน พัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ให้ได้มาตรฐาน สะอาด ปลอดภัย และเล่าเรื่องได้ ทดสอบตลาดและปรับรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมก่อนเปิดขายจริง แนวทางการดำเนินการ	ปีที่ 1 : 5.5 ล้านบาท ปีที่ 2 : 350,000 บาท							

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
		<ul style="list-style-type: none"> ● จัดตั้งกลุ่มอย่างเป็นทางการ โดยจัดตั้ง “วิสาหกิจชุมชนประมงเรือเล็กเกาะเต่า” หรือกลุ่มท่องเที่ยววิถีประมง ● คัดเลือกปราชญ์ชาวบ้าน/แม่บ้านชาวเลที่มีทักษะการสอนและการทำอาหาร เป็นแกนนำกิจกรรม ● พัฒนา Fisherman Hub (พื้นที่เรียนรู้) ● ปรับปรุงเพิงพักหรือบ้านชาวประมงอย่างน้อย 1 แห่งเป็นพื้นที่ Workshop ● จัดระบบสุขาภิบาล เช่น พื้นสะอาด อ่างล้างปลา แคร่ตากปลาป้องกันแมลง ● จัดโต๊ะรับประทานอาหารพร้อมวิวทะเล เพื่อยกระดับประสบการณ์นักท่องเที่ยว ● ออกแบบหลักสูตรและเตรียมอุปกรณ์ ● จัดหาอุปกรณ์ความปลอดภัย (เสื้อชูชีพ) และอุปกรณ์กิจกรรม ● จัดเตรียมอุปกรณ์แปรรูปอาหาร บรรจุภัณฑ์ และเครื่องชั่งสุญญากาศ ● พัฒนา Storytelling เช่น ประวัติประมงเกาะเต่า การดูทิศลม การตองปลา 								

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
		<ul style="list-style-type: none"> ทดสอบตลาด (Test Run) โดยเชิญ Blogger โรงแรม ครูดำน้ำ ทดลองเข้าร่วมกิจกรรม รับข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงกิจกรรม อาหาร และการบริการ <p>ตัวชี้วัดร่วมกัน (ปีที่ 1)</p> <ul style="list-style-type: none"> จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสำเร็จ มีสมาชิกอย่างน้อย 10-15 คน พื้นที่ Workshop ผ่านเกณฑ์สุขาภิบาล (Clean Food Good Taste) คะแนนความพึงพอใจจากการทดสอบกิจกรรม มากกว่า 85% <p>ปีที่ 2 เปิดตลาด & สร้างแบรนด์สินค้าและประสบการณ์ (Marketing & Product)</p> <p>วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างการรับรู้กิจกรรม “One Day as a Fisherman” ในกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ พัฒนาสินค้าแปรรูปเป็นของฝากที่มีเรื่องราวและตรวจสอบแหล่งที่มาได้ รวมทั้ง จัดระบบรายได้และกองทุนประมงให้เกิดความโปร่งใสและยั่งยืน</p>								

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
		<p>แนวทางการดำเนินการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● สร้างแบรนด์ของฝากชุมชน ● ออกแบบโลโก้และบรรจุภัณฑ์สำหรับ “ปลาเค็ม เกาะเต่า” และ “หมึกแดดเดียว” ● ติด QR Code เพื่อเล่าเรื่องแหล่งที่มาและผู้จับ ปลา (Traceability) ● ทำการตลาดผ่านโรงแรมและพันธมิตร ● จัดทำโบรชัวร์และสื่อประชาสัมพันธ์วางที่ Lobby โรงแรม ● จัดระบบค่าคอมมิชชั่นให้ Reception เพื่อ กระตุ้นการขาย ● การตลาดออนไลน์และระบบจอง โดยเปิด Facebook / Instagram อย่างเป็นทางการ ใช้ ภาพถ่ายประสบการณ์จริง (บริการถ่ายรูปฟรี) เป็นจุดขายหลัก ● ยิงโฆษณาเจาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่กำลังจะ เดินทางมาเกาะเต่า ● บริหารกองทุนประมงพื้นบ้าน โดยแบ่งรายได้จาก ค่ากิจกรรม 1,900 บาท เป็นค่าแรง ค่าอาหาร ค่า 								

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
		<p>บริหาร จัดสรร 5-10% เข้ากองทุนเพื่อกิจกรรม อนุรักษ์ เช่น ปล่อยพันธุ์ปู ซ่อมซุ้มปลา ตัวชี้วัดร่วมกัน (ปีที่ 2)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มีนักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมเฉลี่ย 30-50 คน ต่อเดือน ● รายได้เข้ากลุ่มประมงเฉลี่ย 50,000-90,000 บาทต่อเดือน ● สินค้าแปรรูปของชุมชนวางจำหน่ายในร้านของที่ ระลึกอย่างน้อย 3 แห่งบนเกาะ <p>ปีที่ 3 ความยั่งยืน & การถ่ายทอดสู่อนาคต (Sustainability & Legacy)</p> <p>วัตถุประสงค์ เพื่อรักษาสมดุลทรัพยากรทะเลผ่านการ ท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ สร้างคนรุ่นใหม่ให้เห็นคุณค่า อาชีพประมงพื้นบ้าน ยกกระดับสินค้าชุมชนให้เป็น เอกลักษณ์ของเกาะเต่า</p> <p>แนวทางการดำเนินการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Seasonal Calendar (กินตามฤดูกาล) 								

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
		<ul style="list-style-type: none"> ● กำหนดชนิดสัตว์น้ำที่ใช้ในแต่ละฤดูกาล ● งดกิจกรรมในช่วงสัตว์น้ำวางไข่ ● สื่อสารให้นักท่องเที่ยวเข้าใจแนวคิด “กินสิ่งที่ทะเลให้” ● ยุวทูตชาวเล (Junior Guide) ● ดึงเยาวชนในชุมชนมาช่วยเป็นไกด์หรือผู้ช่วยกิจกรรม ● ฝึกทักษะภาษาและการสื่อสาร ● สร้างความภูมิใจในอาชีพและลดการย้ายถิ่น ● พัฒนา Signature Product ของเกาะเต่า ผลักดันสินค้าเด่น 1 รายการ เช่น ปลาเค็มหรือหมึกแดดเดียว วางตำแหน่งเป็น “ของดีเกาะเต่า” ที่นักท่องเที่ยวต้องซื้อกลับบ้าน <p>ตัวชี้วัดร่วมกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> ● กิจกรรมดำเนินได้ต่อเนื่องโดยไม่กระทบทรัพยากรทะเล ● มีเยาวชนเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมอย่างน้อย 3-5 คนต่อปี ● สินค้า Signature เป็นที่จดจำและสร้างรายได้ประจำให้ชุมชน 								

3. การติดตามสถานะยั่งยืน Monitoring and Report Sustainability: Project - 2026-2030

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และ ติดต่อ
1	การจัดการนักท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว	<p>แนวทางการดำเนินการ</p> <p>ปีที่ 1 (พ.ศ. 2571)</p> <p>อุดรรัวระบบด้วยเครือข่ายที่พักและการจัดเก็บข้อมูล (Stop Leaks via Hotels)</p> <p>1. ระบบจัดเก็บค่าธรรมเนียมผ่านที่พัก (Hotel Gatekeeper Model)</p> <ul style="list-style-type: none"> o ยกเลิกการเก็บเงินสดหน้าท่าเรือ เพื่อลดความแออัดและความล่าช้า o จัดทำ MOU กับโรงแรมและที่พักทุกแห่ง กำหนดให้การแสดงหลักฐานการชำระค่าธรรมเนียมเป็นเงื่อนไขการเข้าพัก o เทศบาลจัดทำ QR Code ทางการ (QR Standee) แจกให้ทุกโรงแรมตั้ง ณ เคาน์เตอร์เช็คอิน o พนักงานเช็คอินตรวจสอบสลิป หากยังไม่ชำระ ให้ดำเนินการสแกนและชำระเงิน ณ จุดเช็คอินทันที <p>2. จัดเก็บค่าธรรมเนียมกลุ่ม Day Trip (Dive Shop Gatekeeper)</p>	<p>ปีที่1 5.5 ล้านบาท</p> <p>ปีที่ 2 2.3 ล้านบาท</p> <p>ปีที่ 3 2.3 ล้านบาท</p>	ต้องการทำ						ทช+ชมรมดำน้ำ+ชมรมเรือท่องเที่ยว+สมาคมฯ+ความร่วมมือเทคโนโลยีจากมหาวิทยาลัย+ปราชญ์ชาวบ้าน+ประชาชน+นักท่องเที่ยว

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และ ติดต่อ
		<ul style="list-style-type: none"> ○ สำหรับนักท่องเที่ยวไปเช้า-เย็นกลับ (ไม่พักค้างคืน) ○ ร้านค้าน้ำหรือบริษัททัวร์ทำหน้าที่เป็นด่านจัดเก็บแทนโรงแรม ○ ต้องแสดงหลักฐานการชำระหรือสแกนจ่ายก่อนลงเรือทุกครั้ง <p>3. นิรโทษกรรมและขึ้นทะเบียนที่พักนอกระบบ (Accommodation Registry)</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ เปิดให้ที่พักนอกระบบ เช่น โฮสเทล วิลล่า เข้าลงทะเบียนโดยไม่ย้อนหลัง บทลงโทษ ○ แจก QR Standee ให้ตั้งหน้าที่พัก ○ จัดทำฐานข้อมูลจำนวนห้องพักที่แท้จริงของเกาะเต่า <p>ปีที่ 2 (พ.ศ. 2572) จัดระเบียบพื้นที่และกระจายกิจกรรมท่องเที่ยว (Zoning & Diversify)</p> <p>1. กำหนดโซนและระบบจองคิวกิจกรรมทางทะเล (Marine Time Slot)</p>								

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และ ติดต่อ
		<ul style="list-style-type: none"> ○ ใช้ข้อมูลวิจัย Carrying Capacity กำหนดโควตาการเข้าใช้พื้นที่ ○ พัฒนาแอปพลิเคชันหรือระบบจองรอบดำน้ำในจุดยอดนิยม ○ ใช้มาตรการหมุนเวียนจุดดำน้ำ (Rotation) เพื่อฟื้นฟูแนวปะการัง <p>2. ส่งเสริม Homestay มาตรฐานชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ สนับสนุนชาวบ้านปรับปรุงบ้านพักให้ได้มาตรฐาน ○ ช่วยลดปัญหาค่าที่พักสูง และเพิ่มทางเลือกให้นักท่องเที่ยว ○ เชื่อมโยงกับกิจกรรมท่องเที่ยวชุมชน เช่น โปรแกรม “ประมงพื้นบ้านเกาะเต่า” ○ สร้างแบรนด์ “Koh Tao Local Stay” <p>3. สร้างแรงจูงใจให้โรงแรมและที่พัก (Hotel Incentive)</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ มอบรางวัลหรือเกียรติบัตรให้ผู้ประกอบการที่ให้ความร่วมมือ 								

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และ ติดต่อ
		<ul style="list-style-type: none"> ○ พิจารณามาตรการจูงใจ เช่น ลดภาษี ป้ายหรือภาษีที่ดิน สำหรับโรงแรมที่ จัดเก็บค่าธรรมเนียมได้ครบถ้วน <p>ปีที่ 3 (พ.ศ. 2573) เกาะอัจฉริยะและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Smart & Sustainable Island)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ระบบ Digital Green Pass (Validation System) <ul style="list-style-type: none"> ○ ยกเว้นจากการตรวจสอบเงินเป็น ระบบ QR Green Pass ○ พนักงานโรงแรมสแกนเพื่อตรวจสอบ ความถูกต้องแบบเรียลไทม์ ○ ป้องกันการปลอมแปลงหรือการนำสลิป กลับมาใช้ซ้ำ ○ Green Pass สามารถใช้เป็นส่วนลด ร้านค้าและบริการบนเกาะ เพื่อเพิ่ม มูลค่าให้ผู้จ่าย 2. ปรับโครงสร้างค่าธรรมเนียม (New Fee Structure) 								

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และ ติดต่อ
		<ul style="list-style-type: none"> ○ พิจารณาปรับอัตราค่าธรรมเนียม เช่น 50-100 บาท ○ รวมสิทธิประโยชน์ เช่น ประกันอุบัติเหตุ สำหรับนักท่องเที่ยว ○ ใช้กลไกราคาเป็นเครื่องมือคัดกรอง นักท่องเที่ยวคุณภาพ <p>3. พัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวบนฝั่ง (Land-based Activities)</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ พัฒนาเส้นทางเดินป่า จุดชมวิว และ กิจกรรมวัฒนธรรม ○ ดึงสัดส่วนนักท่องเที่ยวขึ้นจากกิจกรรม ทางทะเลอย่างน้อย 30% ○ ลดแรงกดดันต่อระบบนิเวศทางทะเล <p>ตัวชี้วัดความสำเร็จ ปีที่ 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • โรงแรมและที่พักเข้าร่วมโครงการ 100% • รายได้ค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นมากกว่า 50% • ไม่มีควิสะสมหน้าท่าเรือ • จัดเก็บค่าธรรมเนียมจากกลุ่ม Day Trip ได้ครบถ้วน 								

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และ ติดต่อ
		<ul style="list-style-type: none"> • ที่พักนอกระบบเข้าสู่ฐานข้อมูลมากกว่า 80% <p>ปีที่ 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • ความหนาแน่นในจุดดำน้ำไม่เกินค่ามาตรฐาน • แนวปะการังมีแนวโน้มพื้นตัวดีขึ้น • Homestay มาตรฐานเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 100 ห้อง • รายได้กระจายสู่ชุมชนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น • ความพึงพอใจของผู้ประกอบการโรงแรมในระดับดีขึ้น <p>ปีที่ 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • ระบบตรวจสอบค่าธรรมเนียมมีความแม่นยำ 100% • ข้อมูลการเข้าพักและการชำระเงินเชื่อมโยงแบบ Real-time • กองทุนมีรายได้เพียงพอสำหรับดูแลระบบ สาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อม • นักท่องเที่ยวพึงพอใจในสิทธิประโยชน์จาก Green Pass • สัดส่วนกิจกรรมท่องเที่ยวบนฝั่งเพิ่มขึ้นตามเป้าหมาย 								

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และ ติดต่อ
2	การติดตาม รายงานผล	วัตถุประสงค์ จัดตั้งฐานข้อมูลส่วนกลางและเผยแพร่ความ ยั่งยืนประจำปีอย่างโปร่งใส แนวทาง เพื่อหาข้อมูลจัดการได้ง่าย -ออกแบบ และกำหนดตัวชี้วัด ช่องทางการจัดเก็บข้อมูล -ติดตามผลโครงการ D9, B2, B7 รวบรวมรวมข้อมูลในแบบ มาตรฐาน -รายงานผลประจำปีสู่สาธารณะ kohtao.com	5 ล้านบาท	ต้องการทำ	✓	✓	✓	✓	✓	
3	โครงการ “เกาะปลอด เสียง จราจร ปลอดภัย” ส วั ส ตี ภ า พ ความปลอดภัย มลภาวะทาง เสียงและแสง รวมถึงการใช้ รถใช้ถนนบน เกาะ	วัตถุประสงค์ - สามารถลดและควบคุมระดับเสียงและแสง ที่ปล่อยออกมา จากสถานบันเทิงให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานตามที่กำหนด ไม่ให้รบกวนการพักผ่อนของชุมชนและนักท่องเที่ยวได้ - สามารถลดปัญหาการจราจรและอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากความ แออัดจากการท่องเที่ยวได้ แนวทางการดำเนินการ - มีการกำหนดมาตรฐานของระดับเสียงสูงสุดที่อนุญาต (เช่น 85-90 dBA ภายในอาคาร และ 60-70 dBA นอกอาคารใน ระยะ 10 เมตรหลังเวลา 00:00 น.) - กำหนดเวลาปิดบริการที่เข้มงวดสำหรับการแสดงดนตรี สด/การใช้แสงและเสียงดัง (เช่น ไม่เกิน 00:00 น.)	500,000 บาท	ต้องการทำ	✓	✓	✓	✓	✓	กรมการปกครอง เทศบาล, เจ้าหน้าที่ ตำรวจ ธุรกิจในเครือ กิจการสถานบันเทิง

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และ ติดต่อ
		<p>- การควบคุมความเร็ว กำหนดเขตควบคุมความเร็วสูงสุดบนถนนหลัก และในเขตชุมชน พร้อมติดตั้งป้ายบอกทางที่ชัดเจน และการมีลูกระนาดชะลอความเร็วที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ</p> <p>- จัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในช่วงเทศกาล</p> <p>- จัดทำทางเท้าแยกให้ชัดเจนกับเส้นทางที่ใช้จราจร รวมถึงมีการควบคุมปริมาณรถ</p> <p>ตัวชี้วัดร่วม</p> <p>อาศัยความร่วมมืออย่างสูงระหว่างเจ้าของสถานประกอบการ ชุมชน และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย โดยควรมีการกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนสำหรับการฝ่าฝืนแนวปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและเพิ่มความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว</p>								
4	โครงการ ความปลอดภัย	<p>ปีที่ 1 (พ.ศ. 2569)</p> <p>กฎเหล็กร้านเช่า & การสร้างความเข้าใจ (<i>The Gatekeeper</i>): ร้านเช่ารถคือ “ด่านหน้า” ของความปลอดภัย ต้องร่วมมือกันคัดกรอง 100%</p> <p>แนวทางการดำเนินการ</p>	ปีที่ 1 : 800,000 บาท		✓	✓	✓	✓	✓	

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และ ติดต่อ
		<p>1. จัดทำ MOU มาตรฐานร้านเช่ารถ</p> <ul style="list-style-type: none"> • เทศบาล ดำรวจ และชมรมร้านเช่ารถ ลงนามข้อตกลงร่วมกัน • กำหนด “กฎเหล็ก” ร่วมกัน ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> ○ ผู้ขับขี่ไม่มีทักษะ → ห้ามปล่อยรถเด็ดขาด ○ ต้องมีการ Test Drive ต่อหน้าร้าน ก่อนเช่าทุกครั้ง ○ ตรวจสอบใบขับขี่สากลหรือใบขับขี่จริง อย่างเข้มงวด <p>2. สื่อประชาสัมพันธ์ “Do’s & Don’ts” สำหรับนักท่องเที่ยว</p> <ul style="list-style-type: none"> • ผลิตวิดีโอความยาวประมาณ 3 นาที <ul style="list-style-type: none"> ○ เปิดวนในร้านเช่ารถและทำเรือ ○ เน้นประเด็นเสี่ยง เช่น ทางชัน การย้อยนศร และการสวมหมวกกันน็อค • ติดสติ๊กเกอร์มาตรฐานหน้ารถเช่าทุกคัน <ul style="list-style-type: none"> ○ “Keep Left” ○ “Wear Helmet” <p>3. เขตควบคุมเสียง (ระยะเริ่มต้น)</p>	<p>ปีที่ 2 : 4,000,000 บาท</p> <p>ปีที่ 3 : 5,000,000 บาท</p>							

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และ ติดต่อ
		<ul style="list-style-type: none"> • ขึ้นทะเบียนรถจักรยานยนต์วิบากและรถดัดแปลง ท่อทุกคันบนเกาะ • รณรงค์ขอความร่วมมือเรื่องเสียงรบกวนในเขต ชุมชน <p>งบประมาณรวม</p> <p>ปีที่ 2 (พ.ศ. 2570) วิศวกรรมจราจร & การบังคับใช้ กฎหมาย (Engineering & Enforcement) โดย ปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อกฎ และบังคับใช้ กฎหมายอย่างจริงจัง</p> <p>แนวทางดำเนินการ</p> <p>1. ปรับปรุงเครื่องหมายและสภาพทางจราจร</p> <ul style="list-style-type: none"> • ทาสีพื้นถนนและลูกศรบอกทิศทาง ป้องกันการ ย้อนศร • ติดเส้นขาว-แดง (ห้ามจอด) ในจุดคับขันและทาง โค้ง • ติดตั้งกระจกโค้งในจุดอับสายตา <p>2. ปราบปรามรถจอดอย่างจริงจัง</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตั้งด่านตรวจวัดระดับเสียง (Decibel Check) ร่วมกับตำรวจและขนส่ง 								

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และ ติดต่อ
		<ul style="list-style-type: none"> รถที่เสียงเกินมาตรฐาน <ul style="list-style-type: none"> ห้ามใช้งานจนกว่าจะเปลี่ยนท่อ ยึดท่อหรือปรับในอัตราสูง <p>3. จัดตั้งอาสาจราจร (Safety Guard)</p> <ul style="list-style-type: none"> จ้างหรือฝึกอบรม อปพร./อาสาจราจร ช่วยโบกรถตามแยกสำคัญช่วงเร่งด่วน ให้คำแนะนำและตักเตือนเรื่องการสวมหมวกกันน็อค <p>ปีที่ 3 (พ.ศ. 2571) เทคโนโลยี & ความยั่งยืน (Smart Safety) ใช้เทคโนโลยี และระบบร่วมรับผิดชอบ ลดภาระคน เพิ่มประสิทธิภาพ</p> <p>แนวทางการดำเนินการ</p> <p>1. ระบบ CCTV อัจฉริยะ (AI)</p> <ul style="list-style-type: none"> ติดตั้งกล้องตรวจจับการฝ่าฝืนกฎจราจร เช่น <ul style="list-style-type: none"> ไม่สวมหมวกกันน็อค ขับย้อนศร ส่งข้อมูลใบสั่งไปยังร้านเช่ารถ <ul style="list-style-type: none"> หักค่าปรับจากเงินมัดจำลูกค้าได้โดยตรง <p>2. กองทุนช่วยเหลือฉุกเฉินนักท่องเที่ยว</p>								

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และ ติดต่อ
		<ul style="list-style-type: none"> • บูรณาการกับ “ค่าเหยียบเกาะ” • จัดสรรเป็นประกันอุบัติเหตุกลุ่มสำหรับนักท่องเที่ยว • สนับสนุนอุปกรณ์กู้ชีพแก่คลินิกและ รพ.สต. <p>3. โซนปลอดภัยทางเสียง</p> <ul style="list-style-type: none"> • ประกาศเขต “Quiet Zone” ในพื้นที่พักอาศัย <ul style="list-style-type: none"> ◦ ห้ามรบกวนเสียงดังเข้าโดยเด็ดขาด • ส่งเสริมการใช้รถจักรยานยนต์ไฟฟ้า (EV Bike) สำหรับเช่า <p>ตัวชี้วัดความสำเร็จ</p> <p>ปีที่ 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • ร้านเช่ารถ 100% ลงนาม MOU • อุบัติเหตุจากผู้ขับขี่มือใหม่ลดลงอย่างน้อย 30% • นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลความปลอดภัยก่อนสตาร์ทรถ • ไปสั่งจรรยาจาก “ความไม่รู้” ลดลง • มีฐานข้อมูลรบกวนเสียงดังครบถ้วน <p>ปีที่ 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • จุดเสี่ยงอุบัติเหตุ (Black Spots) ลดลง 50% • การจราจรเป็นระเบียบในโซนแม่หาด-ทรายรี 								

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และ ติดต่อ
		<ul style="list-style-type: none"> • ข้อร้องเรียนเรื่องเสียงดังลดลงมากกว่า 60% • ไม่มีรถจอดในเขตชุมชนหลัง 22.00 น. • อัตราการสวมหมวกกันน็อคเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ปีที่ 3 <ul style="list-style-type: none"> • อัตราการฝ่าฝืนกฎจราจรลดลงสู่ระดับต่ำสุด • ร้านเช่าสามารถเรียกเก็บค่าปรับจากลูกค้าได้จริง • ผู้บาดเจ็บได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงที • ความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น • สัดส่วนรถเช่า EV เพิ่มขึ้น 10-20% 								

4. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน Sustainable Tourism : Project - 2026-2030

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัด ร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และ ติดต่อ
1	การสร้างมูลค่า จาก การใช้ทรัพยากร และเพื่อดูแล บำรุงรักษา ทรัพยากร (เก็บค่า เข้าเกาะ)	เพื่อนำเงินมา ใช้ในการจัดการ ทรัพยากร ทางการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม โดยการเก็บ ค่าธรรมเนียมเข้าเกาะเพื่อนำเงินส่วนนำไปเป็น ค่าใช้จ่ายและสนับสนุนโครงการต่าง	จัดเก็บ ค่าธรรมเนียม 100บาท/คน		✓	✓				เทศบาล ร่วมกับองค์กร อิสระภาคเอกชน
2	การสนับสนุนชุมชน	วัตถุประสงค์ จัดตั้งกลไกการสนับสนุนชุมชน เพิ่มกิจกรรมที่ สร้างรายได้ช่วงโลว์ซีซั่น แนวทางการดำเนินการ 1.จัดตั้งกองทุน เช่น ค่าธรรมเนียมนักท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 2.โครงการพัฒนาอาชีพ หรือโครงการสนับสนุน ประมงในชุมชนเพื่อสร้างวิถีให้นักท่องเที่ยวได้ จับจ่าย 3.ส่งเสริมบริการหรือสินค้าท้องถิ่นให้มาก ไม่ว่าจะ เป็นปลาที่ชาวบ้านหามาได้ ร้านอาหารของ คนในชุมชน ตัวชี้วัด -มูลค่าที่ถูกส่งเข้ากองทุน (บาท/ปี)	1 ล้านบาท	ทำอยู่	✓	✓	✓			

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัด ร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และ ติดต่อ
		-ความพึงพอใจและความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน ต่อการท่องเที่ยว -สัดส่วนรายได้เสริมของครัวเรือนช่วงหน้าโลว์								

5. การอนุรักษ์ทะเล Marine Protection: Project - 2026-2030

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
1	Green FIN	<p>วัตถุประสงค์หลัก</p> <p>ปกป้องและอนุรักษ์แนวปะการังผ่านการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางทะเลที่ยั่งยืน โดยมีรายละเอียดดังนี้:</p> <ol style="list-style-type: none"> สร้างมาตรฐานการดำน้ำที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม: กำหนดแนวทางปฏิบัติ (Code of Conduct) 15 ข้อ สำหรับผู้ประกอบการท่องเที่ยวและนักดำน้ำ เพื่อลดผลกระทบเชิงลบต่อระบบนิเวศ เช่น การไม่ทอดสมอในแนวปะการัง การไม่ให้อาหารปลา และการไม่สัมผัสปะการัง สร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ: สนับสนุนให้ร้านค้าดำน้ำและรีสอร์ทเข้าร่วมเป็นสมาชิก เพื่อรับการฝึกอบรมและประเมินผลการดำเนินงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เฝ้าระวังและรายงานสถานภาพปะการัง: ใช้เครือข่ายนักดำน้ำอาสาสมัคร (Citizen Science) ภายใต้โปรแกรม "ReefWatch" เพื่อ 		อยู่ในแผน	✓	✓	✓	✓	✓	ทช ร่วมกับบริษัทดำน้ำ และสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวเกาะเต่า

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
		<p>ติดตามการเปลี่ยนแปลงของแนวปะการังและรายงานความผิดปกติ</p> <p>4. สร้างความตระหนักรู้: เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับนักท่องเที่ยวและบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล</p> <p>5. ลดมลพิษในทะเล: สนับสนุนโครงการต่อเนื่อง เช่น การรณรงค์ลดการใช้พลาสติก (Say No to Plastic) เพื่อลดขยะทะเลที่ส่งผลกระทบต่อปะการังและสัตว์ทะเลหายาก</p>								
2	โครงการซ่อมบำรุงและฟื้นฟูบ้านปลา (ซึ่งปลา) เกาะเต่า (Koh Tao Community Fish Shelter)	<p>วัตถุประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อฟื้นฟูและรักษาความสมบูรณ์ของแหล่งอาศัยสัตว์น้ำชายฝั่งผ่านระบบบ้านปลา (ซึ่งปลา) 2. เพื่อเพิ่มปริมาณปลาเศรษฐกิจทั้งปลาเล็กและปลาใหญ่ในระยะยาว 3. เพื่อสร้างฐานทรัพยากรทางทะเลที่เอื้อต่อการประมงพื้นบ้านและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 			✓	✓	✓	✓	✓	<p>หน่วยงานหลัก</p> <ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มประมงพื้นบ้านเกาะเต่า <p>หน่วยงานสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> • เทศบาลตำบลเกาะเต่า • กรมประมง

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
	Maintenance Project)	<p>4. เพื่อใช้บ้านปลาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้และสื่อสารคุณค่าการอนุรักษ์แก่สาธารณะ</p> <p>แนวทางการดำเนินการ</p> <p>1. สำรวจและประเมินสภาพบ้านปลาเดิม</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ ตรวจสอบจุดวางขั้วปลาเดิม พิกัด ความสมบูรณ์ และการใช้งานจริง ○ ใช้ข้อมูลภาพถ่ายใต้น้ำ กล้องใต้น้ำ และพิกัดที่เคยบันทึกไว้ <p>2. ซ่อมบำรุงและปรับปรุงโครงสร้างบ้านปลา</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ ซ่อมท่อน ผูกเชือกใหม่ (ใช้เชือกตามมาตรฐาน เช่น 8-14 มม.) ○ ปรับโครงสร้างให้เหมาะกับสภาพพื้นทะเล (โคลน/น้ำเดิน/น้ำวน) ○ ใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อระบบนิเวศ เช่น ท่อปูน ไม้ไผ่ <p>3. กำหนดโซนวางบ้านปลาอย่างเหมาะสม</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ เน้นพื้นที่น้ำลึก เช่น อ่าวโหลก บ้านเก่า ○ หลีกเลี่ยงเส้นทางเดินเรือท่องเที่ยว และเรือข้ามเกาะ 								<ul style="list-style-type: none"> • กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) • ธนาคารกรุงไทย (ด้านงบประมาณ/ CSR) • มูลนิธิรักษ์ไทย (ข้อมูล ตารางจับปลา กติกา) • สมาคมท่องเที่ยวเกาะเต่า • หน่วยงานทางทะเล/อาสาสมัคร แนวร่วมชุมชน

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
		<ul style="list-style-type: none"> ○ ประสานข้อมูลเส้นทางเรือกับ ผู้ประกอบการเดินเรือ <p>4. จัดทำระบบข้อมูลบ้านปลา</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ จัดทำทะเบียนบ้านปลา (จำนวนชุด พิกัด วันที่ติดตั้ง) ○ เชื่อมโยงข้อมูลการจับปลาแบบราย เดือนต่อหนึ่งถัง เพื่อประเมินความ คุ้มค่า <p>ตัวชี้วัดร่วมกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> • บ้านปลาได้รับการซ่อมบำรุงและใช้งานได้จริง ตามแผน • พบการกลับมาของปลาเป้าหมาย (เช่น ปลาแดง ตาดำ ปลาเศรษฐกิจ) • มีข้อมูลผลผลิตประมงจากพื้นที่บ้านปลาอย่าง ต่อเนื่อง • ไม่มีข้อร้องเรียนเรื่องบ้านปลากัดขวางเส้นทาง เรือ 								

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
3	โครงการ ลาดตระเวนและ ติดตามสถานะ ทรัพยากรทาง ทะเลโดยชุมชน (Community- based Marine Patrol & Monitoring Project)	<p>วัตถุประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อเฝ้าระวังการใช้ทรัพยากรทางทะเลในพื้นที่บ้านปลาและเขตประมงพื้นบ้าน 2. เพื่อป้องกันกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ เช่น อวนถ่วง การตกปลาในเขตซั้ง 3. เพื่อเสริมสร้างบทบาทชุมชนในการบังคับใช้กติกาควคู้กับกฎหมาย 4. เพื่อจัดเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับการวางแผนอนุรักษ์ในอนาคต <p>แนวทางการดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดตั้งทีมลาดตระเวนชุมชน <ul style="list-style-type: none"> ○ คัดเลือกสมาชิกประมงพื้นบ้านที่ปฏิบัติงานจริง ○ จัดตารางลาดตระเวนช่วงเวลาสำคัญ (ลมเจียบ / ฤดูจับปลา) 2. เฝ้าระวังและบันทึกพฤติกรรมเสี่ยง <ul style="list-style-type: none"> ○ การใช้อวนถ่วงในพื้นที่ต้องห้าม ○ การนำเรื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาตกปลาในเขตบ้านปลา ○ การทิ้งสมอหรือจอดเรือผิดวิธีใกล้ซั้งปลา 			✓	✓	✓	✓	✓	<p>หน่วยงานหลัก</p> <ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มประมงพื้นบ้านเกาะเต่า <p>หน่วยงานสนับสนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> • เทศบาลตำบลเกาะเต่า • กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง • กรมประมง • สมาคมท่องเที่ยวเกาะเต่า • เครือข่ายเรือดำน้ำ / เรือท่องเที่ยว • อาสาสมัครทางทะเล

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
		<p>3. ระบบรายงานและประสานงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ บันทึกข้อมูลการตรวจพบ พร้อมภาพถ่าย/พิกัด ○ รายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย ○ ใช้กลุ่ม LINE และช่องทางภายในกลุ่มเป็นเครื่องมือสื่อสารหลัก <p>4. เชื่อมโยงกับกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ เปิดพื้นที่บ้านปลาเป็นแหล่งเรียนรู้ (ต้องแจ้งล่วงหน้า) ○ ใช้วิดีโอและภาพถ่ายได้นำเป็นสื่อสร้างความเข้าใจแก่สาธารณชน <p>ตัวชี้วัดร่วมกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> • มีการลาดตระเวนอย่างสม่ำเสมอและมีบันทึกข้อมูล • จำนวนเหตุฝ่าฝืนในพื้นที่บ้านปลาลดลง • หน่วยงานรัฐนำข้อมูลไปใช้บังคับใช้กฎหมายจริง • ความร่วมมือระหว่างชุมชน-หน่วยงาน-ภาคท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 								

6. SMART technology

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์/แนวทางการดำเนินการ/ ตัวชี้วัดร่วมกัน	งบประมาณ (บาท)	สถานะ (ต้องการทำ/ อยู่ในแผน)	2569	2570	2571	2572	2573	หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลัก/เครือข่าย / ผู้ประสานงาน และติดต่อ
1	โครงการติดตั้งกล้อง CCTV และระบบดาวเทียม ในจุดท่องเที่ยวค่าน้ำที่มีความหนาแน่นของเรือสูง	<p>วัตถุประสงค์</p> <p>เพื่อควบคุมปริมาณเรือให้สัมพันธ์กับปริมาณทุนผูกเรือ เพื่อลดความเสียหายต่อทรัพยากรฯ และเพื่อยืดอายุการใช้งานของทุนผูกเรือ</p> <p>แนวทางการดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดทำ และติดตั้งกล้อง CCTV และระบบที่จะสามารถติดตามได้แบบ Real time - จัดทำ และติดตั้งระบบดาวเทียมเพื่อใช้ในการนับสถิติของเรือที่ออกให้บริการในแต่ละวัน และเพื่อตรวจสอบพฤติกรรมของเรือในการใช้พื้นที่ร่วมกัน <p>ตัวชี้วัดร่วม:</p> <p>มีการติดตั้งและใช้งานได้จริงในทุกจุดค่าน้ำที่มีความหนาแน่นของเรือสูง</p>	1,000,000	ต้องการทำ	✓	✓				<p>หน่วยงานหลัก</p> <p>ทช. กรมประมง เทศบาลกรมเจ้าท่า</p> <p>เครือข่าย: สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวเกาะเต่า</p> <p>ชมรมครูด่านน้ำไทย เกาะเต่า ผู้ประกอบการธุรกิจค่าน้ำเกาะเต่า ผู้ให้บริการ Taxi Boat และภาคชุมชน</p>

บทที่ 7

แผนการจัดการภัยพิบัติ

แผนรับมือภัยพิบัติสำหรับ “พื้นที่เกาะ”

I. ก่อนเกิดภัย (Pre-Disaster: Prevention, Mitigation & Preparedness)

1. ควรประเมินความเสี่ยงเฉพาะพื้นที่เกาะให้สอดคล้องกับภัยที่อาจเกิดขึ้น

ประเภทภัยที่พบบ่อย

สึนามิ (Tsunami)

พายุโซนร้อน-ไต้ฝุ่น / คลื่นลมแรง / Storm Surge

ดินถล่มบริเวณหน้าผา

อุทกภัยฉับพลันบนพื้นที่เนินเขา

ไฟป่าบนเกาะ - ไฟในโครงสร้างแบบรีสอร์ทไม้

อุบัติเหตุทางเรือ / น้ำมันรั่วไหล

ขาดแคลนไฟฟ้า-น้ำจืด-อาหารระหว่างปิดเกาะ

สิ่งที่ต้องทำ

ทำ แผนที่เสี่ยงภัยรอบเกาะ (Island Hazard Map)

ประเมินพื้นที่สูง-ต่ำ จุดเสี่ยง และระยะเวลาอพยพ

จัดทำ “จุดสูงปลอดภัย (Safe High Points)” รอบเกาะ

ประเมินโครงสร้างพื้นฐานที่มีจำกัด เช่น สถานีอนามัย ท่าเรือ

2. มาตรการป้องกันและลดความเสี่ยงสำหรับพื้นที่เกาะ

ติดตั้ง ระบบเตือนภัย (ไซเรน / หอเตือนภัย)

เสริมเชือกกันคลื่น-ป้องกันน้ำกัดเซาะ (ใช้ Nature-based Solutions เช่น ป่าชายเลน ปะการังเทียม)

ควบคุมการใช้ที่ดินชายฝั่ง ไม่ให้สร้างรีสอร์ทติดทะเลเกินแนวความปลอดภัย

ปรับปรุงทางหนีภัยขึ้นที่สูงให้ชัดเจน

ทำระบบป้องกันไฟป่าบนเกาะ เช่น แนวกันไฟ

ควบคุมเรือท่องเที่ยวเพื่อลดอุบัติเหตุ (Marine Safety)

3. การเตรียมความพร้อมของชุมชนบนเกาะ
จัดตั้ง ทีมอาสาภัยเกาะ (Island SAR Team)
ตรวจสอบสภาพเรืออพยพ เรือชุมชน เรือหางยาว
เตรียมเฮลิคอปเตอร์แพด หรือพื้นที่รับเฮลิคอปเตอร์ฉุกเฉิน
เตรียมอาหาร-น้ำ-ไฟฟ้าสำรองอย่างน้อย 3-7 วัน
จัดทำ ป้ายเส้นทางอพยพแบบสองภาษา (ไทย-อังกฤษ)
ฝึกซ้อมรับมือภัยพิบัติประจำปีร่วมกับโรงเรียน รีสอร์ท และท่าเรือ

4. ระบบสื่อสารบนเกาะในภาวะฉุกเฉิน
พื้นที่เกาะมักมีปัญหาสัญญาณโทรศัพท์ล่ม จึงควรเตรียม:
วิทยุสื่อสาร VHF/HF
ระบบประกาศเตือนภัยผ่านลำโพงชุมชน
จัดทำกลุ่ม Line OA สำหรับนักท่องเที่ยว (แจ้งเตือนหลายภาษา)

II. ระหว่างเกิดภัย (During Disaster: Response)

1. ระบบบัญชาการเหตุการณ์บนเกาะ (Island Incident Command System)
เนื่องจากพื้นที่จำกัด ผู้บัญชาการต้องตัดสินใจเร็ว ประกอบด้วย
ผู้อำนวยการศูนย์บัญชาการบนเกาะ
ฝ่ายกู้ภัยทางทะเล
ฝ่ายอพยพขึ้นที่สูง
ฝ่ายการแพทย์ สถานีอนามัย-EMS
ฝ่ายสื่อสารชุมชน
ฝ่ายท่าเรือและความปลอดภัยการเดินเรือ

2. การอพยพประชาชนและนักท่องเที่ยว
อพยพแบบ 2 ทิศทาง:
ขึ้นที่สูง (กรณีสึนามิ / คลื่นลมแรง / น้ำทะเลหนุน)
ขึ้นเรือ/ออกจากเกาะ เมื่อคลื่นไม่สูงและมีเวลาพอ
แนวปฏิบัติ:
ประกาศอพยพ “หลายภาษา” (ไทย-อังกฤษ-จีน-รัสเซีย ตามบริบทเกาะท่องเที่ยว)

เปิดจุดรวมพล เช่น โรงเรียน-ลานวัด-ลานอเนกประสงค์
ปิดท่าเรือทันทีหากคลื่นเกินระดับอันตราย
ดูแลนักท่องเที่ยวที่ติดค้าง

3. ภัยและการแพทย์บนเกาะ

พื้นที่เกาะมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร จึงต้อง:

เปิด โรงพยาบาลสนามขนาดเล็ก

เตรียมเรือเร็วสำหรับเคลื่อนย้ายผู้เจ็บหนักไปโรงพยาบาลในแผ่นดิน

ดูแลผู้บาดเจ็บจากการพลัดตกหน้าผา / ถูกคลื่นซัด

จัดการเรื่องน้ำดื่ม-สุขาภิบาลในจุดพักพิง

4. การบริหารจัดการนักท่องเที่ยว

กรณีมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก เช่น เกาะสมุย ภูเก็ต เกาะหลีเป๊ะ ต้องจัด:

จุดลงทะเบียนนักท่องเที่ยว

ศูนย์ให้ข้อมูลหลายภาษา

เรือตรวจการณ์ประจำอ่าว

จัดระเบียบเรือท่องเที่ยว ไม่ให้แออัดขณะอพยพ

III. หลังเกิดภัย (Post-Disaster: Recovery)

1. สำรวจความเสียหายบนเกาะ (Island Damage Assessment)

เน้นโครงสร้างชายฝั่ง เช่น

ท่าเรือ

สะพานข้ามอ่าว

รีสอร์ตริมทะเล

แนวปะการังถูกทำลาย

ระบบไฟฟ้า-น้ำจืด

เรือท่องเที่ยว

ต้องทำ DANA (Damage and Needs Assessment) แบบเร่งด่วนใน 24-72 ชม.

2. ฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมทะเล

ซ่อมท่าเรือ

ซ่อมเรืออพยพของชุมชน

ฟื้นฟูระบบส่งไฟฟ้าจากฝั่งหรือระบบโซลาร์เซลล์บนเกาะ

3. ฟื้นฟูการท่องเที่ยวบนเกาะ

ทำแคมเปญท่องเที่ยวหลังภัย

ช่วยเหลือธุรกิจโรงแรม-รีสอร์ท-เรือท่องเที่ยว

ฟื้นฟูชายหาด สานมดำนํ้า ปะการัง

ประเมินคุณภาพน้ำทะเลก่อนเปิดเกาะ

4. ฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่ง (Coastal Ecosystem Recovery)

ปลูกป่าชายเลน

ฟื้นฟูปะการังเทียม

จัดการขยะทะเลหลังภัย

ปรับปรุงชายหาดไม่ให้เกิดการกัดเซาะเพิ่ม

5. การช่วยเหลือเยียวยา

สนับสนุนเงินเยียวยาชาวบ้าน

จัดหาน้ำดื่ม-อาหาร-ที่พัก

ช่วยเหลือผู้ค้าริมหาด-ผู้ประกอบการเรือ

บริการสุขภาพจิตหลังภัย (MHPSS : Mental Health and Psychosocial Support)

IV. ฟื้นฟูระยะยาว (Rehabilitation & Build Back Better)

1. ปรับปรุงพัฒนาเกาะให้ทนทานต่อภัยพิบัติ

จำกัดเขตปลูกสร้างในพื้นที่เสี่ยงสึนามิ

ขยายพื้นที่สูงเป็นเขตปลอดภัย

ออกแบบบ้านเรือนให้ยกพื้น-ทนแรงลม

2. ระบบเตือนภัยที่ดีขึ้นกว่าเดิม

ติดตั้งหอเตือนภัยรอบเกาะ

ใช้โซลาร์เซลล์สำรองไฟฟ้า

มีการเชื่อมต่อ GPS-ระบบกรมอตุฯ แบบเรียลไทม์

3. การบริหารจัดการทรัพยากรจำเป็น

แหล่งน้ำจืด-โรงผลิตน้ำทะเลเป็นน้ำจืด

โซลาร์เซลล์สำรองไฟ

คลังอาหารชุมชนแบบหมุนเวียน

4. การสร้างเกาะให้ “Resilient Island”

ตามแนวทาง Sendai Framework:

ความรู้ความเข้าใจของประชาชน (Risk Literacy)

ความร่วมมือภาครัฐ-เอกชน-ชุมชน

ยกระดับอาสาภัยภัยเกาะ

สร้างระบบข้อมูลดิจิทัลของเกาะ

V. สรุป “ความพิเศษของแผนจัดการภัยพิบัติบนเกาะ”

พื้นที่เกาะมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากเมืองหรือแผ่นดินใหญ่:

ลักษณะเฉพาะของเกาะ	ผลกระทบต่อแผนรับมือ
แยกตัวจากแผ่นดินใหญ่	การช่วยเหลือช้า → ต้องมีระบบพึ่งพาตนเอง
สัญญาณสื่อสารไม่ทั่วถึง	ต้องเตรียมวิทยุ-ลำโพงเตือนภัย
ศักยภาพทางการแพทย์จำกัด	ต้องมีระบบเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บทางเรือ/อากาศ
พื้นที่ต่ำริมชายฝั่ง	เสี่ยงสึนามิ คลื่นลมแรง น้ำทะเลหนุน
นักท่องเที่ยวจำนวนมาก	ต้องมีระบบหลายภาษาและการจัดการฝูงชน
ระบบทรัพยากรจำกัด	ต้องมีแผนสำรองน้ำ-ไฟฟ้า-อาหาร

ภาคผนวก ก. ร่างกำหนดการการประชุมและรูปแบบกิจกรรมในโครงการ

กำหนดการจัดกิจกรรม จำนวน 2 วัน โดย แบ่งรูปแบบการดำเนินกิจกรรมประชุม แบ่งเป็นการบรรยาย และ ภาควิปฏิบัติ เพื่อระดมความคิดเห็น ตามรายละเอียด ดังนี้

(ร่าง) กำหนดการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ครั้งที่ ๑ Shared Vision

เพื่อสนับสนุนกิจกรรมขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่า ภายใต้โครงการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
วันอังคารที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๘ ตั้งแต่ ๐๘.๓๐ – ๑๖.๓๐ น.

เวลา	กิจกรรม
๐๘.๓๐ – ๐๙.๐๐ น.	ลงทะเบียน
๐๙.๐๐ – ๐๙.๑๕ น.	ตัวแทนจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการ
๐๙.๑๕ – ๑๐.๓๐ น.	ดำเนินงานโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่า- นำเสนอรายละเอียดโครงการกิจกรรมขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่า ภายใต้โครงการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่าและ กระบวนการ จัดทำแผนงาน โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แก้วตา ม่วงเกษม อาจารย์ประจำภาควิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล และคณะทำงาน
๑๐.๓๐ – ๑๐.๔๕ น.	รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
๑๐.๔๕ – ๑๒.๐๐ น.	WORKSHOP: รับฟังความคิดเห็นพร้อม “ร่วมกำหนดอนาคต การพัฒนาการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่า” บทบาท เป้าหมาย 2030 และ แนวทางการพัฒนา อย่างมีส่วนร่วม” โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แก้วตา ม่วงเกษม/ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิตศักดิ์ พุฒ จร / ดร. เมธาวี ว่องกิจ และ อาจารย์พิชชานันท์ ช้องรักษ์
๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐ น.	รับประทานอาหารกลางวัน
๑๓.๐๐ – ๑๕.๐๐ น.	WORKSHOP: รับฟังความคิดเห็น กิจกรรม: Koh Tao GREEN PLAN CANVAS – Our Sustainability Journey: Pillars/Targets/Project/Action โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แก้วตา ม่วงเกษม คณะทำงาน
๑๕.๐๐ – ๑๖.๐๐ น.	WORKSHOP: รับฟังความคิดเห็นพร้อม การนำเสนอประเด็น “องค์ประกอบการพัฒนาเกาะเต่า ต้นแบบเกาะสีเขียวระดับโลก (Top 100– Green Island in the world)”
๑๖.๐๐ – ๑๖.๓๐ น.	การซักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้ร่วมอภิปราย (Q&A) และปิดกิจกรรม

(ร่าง) กำหนดการการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ครั้งที่ ๒ Shared Action

เพื่อสนับสนุนกิจกรรมขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่า ภายใต้โครงการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
วันศุกร์ที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๘ ตั้งแต่ ๐๘.๓๐ – ๑๖.๓๐ น.

เวลา	กิจกรรม
๐๘.๓๐ – ๐๙.๐๐ น.	ลงทะเบียน
๐๙.๐๐ – ๐๙.๓๐ น.	เปิดการประชุม นำเสนอผลการศึกษาจากกิจกรรมขับเคลื่อนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่า ภายใต้โครงการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัด สุราษฎร์ธานี โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แก้วตา ม่วงเกษม อาจารย์ประจำภาควิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล
๐๙.๓๐ – ๑๐.๐๐ น.	การทบทวนแนวทางการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทุกภาคส่วน เพื่อนำเสนอแนวทางบูรณาการ โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แก้วตา ม่วงเกษม/ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิตศักดิ์ พุฒจร/ ดร. เมธาวิ ว่องกิจ และ อาจารย์พิชชานันท์ ช่องรักษ์
๑๐.๐๐ – ๑๐.๑๕ น.	รับประทานอาหารว่าง
๑๐.๑๕ – ๑๑.๐๐ น.	Workshop: DNA เกาะเต่า: Shared Action โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แก้วตา ม่วงเกษม และคณะทำงาน
๑๑.๐๐ – ๑๑.๕๐ น.	การนำเสนอข้อมูลประเด็นเร่งด่วน และแนวทางการตอบสนองตัวชี้วัดร่วมกัน
๑๑.๕๐ – ๑๒.๐๐ น.	การซักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้ร่วมอภิปราย
๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐ น.	รับประทานอาหารกลางวัน
๑๓.๐๐ – ๑๕.๐๐ น.	Workshop: Koh Tao - WE are Green Island: Shared Action (ต่อ) โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แก้วตา ม่วงเกษม และคณะทำงาน
๑๕.๐๐ – ๑๖.๐๐ น.	การนำเสนอข้อมูลประเด็นอภิปราย และการถอดบทเรียนกิจกรรม
๑๖.๐๐ – ๑๖.๓๐ น.	การซักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้ร่วมอภิปราย (Q&A) และปิดกิจกรรม

